

fókuszban a nemzet

„Szívet cseréljen az, aki hazát cseréli!”
Otthon legyünk jó szomszédként
A Biblia Istene és a népek hazája

élő víz

Ünnepelni dicsőítéssel és hálaadással
Ellenkultúra vagy ellenzéki kultúra?
Karácsony – pogány ünnep?

híd

evangélikus missziói magazin

2016. IV. szám

<http://misszio.lutheran.hu>

Tartalom

fókuszban a nemzet

- 3 Ima a nemzetért | Szeverényi János
4 Mozaik | Kis Ferenc Balázs
5 A művészet életet menthet | Deli Eszter Kinga
6 '56 képei | Dr. Győri Gábor
7 Haza és nemzet | Szék Kocsis Pál
8 Boldog az a nemzet, amelynek Istene az Úr
Erdész né Kárpáti Judit
10 „Megfogya bár, de törve nem”? | Raduch Zsolt
11 Erdélyi magyarnak lenni abszurd | Horváth Levente
12 Kizárva, megtűrve vagy befogadva? | Főnyad Pál
Istennek célja van életünkkel | Kacsó Géza
13 Kozmopolita? – Kaméleon? | Gémes István
14 „A madárnak szárnya van és szabadsága, nekünk szülőföldünk és sok-sok tennivalónk...” | Badin Ádám
„Szívet cseréljen az, aki hazát cseréli!” | Révész Csilla
15 Csillagok ragyogása, kezek szorítása | Tamásy Éva
16 Magyar evangélikusnak maradni | Dr. Mekis Éva
17 Magyar örökség | Pátkai Róbert
18 Az én '56-om | Dr. Győri Józsefné Dr. Drenyovszky Irén
19 Otthon legyünk jó szomszédként | Szigeti Jenő
20 Nemzet és nyelv | Kiss Jenő
22 Az én országom | Bakay Péter
23 Hit és nemzettudat | Weltler Sándor
24 A magyar alkat három oszlopa | Czákó Gábor
25 II. Rákóczi Ferenc imája
26 Ország, nemzetség, nemzet, nép | Weltler Sándor
27 „Rád hoz majd az Úr messziről, a föld széléről egy nemzetet...” | Steinbach József
28 A Biblia Istene és a népek hazája | Ribár János
29 Rejtvény | A. L.
30 Könyvajánló | A. L.
Imádkozzunk | A. L.
Ima az ország keresztény megújulásáért | II. Rákóczi Ferenc
31 Haza az őszben | Iancu Laura

élő víz

- 31 MI PEDIG LÁTTUK – Angéla – Angyal | Görög Zoltánné
32 '56 ÉS AZ EGYHÁZ – Menni, maradni? Menni, hazajönni?
Mirák Katalin
34 XX. SZÁZADI HITVALLÓINK – Lelkeket menteni | Ittész István
36 HOGYAN TOVÁBB, EGYHÁZ? – Ünnepleni dicsőítéssel és hálaadással | Garádi Péter
38 MISSZIÓ – A gyülekezet és a munkatársak
– a gyülekezetben rejlő lehetőségek | Dr. Johannes Reimer
40 BESZÉLGÉTES – „Ott szolgálók, ahová az Isten állít”
Erdész né Kárpáti Judit
42 TÁJOLÓ | Szeverényi Máté
43 KÖVESSÉTEK HITÜKET – Határtalan szolgálat
Rolf G. Heitmann
44 TEOLÓGIA – Köszöntünk, Szentlélek? | Veress István
46 IRÁNYTŰ – Ellenkultúra vagy ellenzéki kultúra?
Szabados Ádám
48 BESZÉLŐ KÉPEK
49 SZÜNTELEN IMÁDKOZZATOK! – Egy perc ima a békéért
Kulcsár Márton
HIRDETÉS – A Híd magazin korábban megjelent számai
50 KITEKINTÉS
52 AKTUÁLIS – Karácsony – pogány ünnep? | Dr. Szalai András
54 MÉDIAMISSZIÓ – Huszonöt esztendeje rádiómissziós
szolgálatban | Erdész né Kárpáti Judit
55 Olvasóink, hallgatóink visszajelzéseiből
56 FILMAJÁNLÓ – Feltámadás (Risen) – filmajánló | SzJ
MISSZIÓ – Látogatás Muravidéken | SzJ
57 KÉPES HÍREK – Országos evangelizáció
58 ÉNEKEM AZ ÚR – Felemelhetem újra | Pintér Béla
59 KIADVÁNY – Új kiadványunk: Hallelujah!
HÍREK – Előzetes a 2017. év programjaiból
DERŰ
60 Mindhalál | Reményik Sándor

Kedves Olvasó!

Magazinunkat a mellékelt csekken vagy átutalással fizetheti elő.

Előfizetési díj egy évre: 1600 Ft

Kérjük, hogy a közlemény rovatba írja be, hogy **előfizeti-e** az újságot, vagy **adománnyal** segíti a Híd és a missziói munka szolgálatát.

Minden Evangélikus Életet olvasó testvérünk előfizetés nélkül kapja a magazint, de támogatást tőlük is örömmel fogadunk.

A Híd magazin nem az Evangélikus Élet melléklete, hanem önálló sajtótermék, megrendelése a hetilaptól függetlenül történhet.

Adománya révén még többekhez juthat el a magazin és missziói szolgálatunk gyümölcsei – például olyan határon túli és magyarországi testvéreinkhez, akik egyébként nem tehetik meg, hogy megvásárolják a magazint.

Legyen Ön is a missziói munka rendszeres támogatója!

Az Evangélikus Missziói Központ számlaszáma:

11716008-20157087

Köszönjük eddigi adományát! Kérjük, segítse misszióinkat ezután is!

Címlapfotó: Révész né Bellai Csilla (Felvidék)

Szeverényi János fotói: 3., 10., 11., 12., 13., 14., 17., 20., 24., 44., 46., 47., 48.

Impresszum

híd

evangélikus missziói magazin
2016. IV. szám
megjelenik negyedévente

HU ISSN 1787-5749

Kiadó és szerkesztőség:

Evangélikus Missziói Központ –
Magyar Evangélikus Rádiómisszió
1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.
tel./fax: 06 1 400 3057
e-mail: evmis@lutheran.hu
<http://misszio.lutheran.hu>
számlaszám: 11716008-20157087

Felelős szerkesztő:

Szeverényi János
tel.: 06 20 824 5463
e-mail: janos.szeverenyni@lutheran.hu
www.szeverenyni.janos.hu

Munkatársak:

Balog Eszter, Erdész né Kárpáti Judit,
Fehér Charlotte, dr. Garádi Péter,
Kis Ferenc Balázs, Kovács László,
Stifner-Köháti Dorottya, Szeverényi Jánosné,
ifj. Zászkálczky Pál

Layout, grafikai tervezés, tördelés:

Kreatív Flotta Stúdió
Perl Andrea, Perl János
www.kreativflotta.hu

Nyomdai kivitelezés:

Pauker Nyomdaipari Kft.
www.pauker.hu

Egy szám ára: 400 Ft
előfizetési díj egy évre: 1600 Ft
Megrendelhető a kiadónál.
Az Evangélikus Élet hetilapban elhelyezett
példányok ingyenesek.

Adományokat kérünk és elfogadunk.

Partnereink:

MEDIEMISJON

Ima a nemzetért

Örökkévaló Istenünk! Az egész emberi nemzetséget egy vérből teremtetted, meghatároztad a népek elrendelt idejét és lakóhelyük határait (vö. ApCsel 17,26). Hisszük, hogy mi, magyarok, a velünk élő nemzetiségekkel együtt benne vagyunk tervedben, akaratodban, szívedben.

Köszönjük, hogy mindeddig megsegítettél; hordoztál, vezettél az elmúlt évezredben. Köszönjük, hogy sok értéket, szépséget, áldást kaptunk tőled a természetben, a történelmi leckékben, győzelmeinkben, és a hozzánk küldött evangéliumi hitben.

Hálásak vagyunk azokért, akik gyógyították konok pogányságunkat, hirdették a Világ Világosságát számunkra, és hogy közülük némelyek mindezért még életüket is készek voltak feláldozni.

Köszönjük lelki-szellemi vezetőinket: királyokat, papokat, szerzeteseket, tudósokat, művészeket, iparosokat, és a kerges tenyerű, dolgos, bölcs parasztokat. Köszönjük mindazt az értéket, amit ők a te segedelmeddel létrehoztak, közkinccsé tettek: államalapítás, biblikus, bölcs törvények, bibliafordítás, könyvek, ma is lenyűgöző épületek, festmények, szobrok, tudományos felismerések.

Megvalljuk előtted bűneinket, hogy ne csak a múltra emlékezhessünk, hanem legyen jelenünk és jövőnk is. Élet Istene,

irgalmazz nekünk! Bocsásd meg gyűlölködéseinket, az irigységet, pártoskodást, lázadozást, gögös öntörvényűséget, mások lenézését, az élet ellen elkövetett bűnöket, a sok millió magzatelhajtást, más népek megvetését, saját és mások testének, lelkének rombolását nikotin, alkohol, drog és egyéb önpusztító szenvedélyek által! Bocsásd meg mindazt, amit itt most nem sorolhatunk fel!

„Hajh, de bűneink miatt / Gyúlt harag kebledben”...! Csoda, hogy élünk, itt vagyunk bűnök, büntetések labirintusai, traumái után. Vétkeztünk magunk és mások ellen, vétkeztek ellenünk is sokan.

Uram, irgalmazz! Krisztus, kegyelmezz!

Isten, áldd meg a magyart jó kedvvel, bőséggel, megtéréssel, újjászületéssel! Add nekünk élő, igaz és irgalmas szavadat, hogy józanítson, jó útra térítsen! Törd meg az átkot népünk életében! Könyörülj gyermekeinken, ifjainkon, a középnemzedéken és időseinken! Adj bölcsességet a világi és egyházi vezetőknek! Újítsd meg a keresztyénséget, hogy vállalja népünk felé a más által el nem végezhető szolgálatot! Áraszd ki életadó Lelkedet népünkre, hazánkra!

Áldj meg minket, Urunk, hogy áldottak legyünk és áldást jelentsünk mások számára is!

SZJ

Mozaiik

A nemzet szó eredete a középkorra tekint vissza, amikor a latin *natio* kifejezés nagyjából az egy uralkodó alá tartozó, egy vallású, egy nyelven beszélő emberek összességét jelentette. Sajátos összetartozástudattal, többnyire közös eredetmítoszzal is rendelkeztek, egy etnikumhoz tartoztak, és azonos nyelvet beszéltek.

ÁLLAMNEMZET – KULTÚRNEMZET

A modern nemzetfogalom a francia forradalom idejére alakult ki, amikor minden Franciaországban, a francia állam területén élő embert – etnikai hovatartozására és nyelvére való tekintet nélkül – a köztársaság elvileg azonos jogokkal rendelkező tagjának, franciának tekintették. Ez a Nyugat-Európában – néhány kivétellel – máig uralkodó államnemzet-felfogás.

Kelet-Európában egy államban (pl. a Habsburg Birodalomban) több – eltérő fejlődési fokon álló, s helyenként eltérő társadalmi szerkezetű – kultúr-nemzet alakult ki, amely egyes területeken még egymással szembenállva is élt. Ezek az etnikai, vérbeli, történelmi jegyek alapján teremtették meg saját identitásukat.

A modern nacionalizmuselméletek egyik legismertebb teoretikusa, *Benedict Anderson* a nemzetet mint elképzelt közösséget írja le. Elképzelt, mivel csupán képzeletben érez közösséget és szolidaritást olyan emberek tömegei iránt, akiket soha nem ismertem, és akikkel soha nem is fogok találkozni.

(<https://hu.wikipedia.org/wiki/Nemzet>)

NÉHÁNY ÁLLAM NÉLKÜLI NEMZET

https://en.wikipedia.org/wiki/Stateless_natio

Népceport neve	Népesség	Vallás	Földrajzi hely
tamil	78 millió	hinduizmus, jelentős keresztény és muszlim kisebbségekkel	India, Sri Lanka
szindi	40 millió	muszlim	Pakisztán
yoruba	30 millió	keresztény	Nigéria
kurd	32 millió	muszlim	Irak, Irán, Szíria, Törökország
szikhs	16 millió	szikhizmus	India, Pakisztán – többségek a Pundzsáb régióban
katalán	8,5 millió	keresztény	Spanyolország, Franciaország
tatár	7 millió	muszlim	Oroszország
baszk	3 millió	keresztény	Spanyolország, Franciaország

ÁLLAMPOLGÁRSÁGA VAN, NEMZETI HOVATARTOZÁSA NINCS

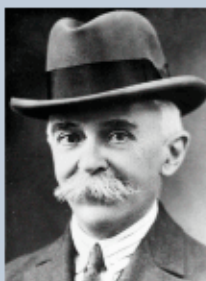
Mehmet négyéves volt, amikor szülei elhagyták Törökországot, és Németországban telepedtek le, ahol egyetemet is végzett, és egy multinacionális cégnél dolgozik nagyvállalati informatikai rendszerek tanácsadójaként. Muszlimnak vallja magát, de sört azért iszik. Németül tökéletesen beszél, törökül akcentussal. Amikor arról

kérdezem, hogy ő most török-e vagy német, nem tud rá határozottan válaszolni.

Törökországi látogatások során egyértelmű a számára, hogy őt a rokonai nem töröknek, hanem német-töröknek tartják. Németország második világháborús szerepvállalása személyes felelősséget nem jelent a számára: neki ehhez semmi köze. Amikor viszont a törökök által elkövetett örmény népirtás témája kerül szóba, tekintete láthatóan élénké válik, amiben benne van az is, hogy ezt az eseményt Törökországban eleve tagadják, de a tényeket szülőföldjén kívülről vizsgálva belátta, hogy valami rettenetes dolog történt: ez már az ő személyes története is.

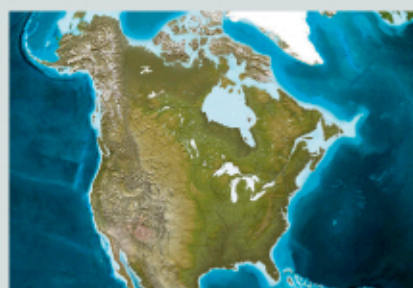
KFB

AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK

Az érdeklődés az olimpiai játékok nemzetközi eseményé váló kiterjesztése iránt akkor nőtt meg, mikor egy német archeológus a XIX. század közepén felfe-

dezte az ókori Olümpia romjait. Ugyanekkor *Pierre de Coubertin* báró a porosz-francia háború (1870–1871) után arra kereste a választ, hogyan hozhatja közelebb egymáshoz a nemzeteket. Arra jutott, hogy a fiatalok inkább versenyezzenek különféle sporteseményeken, mint háborúzzanak. 1890-ben részt vett a Wenlocki Olimpiai Társaság olimpiáján, és rájött, hogy az olimpiai játékok újra-szervezésével el tudja érni céljait.

AMERIKA

Colin Woodard amerikai újságíró a dialektusok, a kulturális ikonok, a többségi vallási felekezetek és a szavazási szokások alapján tizenegy nemzetet különít el a mai Egyesült Államok és Kanada területén. „A híres amerikai mobilitás a vándorlásokkal szemben inkább erősítette a regionális különbségeket: az emberek a hozzájuk hasonló helyi közösségeihez csatlakoznak.”

Amerika nemzetei ma

- New Netherlands: Új-Hollandia
- Tidewater: Dagályföld
- Yankeedom: Jenkiföld
- The Midlands: Középföld
- Greater Appalachia: Az Appalache és vidéke
- Deep South: Az igazi Dél
- New France: Új-Franciaország
- The Far West: Távol-nyugat
- The Left Coast: Balpart
- First Nation: Az első nemzet
- El Norte: Észak-Mexikó

<https://www.washingtonpost.com/blogs/govbeat/wp/2013/11/08/which-of-the-11-american-nations-do-you-live-in/>

A művészet életet menthet

NSK állam az időben: 1992-ben utópisztikus formációként fogant, nem rendelkezik fizikai területtel, és nem azonosítható egyetlen, már létező nemzetállammal sem. Eredendően nemzetközi, és úgy határozza meg magát, mint „az első globális állam az univerzumban”. Az NSK állam egy kulturális alkotás, amely az alapítók ikonográfiája és kijelentései, valamint a tagok ezekre és az állam létezésére adott válaszlai függvényében alakul folyamatosan.

Mégis a frissen megalakult NSK-kormány első ténykedése nagyon is kézzelfogható volt: Transznacionális Útlevelel Osztálya több ezer úti okmányt adott ki. Ennek egyik példányát ábrázolja a mellékelt kép. Az azóta az EU szabványainak is megfelelő útlevelet bárki igényelheti, bárki állampolgárrá válhat, aki egyetért az alapító elvekkel.

Bár akár öncélú művészeti akciónak is tűnhetne, a Neue Slovenische Kunst államának útlevelei tucatnyi család életét mentették meg Szarajevó ostromakor. Azóta is nagyon keresettek Nigériában,

Egyiptomban, sokan ettől a dokumentumtól remélik, hogy az Európai Unió állampolgárává válhatnak. Az olasz és spanyol határrendészeti szervek azonban – a Jugoszláv Néphadsereggel és a boszniai szerb katonákkal ellentétben – tisztában vannak a kibocsátó „állam” mibenlétével.

Az NSK, bár a véletlen folytán akkor Szarajevóban valódi államként funkcionált, és hozzásegített a fizikai szabadsághoz, a művészet eszközeivel dolgozik. Átláthatóvá akarja tenni a politikai manipulációt, ezzel járulva hozzá az egyén szabadságához. Módszerük, ahogyan Slavoj Žižek filozófus fogalmaz, egyfajta eltűzött azonosulás, amely komolyabban veszi a diktatúrák jelképrendszerét azok létrehozóinál, ezáltal mutatva meg azok abszurditását.

Mennyei állampolgárságunk kulcsa is az azonosulás. Jézus Krisztus velünk azonosult, hogy megszabadítson minket az örök haláltól. Azonosult a mi sorsunkkal, meghalt helyettünk. **Az útlevelelünk az ő kezébe van írva. Harmadnapon feltámadt. Útlevelelünk maga az Út.** Ha mi

ezzel azonosulunk, mienk az Isten országa, az örök élet.

„Ti azonban választott nemzetek, királyi papság, szent nemzet vagytok, Isten tulajdonba vett népe, hogy hirdessétek nagy tetteit annak, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket; akik egykor nem az ő népe voltatok, most pedig Isten népe vagytok, akik számára nem volt irgalom, most pedig irgalomra találtatok.” (1Pt 2,9–10)

„Hiszen erre hívtatok el, mivel Krisztus is szenvedett értetek, és példát adott nektek, hogy az ő nyomdokait kövessétek: ő nem tett bűnt, álnokság sem hagyta el a száját, mikor gyalázták, nem viszonozta a gyalázást; amikor szenvedett, nem fenyegetőzött, hanem rábízta ezt arra, aki igazságosan ítél. Bűneinket maga vitte fel testében a fára, hogy miután meghaltunk a bűnöknek, az igazságnak éljünk; az ő sebei által gyógyultatok meg. Mert olyanok voltatok, mint a tévelygő juhok, de most megtértetek lelketek pásztorához és gondviselőjéhez.” (1Pt 2,21–25)

DELI ESZTER KINGA

'56 képei

A megfakult filmeken hömpölygő tömeg,
Világos ballon és kalap, ezt keresem,
Apám, ki ott voltál, arcod fénylik nekem.

Vidáman vonuló ifjak,
Lányok, mosolygó gyermekek,
Remény, erő, ünneplő tömeg! Mi állhat ellene?
Ötvenhat forradalma,
Édesapám meséi,
Színes képzelet.
Összeforrt a szívünk:
Érzem, mit érzett.

Szabadságvágy kitepte a zsarnokság jelét,
Vele évszázadok fájdalmának gyökerét.
Lyukas zászlón át a jövőbe látsz;
Mit eddig sötétség takart,
A betóduló fényben mindent látni akarsz!

Októberi nyár,
Ébredő vágy,
de rövid az idő...
Alig gyúlt fény, s máris késő?
Novemberi vér, fekete dér,
Fagyos eső, hömpölygő vér...

Király utca, fűtyülő golyó,
A körúton harcokcsi robog.
Mi lehet a kedvessel, a szíved érte dobog!
A történelem dübörög, úgy tűnik, vesztesre állunk,
De a jövő mégsem vész el: négy év, s oltár elé állunk.

Elcsitultak a zajok, a csönd fagyos.
Megdermedt az éltető álom,
Sirattátok a barátot, s a szabadságot.
Apám és anyám, jó, hogy itt maradtatok.

Október, sok évvel később.
Valóra vált régi álmod:
Unokáid arcán látod,
Ők a tanúk: él országod!

Köszönöm, Apám, hogy ott lehettem Veled,
Élőre festetted a kopott filmeket.
Édesapám, lelkedből kaptam színeket!

DR. GYŐRI GÁBOR

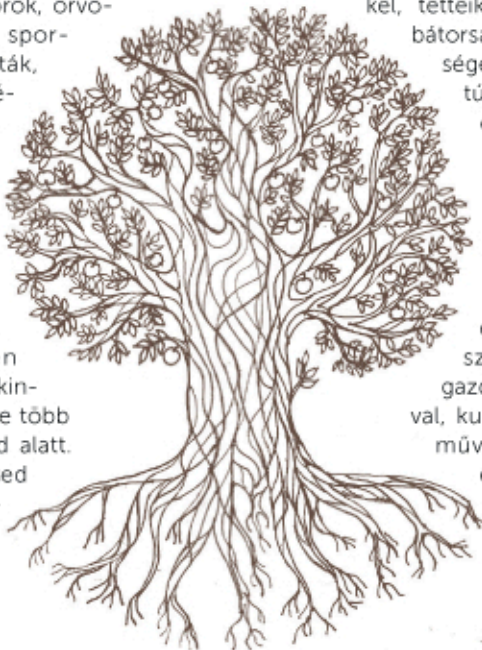
Haza és nemzet

Fotó: Révészné Bellai Csilla

Ahaza, ahova vágysz, ahol jó lenned, ahol otthon vagy, ahol fél szavakból megértitek egymást. Az a kultúra, amely befogad, amelynek kórusában királyok, költők, himnuszasszonyok, nótaírók, írók, zeneszerzők, óvónők, papok, tanárok, hősök, professzorok, orvosok, feltalálók, sportolók, humoristák, színészek, mesélők, szobrászok, táncosok, építésszek, zenészek, festők, ismert és ismeretlen arcú emberek felhalmozott, értékesen színes, kimeríthetetlen bőségszarujának kincsei gyűltek össze több mint egy évezred alatt. Amely a te kincsed is, ha abból merítesz, s amely

kincseket gyarapíthatod is. **A haza a nemzet természetes hona.**

A nemzet az a kiterjedt család – ősök, kortársak utódok –, akik egymással összefogva vagy magányos szorgalommal, ihleteikkel, felismeréseikkel, megvilágosodásaikkal, nekifeszüléseikkel, tetteikkel, erejükkel és bátorságukkal egy egységes, értékalapú kultúrkör létrehozói, értelmet adói és megőrzői. Annak táji-téri kereteivel, társadalmi rendjével, hitvilágával, egyházi létével, szellemi és tárgyi művészeti alkotásaival, gazdaságával, sportjával, kulturális értékeivel, művészeti életével, építészeti világával, népi kultúrájával mint

szellemi háttérrel. **A NEMZET elsődleges otthona a haza.**

A haza fogalmát a befogadás, áldás, vonzás, meleg, együvé tartozás, állandóság, érzelmi töltöttség női jellege, princípiuma teszi értelmezhetővé; a NEMZETÉT a tettek, a vágy, a létrehozás és megvalósítás ciklikus forgása, értelemcentrikus, örök nyugtalanságban, mozgásban levő, cselekvő, harcoló férfi szerepjellege. A nemzet a nemz szóból ered, és az egy családhoz tartozókat jelenti. Az emberi nemző erő Isten teremtményének társfogalma, mellyel alkotótársá fogadta az embert. A nemzethez más nemzet tagjai ugyan nem tartoznak, de a haza tagjaivá válhatnak, annak kultúrájából merítve, vagy ahhoz hozzájárulva.

A hazát az szereti, aki magáénak érzi. Az ilyen ember képes tenni érte anyagi ellenszolgáltatás nélkül is. A haza érdekeit, értékeit soha nem szolgáltatja ki, nem árulja el még élete árán sem. Ma erről beszélni különösen is fontos, mert a tömegkultúra ez ügyben sokakat elbizonytalanít és foglyul ejt. **A tömegkultúra úttörői vajon melyik hazát érzik otthonuknak?** Van-e egyáltalán hazájuk, nemzetük? Azt hitetik el, hogy a te kultúrad elmaradott, kevés értékű, szegényes, „gáz” – ezért talán könnyen el is dobod. Kultúrhajléktalanná válsz. Ugyanakkor úgy láttatják, hogy más kultúrák értékesebbek, vonzóbbak, élvezhetőbbek; menj inkább oda. Holott a kultúra olyan gyökérzet, amellyel a nemzet fája, amelynek te is élő része vagy, kapaszkodik a haza történelmi földjébe, és amellyel táplálkozik, hogy ma is termőképes legyen. Levágott, le-tört gallyat más tájon is el lehet ugyan ültetni, de termőképes lesz-e, és lesz-e olyan zamatos gyümölcse, mint a hazai földben?

A magasban is van haza, sőt magasabban, mint amiről *Ilyés Gyula* ír: a mennyben, ami az Isten „lakhelye”. Isten családja, népe, akik nemcsak embertől, de Istentől is nemzettek (újászultettek), ennek a hazának várományosai. János evangélista így tolmácsolja erről Jézus szavait: „Ne nyugtalankodjék a ti szívetek: higgyetek Istenben, és higgyetek énbenem. Az én Atyám házában sok hajlék van; ha nem így volna, vajon mondtam volna-e nektek, hogy elmegyek helyet készíteni a számotokra? És ha majd elmentem, és helyet készítettem nektek, ismét eljövök, és magam mellé veszek titeket, hogy ahol én vagyok, ott legyetek ti is” (Jn14,1–3).

SZÁK KOCSIS PÁL

Boldog az a nemzet, amelynek Istene az Úr

Dechertné Ferenczy Erzsébet lelkész 2014-ben kapott küldetése Sajógömörre és fíliájára, Lőkösházára szól. Emellett tíz-tizenegy faluban, illetve egy kisvárosban, Tornalján szolgál felvidéki magyar testvéreink között. Oda megy, ahol éppen szükség van temetésre, istentiszteletre, hittanórára. Hat-hét istentiszteletet tartanak vasárnaponként az anyaországból átjáró lelkészek és a sajógömöri Lóczy Tibor gyülekezeti munkatárs segítségével.

Édesapád is lelkészként szolgált. Milyen örökséget hoztál a családi házból?

Két testvéremmel együtt az örömeit és a nehézségeit is megtapasztaltuk annak, hogy mit jelent lelkészcsaládban élni. Eredetileg édesanyám is missziói szolgálatra készült. A hit és a haza nagyon fontos volt a szüleim számára, az Ursten így már kicsi koromtól fogva szívemre helyezte a népünk iránti szeretetet. Mai napig a szüleim hite, imádsága, hazaszeretete határozza meg a szolgálatomat.

Két éve felvidéki magyar gyülekezetekben szolgálsz. Most itt, de ezt megelőzően másutt is fontos terület volt számodra a gyermekszolgálat. Téged gyermekként szólított meg Isten?

Isten folyamatosan munkálkodott a lelkemen, nem tudnám pontosan megmondani, hogy a hit mikor érett meg bennem. A nehéz időszakok, szenvedések nagyon közel vittek Istenhez.

A lelkési szolgálat melletti döntés sem volt könnyű, mert édesapám nagyon elene volt. Abban az időben még nem szentelték fel a nőket, és küzdelmes volt számukra a szolgálat. Éppen a gyerekek iránti szeretet segítette a végső döntésben.

Édesanyám mellett már kicsi koromban részt vettem a gyerekbiblikör vezetésében. Végül édesapámat is sikerült meggyőzni, hogy ha nőként nem is véghezvezhetek mást, de gyerekek között szolgálhatok, esetleg bibliaórát tarthatok, akkor máris van értelme a szolgálatnak.

A legkedvesebb terület számomra a gyerekek, a legkisebbek közötti szolgálat maradt. A mai napig az ovis hittanra készülőket a legtöbbet, mert ez nem könnyű, de ebben van a legtöbb örööm.

A felvidéki misszióról szóló beszámolókat szerint az utóbbi időben ugrás-szerűen megnőtt az alkalmakon, a hitoktatásban részt vevő gyerekek létszáma. Hogyan kezdte neki a gyerekek hívogatásának?

Istennek a csodája, ahogy ez alakult. Be mentem az óvodába, megkérdeztem, hogy lehetne-e itt hittant tartani, és örömmel fogadtak. Húsz gyerek jár hittanra, sőt most már három óvodában van oktatás, mert Sajógömör mellett Hosszúszón és Kecőben is elkezdtem. Nem volt ellenállás a szülőkből.

Az iskolában is maguktól jöttek a gyerekek hittanra. Nem tudok mást mondani,

mint hogy Isten Szentlelkének a munkája ez! A gyerekek rendkívül őszintén és nyitottan fogadják az örömhírt. Igyekszem a Jézus iránti szeretetet ébresztgetni a szívükben.

Hogyan kerültél a felvidéki misszióba?

Ez a szolgálat meghallgatott imádságok gyümölcse, ezek közül kettőt szeretnék kiemelni. Az egyik egy elődómé a sajógömöri lelkészek sorában, Egyed Aladár. Őt bebörtönözték, és amíg Rimaszombatban ült, betöltötték az állását. El kellett hagynia az országot, így került Ceglédre, ahol édesapámnak lett az első principálisa.

Néhány évvel az után, hogy elkezdtem a lelkési szolgálatot, ezzel a beírással kaptam egy Egyed Aladár életéről szóló könyvet édesapámtól: „Az Istenben boldogult Egyed Aladár mellett öröm volt a szolgálat útján elindulni. Lángolt a szíve, szerette Urát, Krisztusát, szerette evangélikus egyházát, szerette magyar népét, hazáját. ... A személyiségéből kapott ajándékok beleépültek az életembe. Igen hálás vagyok érte Istennek”. Édesapám ezzel dedikálta nekem a könyvét: „Segítsen ez a könyv szent szolgálatodban, kereszthordozásodban, drága magyar néped szereteté-

ben!”. Ez valóban be is teljesedett, mert sok erőt merítetek ennek az Istentől megáldott embernek az életétörténetéből, írásából. Az ő imádsága az egyik, amire úgy érzem, hogy válaszként adta Isten mindazt, ami ma a felvidéki szolgálatban történik.

A másik pedig szüleim egyik nekem szóló születésnapjára köszöntése: „Életedet hitünk és hazánk oltárára helyezzük”. Őszintén megmondom, nem örültem akkor ennek a gondolatnak, mert csak az jutott az eszembe róla, hogy az oltáron leőlni és elégetni szokták az áldozatokat. Azóta már sokat jelent számomra ez az akkori mondat, amiről tudom, hogy imádság is volt mögötte a szívükben.

Sok öröm volt eddig is a szolgálataimban, de ez valahogy annak a kiteljesedése, a legszebb része. A legnagyobb kegyelem és kiváltság, hogy ott végezhetem, ahol igazán szükség van rá. Él az emberek szívében a vágy, maguktól jönnek, jelentkeznek felnőtt keresztesítésre, konfirmációra. Csak ámulok, hogy Istennek mekkora hatalma van az emberi szívek felett.

Lehetséges, hogy a magyarság összetartása, az anyanyelv szeretete is közrejátszik abban, hogy nyitottak az emberek a szolgálatotok és Isten felé?

Mindenképpen az ige az első, és nagyon megbecsüljük, ha valaki magyarul szolgál közöttünk. Lekenyén az egyik héten református, a másik héten evangélikus istentisztelet van. Magyarul szól az ige, és mindegyik felekezet boldogan megy a templomokba, attól függetlenül, hogy melyik igehirdető melyik templomban szolgál. Én úgy érzem, létfontosságú a hitünk és az üdvösség szempontjából, hogy anyanyelven hallgathassuk az igét. Ott is sok a nyomorúság, a családi, az egzisztenciális problémák. A legszebb ebben a szolgálatban, hogy reménységet közvetítünk.

Mely igék fontosak számodra, ha visszatekintesz az életedre, a Felvidékre vezető utadra?

Az első a kereszteselési ígém, ami a legbiztosabb támaszom: „Őrök irgalmassággal könyörölköl rajtad; ezt mondja megváltó Urad” (Ézs 54,8). Ez az ige valóban végigkíséri az életemet. Sok erőt merítettem belőle.

A másik a konfirmációi ígém: „Bölcsész teszek és megtanítalak téged az útra, amelyen jársz; szemeimmel tanácsollak téged” (Zsolt 32,8). Nagyon sok élethelyzetben kértem Istentől bölcsességet, amikor döntésem kellett, és fogalmam sem volt, hogy merre menjek. Isten soha nem hagyott cserben, mindig válaszolt, amikor erre hívtam.

Az ígék mellett van két idézet, amely az utóbbi időben lett számomra nagyon fontos. Ruth Stull perui lelkész az ötezer ember megvendégelése kapcsán mondta: „Ha életem megtöretik, miután átadtam Jézusnak, csak azért töretik meg, mert a darabokból az egész tömeg jóllakik, míg a fel nem darabolt cipő csak egyetlen kisfiú éhségét csillapítaná”. Sok áldozattal, lemondással és töréssel is jár az ilyen szolgálat, de nincs nagyobb öröm, mint amikor láthatjuk, hogy emberek jóllaknak, csillapítja az éhségüket az ige.

A másik Chiara Lubich-tól származik: „A motor annyi utat tesz meg, amennyi benzint van benne. Istennek egy műve annyit fejlődik, amennyi fájdalom alakul át benne szeretetté.” A szeretetté átalakult fájdalom az, ami Isten művét mozgatja. Úgy érzem, hogy ebben a világban minden megvan az értelme, még annak a fájdalomnak is, amit az elszakított országrészekben élő testvérek átéltek Trianon óta. Ha szeretetté alakul át az is, akkor az Isten ügyét viszi előbbre. Nagyon fájdalmas, hogy ezek az emberek tőlünk elszakítva élnek, mégis az Isten hatalmas kegyelmét és csodáját tapasztalhatjuk abban, hogy ott még ennyi év után magyar emberek élnek.

Mi a te értük szóló imádságod? Mit tartatunk szem előtt, ha értük és minden határon túli magyarért imádkozunk?

Úgy érzem, a legfontosabb, amiért könyörögnünk kell, hogy Istenre találjanak, mert „Boldog az a nemzet, amelynek Istene az Úr” (Zsolt 33,12). Csak akkor maradhat meg ez a nép, ha rátalál Istenre és eljut a bűnbánatig, ha Krisztushoz menekül, akiben az élet van.

Egyed Aladár lelkész a '30-as években egy március 15-ei ünnepi beszédében fogalmazta meg ezt: „Csak az a beteg gyógyulhat meg, akinél az orvos megtalálta a betegség okát. A magyar nemzet is, akit már tetszhalottként a sírba löktek, de felébredve addig dőngött a koporsója fedelét, amíg fel nem nyitották, akkor remélheti a gyógyulást, ha meglátja nemzeti szerencsétlenségének okait – nem az országon kívül, de azon belül. Ha nem másban, de önmagában, nem a gazdasági tényezőkben, de a saját lelkében keresi. És ha bűnbánóan a Krisztus keresztyén alá menekül, hogy a vesébe látó Úr röntgenszemével, a miérettünk meghalt Úr Jézus Krisztus csodás szerelmének besugárzása alá kerülve keresse megújult életét és boldogabb jövőjét.”

ERDÉSZNÉ KÁRPÁTI JUDIT

Magyarként Romániában

„Megfogyva bár, de törve nem”?

Mazsolák kisebbségi életéből és lelkeszi szolgálatából

Homogenizálás. Amikor nagytatám, Raduch Máttyás, a Felvidékről Erdélybe, Kolozsvárra jött a XIX. század vége felé, még nem kellett határokon átlépnie. Itt aztán magyar lányt vett feleségül, s hatodik gyermekükként született György, az én édesapám, aki brassói evangélikus lelkészként fejezte be földi pályafutását. Úgy 11-12 éves lehetett, amikor új születési bizonyítványra cserélték a régit, s ebben már Gheorghe-ként szerepelt. Ebben az „örökségben” magam is részesültem, hiszen 1946 elején, amikor születésemet bejelentették, ha nevemet nem lehetett is lefordítani, a román helyesírás szabályai szerint Joltnak írták. Mintegy húsz év múltán sikerült – kérvényezés és jogokra hivatkozás kálváriája után – Zsolttá válnom, személyi irataimban is. De ez még hagyján, mert sokkal súlyosabb terhet jelentett népünknek a Kárpátok túloldaláról való masszív betelepítés, Erdély iparosításának kirakatmottója alatt. A lemorzsolódás és a vegyesházasságok által egyre nehezebbé vált a kisebbségi sors. Erdély magyar lakossága nagyon megfogyatkozott.

Könnnyfakasztó igyekezet. Brassói lelkészként éltem át egy meghatározó és

megrázó eseményt. A gyermekek karácsonyi ünnepe után egy füzetlapot találtunk a templomban, érthetetlen szöveggel. Nagysokára jöttünk rá, hogy egy román iskolába járó magyar gyermek, hogy anyanyelvén érthetően mondja el versikéjét, átírta a román nyelv ortográfiája szerint, s ez valahogy így nézett ki: raghiog a sep caracionifa, az egbol eghi anghial hozta... (értsd: ragyog a szép karácsonyfa, az égből egy angyal hozta...). Ő, naiv és keserű igyekezett!

Igeszolgálat, misszió. Istentiszteletünk és igehirdetésünk nyelve magyar, ám a kazuáliák során szinte minden alkalommal – a rokonok és a szomszédok miatt – a többségiek nyelvén is meg kell szólalnunk. Eleinte nehezemre esett, aztán rádöbbentem: igaza van *Türmezei Erzsébet*nek: „Itt élni küldetés”. Aki nem érti, hogy mit prédikálunk, azt könnyű félrevezetni, hogy a magyaroktól félni kell, nem is igazi keresztyének, és féltetni kell Erdélyt is. A többségiek nyelvén is végzett szolgálataink során nem kevés esetben sikerült ezt az ellenségképet szülő félelmet eloszlatni.

Ökumené. Gyermekkoromban Brassóban még sok magyar és német

(szász) szót lehetett hallani az utcán. Ma már alig. Lépten-nyomon rászóltak az emberre, ha valahol magyarul szólalt meg: beszéljen románul, mert román kenyeret eszik!

Nagy áldást jelentenek számunkra az ökumenikus alkalmak, amikor román ortodoxokkal és német evangélikusokkal végzünk közös szolgálatot. Napjainkra sikerült elérnünk, hogy a keresztyén egységért való imádkozás januári nyolcadjának alkalmait minden nap más templomban tartjuk, és evangélikus, katolikus, református, unitárius magyarok, német evangélikusok, román ortodoxok és görögkatolikusok három nyelven végezzük a szolgálatot, az igehirdetést két vagy három nyelven; és felemelő, amikor a jelenlevő gyülekezet szívből jövő átéléssel és hangerővel, egymás után három nyelven mondja az Úr imádságát, és az áldás is három nyelven hangzik el. Egyedül Ő, a kegyelem Atyja tud hidat verni a szakadékok fölött, és tud összehangolni különböző identitású és etnikumú hivatásokat. Benne bízunk, és rábízunk a Megtartóra magunkat és kisebbségben élő nemzetünket is.

RADUCH ZSOLT

Erdélyi magyarnak lenni abszurd

Apám hatvanéves volt, amikor engem nemzett, és mert a minden nemzet Atyja engem apámra bízott, ezért magyar apám és anyám nemzetének adott (Ef 3,14–15). Közben nemrég kiderült, anyámban román vér is folyt nagyapám vonalán, aki szintén lelkipásztor volt.

Apám 1900-ban Magyarországon született, és bár sohasem hagyta el szülőföldjét, azaz nem lépte át a határt, a határ mégis átlépett a feje fölött, mire tizenhét éves fiatalember lett. Épp a fővárosban tartózkodott, mikor Adyt temették, és mindamellett, hogy a széki gondnokot és a patai méhészt tudhatta barátjának, ugyanolyan szeretettel tartotta a barátságot Áprilyval, Tamásival, Reményikkel és a Mandzsúriába küldött misszionáriussal, Babos Sándorral is.

Ez utóbbival földrajzilag is közel voltak, amikor a Zsil-völgyi Aninószára került, ahol Babos szomszédja lett. Beérkezve a bányásztelepülésre felkapott egy követ az úton és a presbiterek elé helyezte; ez a templom alapköve. Miután megépítették, a bécsi döntéskor a négyezres közösség pár százra zsugorodott. Az elvándorlók biztatták, tartson velük ő is Észak-Erdélybe.

„Majd ha az utolsó ember is elmegy!” – mondta abszurd kitarással. Babostól első kézből tudta meg, hogy a (többnyire székely) sztrájkoló bányászokról – akik ellen a karhatalom azonnal kivonult – az őket temető, későbbi misszionárius-lelkipásztor nem félt kimondani: „kenyeret kértetek és golyót kaptatok”.

Erdélyi magyarnak lenni abszurd. Csak Isten lehet az indoka. Ha valaki Krisztus-követő és kitart, még inkább abszurd, de ha nem, az is érthető. Nem lehet címmel lakonikusan rövid cikkben indokolja Makkai püspök a lemondását és anyaországba való távozását 1936-ban. Kisebbségben nem lehet emberi méltóságot megőrizve élni. Apám erre azt feleli: „Lehet, mert abszurd, legalább annyira, amennyire abszurd Krisztus-követő kisebbségben élni ebben a világban”. Reményik azt feleli: „lehet, mert kell”. Visky Ferenc és a többi '56-os börtönviselt egyháztagja, lelkipásztor az erdélyi lelki ébredésnek azt feleli: „lehet, mert lehetetlen”. Lehet, mert abszurd.

Torockó

A világosan megkülönböztethető négyféle személyiségtorzulás: a szkizoid, depressziós, kényszeres és hisztérikus személyiségjegyek által determinált nemzetfogalom helyett egy egyedülállóan kiegyensúlyozott, egészséges népiség-szemlélet maradt rám: **derű az abszurd léthelyzetben és az erőszak elutasítása az acélkemény kiállásban is**, a felebarát – akár más etnikumú embertárs – tapintatos szerezete. Mert abszurd, mint amikor Jézus, aki ostort ragadott, felborította a pénzváltók asztalait, a galambokat mégis tapintatosan és gyöngéden szabadon engedte, a mindenkor vak és emberi dühkitöréseket megcáfolva. Mert abszurd, hisz minek megtisztítani azt a templomot, amit nemsokára úgyis lerombolnak, ahogy azt ő maga előre meg is mondta.

Na, végre! Most van az a pillanat, amikor Erdélyben én mint a magyar nép bármikor helyettesíthető és mégis pótolhatatlan tagja – és hitben járt elődeim Isten-szeretetéért ezer nemzedék

óta megáldott örököse – végre előre nézhetek és reménységem lehet, hogy mind magam, mind utódaim ezer nemzedékig áldottak lehetünk, mert voltak köztük olyanok, akik szerették Istent és a parancsolatait, és ezek hosszú sorában ott tudhatom édes szüleimet is. Walesben találkoztam egy derűs hitvalló keresztyénnel, aki azt mondta: a XVI. századi őse azért imádkozott, hogy utódai legyenek Krisztus-követők, amíg a Messiás visszajön. Eleddig azok lettek és így kölcsönözött nekem is némi tigrisvért, amíg Ő visszajön. Megéri, mert abszurd.

Most van az a pillanat itt, Erdélyben, hogy utódaim ne bűnhődjenek harmad- és negyediziglen. Tehát akkor atyáim Atyját ne gyűlöljem és parancsolatait meg ne unjam, abszolút kisebbségi létet választó Fiát, akiért adoptált, és aki nekem véremnél is edesebb idősebbik Bátyám, el ne hagyjam. Lehet, mert nem lehet.

HORVÁTH LEVENTE

Magyarként Ausztriában

Kizárva, megtűrve
vagy befogadva?

A többnyelvű és több kultúrájú Erdélyt járva német nyelvű osztrák barátaimmal Erdély színes történelméről és nem problémamentes jelenéről beszélgettünk. A nép, nemzet és anyanyelv összefüggését a vallási kultúrával, majd a hovatartozás kérdését vitattuk meg.

A nemzet és a haza fogalmának nincs egységes értelmezése. Ha megvizsgáljuk az elmúlt évszázadokban többször megkísérelt jelentésmagyarázatokat, akkor igen színes, sokszor ellentmondásos képet kapunk. A nemzet fogalmával

alig több mint kétszáz év óta foglalkozunk, és a politikai szintén sincs egységes definíció. A néphez, illetve a nemzethez való tartozás semmiképpen sem csak érzelmi alapú. Magyarországi születésű magyarként a befogadó országomban, Ausztriában megmaradhattam, mert meg akartam maradni magyarnak. Ehhez szükséges volt a saját identitást megőrizve beilleszkedni a társadalomba és az egyházi életbe. Tisztelik azt, aki kiáll a magyarsága mellett, nem zárkózik el a kapcsolatfelvételtől, egyenrangúként viselkedik és alkalmazkodik,

valamint tiszteli a többségi társadalmat. Ausztriában élő magyarként megtapasztaltam, amit *Nemeskürty István* visszakéntve a magyar történelemről vallott: „Őrizni tudjuk, ha akarjuk, múltunkat. Ezt senki sem veheti el tőlünk.”

Azonban Jézus és Pál apostol alapján a krisztusi hitben nincsenek embereket elválasztó különbségek. Isten országában, amely már most elkezdődött, mindenki azonos jogú és azonos értékű polgár.

FÓNYAD PÁL

Magyarként Ukrajnában

Istennek célja
van életünkkel

Sokfelé a világban az ember önazonosságát az határozza meg, hogy melyik országban él. Egy amerikai például amerikai-nak vallja magát, függetlenül attól, hogy ősei Írországból, Mexikóból vagy valamelyik afrikai országból vándoroltak-e be az Egyesült Államokba. Velünk, magyarokkal más a helyzet. A mi identitásunkat az anyanyelvünk, a nemzethez való tartozás határozza meg, bárhol élünk. A Kárpátaljai magyarok éltek már Magyarországon, Csehszlovákiában vagy a Szovjetunióban. Most éppen Ukrajnának hívják az országot, amely felettünk uralkodik. De ki tudja, hogy ez-e az utolsó államalakulat a szülőföldünkön? Egy ember, egy közösség önazonossága nem változhat parancsszóra, akár egy nemzedéken belül többször is.

Érdekes dolog Ukrajnában magyarként élni. Egyesek úgy élik meg a ki-

sebbségi létet, hogy idegenek Ukrajnában is, de az anyaországban is. Mások *Tompai Mihály*-al mondják: „Neked két hazát adott a végzeted”. Mi, hívő keresztyénként pedig azt valljuk, hogy Istennek mindennel célja van életünkben. Bizonyára nem véletlenül születünk kisebbségbe és élünk épp Ukrajnában. Ha hűségesek maradunk az Ő tervéhez, akkor kapunk erőt a küldetésünk teljesítéséhez, és átélhetjük majd a jól végzett munka áldását is.

KACSÓ GÉZA

Zrínyi Ilona szobra Munkács várában

Magyarként Németországban

Kozmopolita? – Kaméleon?

Vallomás, nem csak magamnak

Tekintettel arra, hogy Magyarországról való eljövetelem óta ez már a hatodik ország, amelyben élhetek és dolgozhatok, igen nehéz arra válaszolnom, hogy éppen Németországban milyen egy magyar élete. Semmi különösebb specialitásról nem tudok úgy beszámolni, amely erre az országra lenne csak jellemző. Inkább elmondom hát, hogy vándorlásaim során milyen „elvek” vezettek és határozták meg az életemet.

– Jöttment vagyok. Tisztában kell lennem azzal, hogy a többségi társadalom annak tekint – ki jóindulattal, ki gyanakodva, ki elutasítóan. Ők vannak otthon, én legfeljebb otthonukba „belekóstoló” (svábul: *reingeschmeckt*) vagy betolakodó vagyok. Ők nem fognak hozzám igazodni, nekem kell helyet keresnem és találnom otthonukban.

– Hogy magyarnak vallom magam, azt semmiképpen és soha nem szabad eltitkolnom, hanem képviselnem kell. Ez megment az alakoskodástól és dörgölődéstől, de a félelemtől és aggályoskodástól is. „Utas vagyok e világban” – hirdette egyik ismert énekünk –, annak minden pozitív és negatív kísérőjelenségével együtt.

– Magyar voltomat szóval, de leginkább tettekkel képviselem a leghatásosabban. A szót, a nyelvet igyekszem gondosan ápolni és nem adom fel, semmiféle hamis kozmopolitizmusra hivatkozva. Ne hízlelgjek környezetemnek például azzal, hogy „már nem tudom magyar”. Keresem mindig annak a lehetőségét, hogy szeretett, szép és másoknak nehéz nyelvemet gyakoroljam.

– A tetteknek, köztudomásúlag, nagyobb hatása van, mint a szavaknak. Gyermkeimnek átadom a nyelvet, keresem és támogatom az itteni magyar közösségeket – egyházközség, egyesület, klub – és nem szakítom meg a kapcsolatot a magyar szellemi élettel.

– Nyitottnak kell lennem az engem érő hatásokra. Magyar tájékozódásom

biztos alap, és erre kell mindazt felépítenem, amit új világom építő értéként kínál. Ez a magas mérce óv meg a mindenütt felburjánzott szubkultúrákkal való megelégedéstől, de mindenképpen segít abban, hogy környezetem is komolyan vegyen.

– Tudatosan keresem környezetemben azokat az értékeket, amelyek kiegészíthetik a saját érték-skálámat. Itt is áll a bibliai igazság: mindent megpróbáljatok, ami jó, azt tartsátok meg... A keresés és kísérletezés nem szegény, sőt bizonyos fokig kötelesség is.

– Keresztyén hívőként gondosan őrzöm hazulról hozott „vallásosságoimat” és annak kedves hagyományait. Ugyanakkor örülök annak a sokféle más tapasztalatnak, amelyet a mindenkori helyi egyházaknál, gyülekezetekben, közösségi csoportokban szerezhettem. Tudok velük örülni sikereikben, és gondjaikat is velük együtt viselem.

– Tudtommal négy, de legalább három népből verbuválódott családból származom, és reménységem szerint valamennyi pozitív vonását örököltem.

Ezért nem esik nehezemre, hogy más gondolkodás, más kultúrák, más hagyományok közösségében éljek. Jelenlegi családom is legalább három nációból tevődik össze, amit gazdagságnak tekintünk, és semmiképpen nem katasztrófának. (Akit a kérdés közelebbről érdekel, kérdezze meg Brazíliában született, Németországban nevelkedett és gyermekeit magyarnak nevelő, magyar gyülekezetben szolgáló fiunkat, hogy mit is jelent magyarnak lenni.)

– Végül hálás vagyok azért, hogy Istennek mindenütt van népe, akárhol is vagyok. Rácsodálkozom mindig, hogy az evangélium ereje népeken, határokon, emberi korlátokon felül is hat és felülírja még azt is, hogy „Isten az egész emberi nemzetséget egy vérből teremtette” (ApCsel 17,26).

– Jó és hálás dolog magyarként élni naponként az evangéliumból – bárhol a világban.

GÉMES ISTVÁN

Magyarként Szlovákiában

„A madárnak szárnya van és szabadsága, nekünk szülőföldünk és sok-sok tennivalónk...”

Az emberfia megszületik a világba, kipottyannak édesanyja méhéből védelemre szorult, és rácsodálkozik a mindenségre. Gügyögnek körülötte az emberek. Egyedül az anyja szól hozzá emberi hangon. Ugyanaz a hang, ugyanaz a kéz simogatja, mint eddig, csak sokkal közelebről. Ráismer erre az érintésre. Lehetne ez a világ bármely táján, bármely nyelven, ő tudja, hogy ez az anyatejjel együtt érkező érzés mégis csak az övé. Itt és most. Lassan kibontakozik számára a világ.

Magyarnak született ebbe a családba itt, Rozsnyón. Ahogy játékos lelke ki-kikandikál ebből a védett burokból, érzékeli, hogy más nyelven is beszélnek körülötte, amit ő nem ért. Ki már az óvodában, ki az iskolában, ki később, de szembesül a ténnyel, hogy az ő nyelve nem az ország nyelve. Van, aki megértő vele szemben s van, aki nem. Bántások,

csalódások, sőt megalázások is érik emiatt. Sokszor meg kell védenie magát. Tanulja az ország nyelvét, hol jóérzéssel, hol kevésbé. Egész életét immár egy kettős érzés tölti el: megőrizni édesanyám nyelvét, édesapám örökségét, a kultúrát, amelybe születtem, és mégis megfelelni az országnak, melynek polgára vagyok. Ellenállni a beolvadásnak, de nyitottnak lenni mégis mások kultúrája iránt. **Magyarként értéknek lenni, mások szemében is.**

Egyszer csak megérti: ha egyedi lelkem és őrzöm az örökséget, ha büszke vagyok, és nem engedem, hogy bántsanak engem, s hogy másokat bántsanak nyelvemért, nemzetemért, ugyanakkor nyitott szívű és lelkű vagyok, hogy őket is megértsem, s a világot magam körül, akkor megmaradok. Ehhez pedig sokszor kell lehajolni a szélben, mint a fű, és mégis erős gyökereként élni, akár

a tölgy, megőrizve az élet forrásából merítkező hajszálgököket. Egyszerre kell simulékonynak és tántoríthatatlan jelleműnek lenni. És tudni megbocsátani. Ha fél kezünkben hajításra készen markoljuk is a követ, mégis a másik felében megbújó Krisztus-testet adjuk válaszul.

Mert magyarnak lenni egy megismételhetetlen, életre szóló élmény és feladat. Megmaradni pedig nem más, mint visszaadni a kölcsönt, amit születésünkkel a Teremtőtől kaptunk.

Magyarként, Szlovákiában is.

BADIN ÁDÁM

A cím Tamási Árontól származó idézet

„Szívet cseréljen az, aki hazát cserél!”

Különös az Úristen: tizenhat évvel ezelőtt úgy döntött: bele kell kószolnom a felvidéki magyar élet szépségeibe, kiváltságaiba, de megpróbáltatásaiba is. Igazak *Tompa Mihály* szavai: sokszor csendül bele a szív abba, ha „hazát cserél”.

Azóta is kószolgatva, élve a felvidéki magyar létet, bátran vallhatom: mégis öröm, büszkeség két hazában is magyarként élni. A folytonos tanulás, küzdelem mellett megtanultam örülni olyan apróságoknak, melyeket talán „otthon” észre sem vettem, de „ittthon” meghatározó erejűek. Könnyeket csal a

szemembe a magyar néptánc, népdal. A kisebbségi lét összetartó közössége és ennek ereje. Sajnos azonban a magyar átok itt is él, nehezen akarjuk megérteni egymást, akár sorskérdésekben is.

Széthulló nemzetünk megtartó erejének egyedül az Úr szeretetéhez való visszatérést, a megtérést látom. És igen, a valódi szívcsere: nem a keserűt, a múltja felett bánkódót, hanem az új, megtisztított szív örömeivel és áldásaival élőt.

RÉVÉSZ CSILLA

Magyarként az Amerikai Egyesült Államokban

Csillagok ragyogása,
kezek szorítása

Csillagok ösvényén a szó
hozzád elér.
Halkan szól csendes imánk,
minden magyarárt.

Minden évben az Egyesült Magyarok Egyletével és a cserkészettel közösen rendezzük meg 1956. október 23-i megemlékezésünket. Távol a hazától nagyon sokat jelent számunkra a nemzetünkért való imádság. Hálásak vagyunk olyan embereknek, akik eljöttek közénk bizonytságot tenni Isten-, ember- és hazaszeretetről. *Próhle Gergely, Szvorák Katalin, Dán Károly* és sokan mások.

A Clevelandben élő magyarok számára 1956 hősei csillagok, amelyek a sötétségben mutatják a vándoroknak a helyes utat. És miért érezzük '56 hőseit igazán nagyoknak? Mert meg tudták fogni egymás kezét és össze tudtak fogni.

Most sötét felhőket látok felettünk és a lelkeinkben is. Hova lettek a tiszta elképzelések? Hol szunnyadnak az egykor olyan heves lánggal égő nemzeti érzéseink? Hol az egység, a közös akarat? Hol az egymást elviselni és megtűrni erőt adó, egymást segítő szeretet?

1956. október 23-ára emlékezem, a csillagra, melyet ma sűrű felhő takar. De a szíveinkben ott él – nem idegen hatalomtól, hanem saját magunk alkotta szellemi, értelmi és erkölcsi homályától eltakarva. Csillagok ragyogása, kezek szorítása. Ez volt 1956. október 23-a.

Mit is kellene mondani 1956-ról azoknak, akik átérték a lázas napokat, s ma öregen, megrakodva az idő súlyával – a kialakuló új világban, új társadalomban – már elenyészik a szavuk? Azt kellene mondani, hogy 1956. október 23-a csoda volt. Varázslat. Egy égi angyal leszállt a magyarok közé, és azt mondta nekik: fogjátok meg egymás kezét!

Minden egyes nemzeti ünnepünkön elhangzik két ének, gyülekezetünk Kis Magyar Kórusának előadásában:

**Lehajtom fejemet
a hősök emlékének,
kik fátylák, lángok, fények,
tudták, miért élnek.**

**Messzire néztek, látták,
a holnap a miénk lesz.
Találtak egy mécseset,
vége lett a sötétnek.**

**Talákoztak emberek,
kik nem ismerték egymást.
Nem tudták, hol a híd,
nem tudták, hol a forrás.**

**Mégis odaértek,
az út szélén keresztfák.
Mégfeszítették őket,
mert a jövőt előre látták.**

**Tudták, a szó végül
eljut majd az Égig.
Elöl állnak mindig,
kik a máglyán végzik.**

**Voltak, vannak, s lesznek még,
akik sohase félnek.
Lehajtom fejemet,
a hősök emlékének.**

**Mert a haza nem eladó.
Ezüstpénzre sem váltható.
Mert a haza lelked része,
Határait belédvéste
Ezer éve,
Ezer éve a hit.**

**Mert a haza kereszted is.
Bettlehemi csillagod is.
Hiába tiporták hadak, él,
Hiába tiporták hadak, él.
Mert a haza
Mert a haza
Te magad vagy.**

Ezzel a Wass Albert-idézettel szeretnénk minden kedves magyar testvérünknek áldott hazaszeretetet kívánni:
„Ma nem hősi halált kell halnunk, hanem önfeláldozó, hősi életet kell élnünk.”

TAMÁSY ÉVA

Magyarként Kanadában

Magyar evangélikusnak maradni

A felvétel a budai Várban készült, a mesterségek ünnepén, ahol fellépett a harminctagú kanadai Kodály táncegyüttes. A képen a szerző gyermekei: Kertész Áron és Dóra.

Nem tekintem magam menekültnek, ösztöndíjjal jöttem ki először Torontóba 1988-ban, és a jobb munkalehetőség miatt maradtam itt. Kétszer repültem haza „végleg”, mégis itt élek. Később férjhez mentem, megszületett Dóra és Áron. Férjem erdélyi magyar, egyértelmű volt, hogy nem hagyjuk elveszni gyökereinket, magyarnak neveljük őket. Első pár évükben nagyszülői segítségével otthon tartottuk őket, csak magyar szót hallottak. Később is, míg más gyerekek szombatokként pihentek, nekik jött a „magyar blokk”: magyar nyelvű általános, majd középiskola, cserkészlet és néptánc. A cserkész- és néptánc táborokban sok további barátság szövődött a környező városokból is. És nyaranta, amikor csak lehetett, mentünk haza. Örömmel látom, hogy erőfeszítésünk nem volt hiábavaló, például

fiam a főiskolai kollégiumi szoba falára a magyar zászlót is kitűzte.

Magyar evangélikusnak maradni sem volt egyszerű. Furcsán hangzik, de az első kihívás az evangélikus gyülekezet felkutatása volt. Jelenleg három olyan gyülekezet is működik itt, akik használják a templom címében az evangélikus nevet, de semmi közük sincs a teológiai értelemben vett evangélikus egyházhoz, hiszen református lelkész református liturgia alapján tartja az istentiszteletet. Két évnek kellett ahhoz eltelnie, hogy rábukkanjak arra a maroknyi gyülekezetre (Magyar Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház), amit ma otthonomnak érzek. Nincs saját templomunk, lelkészünk és parókiánk Torontóban, ennek ellenére gyülekezetünk kisebb megszakítá-

sokkal 1927 óta él, és hivatalosan része az Evangelical Lutheran Church in Canada közösségének is. Istentiszteletünkön tizenhárom éve kéthetente a Tamásy házaspár szolgál Clevelandből (autóval 450 km). A gyülekezet gondozásába immár felügyelőként igyekszem én is besegíteni, ahol tudok. Mi vagyunk az utolsó élő evangélikus gyülekezet Kanadában.

A zene mindig szerves része volt életemnek, ez itt is megmaradt. Működik a katolikus egyház égisze alatt egy ökumenikus kórus, ide csoportosulnak a zenei háttérrel rendelkező magyarok. Ennek a kórusnak tagja vagyok kiérkezésem óta, és tíz éve a titkára. Ez egyben baráti kör is, segít kitölteni a kontinensek közötti kulturális szakadékokat.

DR. MEKIS ÉVA

Magyarként Angliában

Magyar örökség

A hazába visszaáramló erő

Az utóbbi évek gyors, hőkentő, majd fájdalmas változásain töprengve, akár naponta idézhetnénk *Berzsenyi Dániel* találó szavait: „Forr a világ bús tengere, ó magyar”. Valóban alakul, örvénylik körülöttünk a világ. Változásait tapasztaljuk vagy éppen szenvedjük. Magyarságunk összefüggésében is így van ez. A pozitív benne talán az, hogy minden fájdalom ellenére is hat egymásra a világban bárhol tapasztalható magyar sorskérdés. Szétszórtságunk minőséget előhívó feladattá vált.

Egy hozzánk hasonló kis nép, ha akarja és tudja vállalni, egyértelműen minőségre predestinált. Ezt a Németh László-i gondolatot ébren kell tartanunk. Számvetést kell végeznünk a magyarság sorskérdésével kapcsolatban. Ezért anyagi és szellemi javaink felderítése, számbavétele és megőrzése sürgősségi feladattá vált. Hovatóvább számolnunk kell azzal, hogy mindig és mind jobban rá leszünk szorulva arra, hogy a világban való jelenlétünk, amennyire lehet, az Anyaországba is visszaáramló erő és értéktörzs maradjon. Mert csak magyar hazánk lehet az a katalizátor, ahol összegeződik, értékelődik, és a világ-szórványba visszapillantálódik a magyar érdek, a közössé vált felelősség, az egységes nemzettudat.

A szórványsors bizonyos mértéke minden nép számára természetes, és ami fontos: hasznos, pontosabban, hasznossá tehető. Az egészséges életösztönrel rendelkező népek – ebből a sajátos szempontból tanulhatunk a zsidóktól és az örményektől – soha nem feledkeztek meg az érvényesülésnek, önelfogadásnak erről a messzebbre tekintő életgyakorlatáról. **Mert egy nép történelmi jelenlétét nem csak az szolgálja, amit szűkebb határain belül teljesít.** Példaként említem, hogy 1956 analízisét, majd az azt követő magyar kommunista rendszer lebontásához való segítséget, a rendszert aláaknázó politikai muníciót, a függetlenséget és a nemzettudatot erősítő szamizdatirodalmat a nyugati magyarság adta, illetőleg állította össze, lévén egyedül lehetősége ennek megtételére. Ilyen és hasonló példák ismételt előhívhatók történelmünk gazdag tárából. Ezzel az egymásrautaltság

és az egymás iránti felelősség példáját kívántam nyújtani, erősíteni és hangsúlyozni.

Meggyőződésem, hogy a világban szétszórott magyarságot, beleértve a nyugati és a hazánkkal határos szórványmagyarságot is, nem lehet megtartani anélkül, hogy ne legyen egy olyan szellemi hazája, amelyre felnézhet, amelyhez vonzódhat. De, és erre talán figyelniünk kell, ez a haza sohasem válik ideális hazává. Belőle annyi a miénk, amennyiért felelősséget érzünk és vállalunk. Ezt pedig nem lehet a tér és idő kategóriáján kívül megélni. Másképpen és tételesen: nekünk ott, ahol élünk, a magyar összefogást magunkon kell kezdenünk.

A hazatudatban benne van az ősök tisztelete éppúgy, mint egy meghatározott néppel való azonosulás. A haza egy megfoghatatlan, kitapinthatatlan, elvont fogalom, amely akkor is bennünk élhet, ha sohasem jártunk őseink földjén, és a tájról, az emberekről szerzett vizuális benyomásaink nem formálják bennünk a hazatudatot. Ezt fejezi ki Illyés Gyula *Haza a magasban* című gyönyörű verse.

Kétségtelen, hogy az angliai emigráció nemcsak az anyaország sorsának lett aggódó figyelője, a hazai érdekek és sérelmek külföldi szócsöve, de gondjává vált az elszakított területek magyarságának sorsa is. Az eddigiekből kitetszik, hogy az angliai emigráció a történelmi magyarság részeként értelmezte magát, és mint ilyen fejtette ki tevékenységét, társadalmi, egyházi és kulturális keretben.

Ezen alapértelmezés segített abban, hogy 1992-ben létrehoztam a Magyarok Angliai Országos Szövetségét (MAOSZ), és lettem első választott elnöke. Ez az országos keretszervezet nyitott utat a – Csoóri Sándor által vezetett – Magyarok Világszövetségében való részvételemhez. Itt az elnökség tagja, a Nyugati Régió elnöke, majd az Etikai Bizottság elnöke lettem.

Végül, említem, hogy 2011-ben eljuttattam az Országos Széchényi Könyvtárnak az *Angliai Magyar Tükör* negyedévi folyóiratunk 14 évfolyamát, valamint az *Októberi Tükör Évkönyvek* számait. Emellett még tíz kartoték dobozban, általános kutatásra engedélyt adva ugyancsak a könyvtárba került országos szövetségünk teljes, cenzúrázatlan iratanyaga. Ezzel az intellektuális nyitottságot kívánjuk példázni.

PÁTKAI RÓBERT

Pátkai Róbert evangélikus lelkész, az 1956-os forradalomban való részvétele miatt hagyta el Magyarországot huszonhat évesen. Angliában telepedett le. Megszervezte az Angliai Magyar Evangélikus Egyházat, melyet negyven éven keresztül gondozott angol nyelvű szolgálata mellett. 1964–1988-ig a londoni Cityben működő angol nyelvű evangélikus gyülekezet lelkésze, majd 1977-től huszonnégy évig az Egyesült Angol Nyelvű Egyház püspöke volt.

Az én '56-om

A hatvanéves évfordulóhoz közeledve rádöbbsentem, hogy már nem vagyunk sokan, akik szem- és fültnúi lehettünk az 1956-os forradalomnak. Tartozom azzal, hogy legfontosabb élményeimet átadjam a következő nemzedékeknek.

1956-ban még tizenkét év sem telt el a II. világháború óta, melyben sok család vesztette el a családfőt vagy más családtagját, otthonát, vagyonát. Egy nagyon furcsa, nyomasztó, hazugságokkal és kényszekkel teli „új világban” kellett megküzdeni az életért. Idegen hatalom megszállása alatt álmodoztunk arról, hogy lehessen újra tiszta lelkiismerettel, emelt fővel magyarnak és kereszténynek vallani magunkat. Sokan naphosszat hallgatták reménykedve a Szabad Európa Rádiót, hátha jön a szabadulás.

Magam a 8-9 évesen átélt bombatámadások, harcok, fél évig tartó menekülés emlékeivel félárván maradtam. Evangélikus hitoktató lelkész édesapám kiütéses tifuszban halt meg a háború végén, amit segítségadás közben egy deportált hazatérőtől kapott el.

Édesapa hivatása miatt továbbtanulás szempontjából megbélyegezettek voltunk. Özveggy, védőnő édesanyám mindent megtett, hogy bátyáimmal tanul-

hassunk és Istenbe vetett bizodalmunk megmaradjon. Élspotoló lettem, így 1954-ben bejuthattam a Budapesti Orvostudományi Egyetemre. Csodák csodájára Kálmán bátyámat is ebben az évben vették fel két év próbálkozás után (a Fásori Evangélikus Gimnáziumban érettségizett, és ez is rossz pontnak számított), így hat éven át együtt tanulhattunk.

Harmadéves orvostanhallgatók voltunk, amikor 1956. október 23-án váratlanul felvonulást szerveztek. Részvételünk nem volt kétséges, jóllehet nem is volt kötelező. Sokakban volt kétely, vajon őszinte-e a szervezők nemzeti szándéka, hisz csoportunk DISZ-vezetője (Dolgozó Ifjúság Szövetsége) közvetítette felénk a követelésekről szóló szórólapokat. Menet közben ezeket hangoztatva fellelkesültünk. A házak ablakaiban az emberek piros-fehér-zöld ruhadarabok kirakásával jelezték nemzeti együttérzésüket. A Margit hídon át lelkesen érkezünk a Bem-szoborhoz, ahol már nagy tömeg, más egyetemek hallgatói ünnepeltek. Közöttük volt későbbi férjem, aki akkor fiatal tanársegéd volt a Műszaki Egyetemen, és hallgatóival együtt vett részt az eseményen. Onnan vonultunk a Parlamenthez, és hallgattuk a később történelmivé vált beszédeket. Az esti lövöldözéseket mi már nem hallottuk.

Az ezt követő időszakban hazafias védőnő édesanyánk közvetítésével a kispesti szakorvosi rendelőintézet első emeletén működő kórházi belgyógyászati osztályon teljesítettünk szolgálatot. A vezető főorvos mellett két orvosnő dolgozott, mindkettő Budán lakott. Az éppen szolgálatban lévőt az események és a leállt közlekedés miatt nem tudta leváltani társa, így az egyedül maradt kolléganőnek jól jött egy negyedéves és két harmadéves orvostanhallgató segítségével. A főnővér, Erzsike, nagyszerűen szervezte az ellátást. Előfordult, hogy a betegeket le kellett vinnünk a pincébe, hogy biztonságban legyenek. **Mindeközben nagy békesség, szeretet, reménység töltött el mindnyájunkat. Semmi gyűlölködést nem tapasztaltam.** Ma sem értem, hogy a betegek miért nem akartak ebben a helyzetben inkább hazamenni. Volt, hogy sebesült orosz katonát hoztak, őt is szeretettel vettük körül, amíg a sebészetre került. Vőlegényjelöltem, Győri József a VII. kerületi Király utcából gyalog jött lá-

togatóba, és hozta a lelkesítő híreket: nyitott kirakatokat látott, melyeket senki nem fosztogatott, nyílt pénzgyűjtés folyt a károsultak segítésére, senki nem lopta el. Utólag sokszor emlegettük, hogy a Szentlélek csodálatos egyetértést, szeretetet, tisztaságot közvetítő erejét éreztük a közösségekben.

Az oktatás hosszú hetekig szünetelt. Mikor bementünk az egyetem épületébe, a tanulmányi osztályon kiszórva találtuk

Vőlegényjelöltem, Győri József a VII. kerületi Király utcából gyalog jött látogatóba, és hozta a lelkesítő híreket.

a káderlapokat. Emlékezetes egyik kollégánk lapja, melyben ez állt: „klerikális reakciós, pénteken soha nem eszik húst”.

Isten irgalma az, hogy még nincsen végünk! Sokan fordítottak hátat Neki, sokan váltak önzővé, közömbössé. Nem élünk igazán az igehirdetés, annak szabad hallgatása és a hitoktatás lehetőségével. Rászoktunk a panaszkodásra a szívből jövő Isten iránti hálaadás helyett. Nincs igazi szeretettel teli összetartás a családokban és a nemzetben.

Imádságom: Jöjj, Szentlélek Úristen, Jézus Krisztusért teremts bennünk új életet, tölts be minket hálás szeretettel irántad, és segíts szeretnünk egymást. Le-hessünk másokat is segíteni képesek, Isten megváltott, megőrzött, hálás népe.

„Boldog nép az, amelynek így megy a sora. Boldog nép az, amelynek az Úr az Istene.” (Zsolt 144,15) Ámen!

**DR. GYŐRI JÓZSEFNÉ
DR. DRENYOVSKY IRÉN**

Egy barátom a több kereset reményében külföldre készült. Egy éjszakán keresztül beszélgettünk. Ennek a kivonatát osztom meg ebben a kis írásban.

Otthon legyünk jó szomszédként

Hitem szerint a haza nem földrajzi terület, hanem az a lelki, nyelvi, kulturális közeg, ahová Isten elhívott. Urunk az itt élő-kért végzett szolgálatunkat kéri tőlünk számon. Felelős vagyok azért, hogy az itt élő emberek anyanyelvét, történeti és mentális kincseit elsajátítsam, védjem, használjam az emberek nevelésére. **Isten rajtam keresztül mindenkit a maga kulturális közegében szólít meg.** Nem egyformává, hanem egyenlővé tesz. Hitemet és szolgálatomat különböző közösségekben élem meg. Ezekből tanultam meg azt a beszédmodort, ami szükséges ahhoz, hogy Jézus Krisztus evangéliumát a mai emberek, mai módon életemmel is hirdessem.

A család szeretetközössége is kulturális közeg, és az élet egy-egy területe, például a munkahelyi közösség. Ezekből a különböző közösségi formákból épül fel a világ, amelyben a nekünk adottal szolgálni kell. Ez csak úgy megy, ha kész vagyok befogadni, tanulni a másiktól, ha kész vagyok becsülni azt, amivel őt gazdagította Isten.

Magyarnak lenni nem rang, hanem küldetés, szolgálat. Nem érdem, hanem tartozás. A kulturálisan sokszínű világ egyik

színe. Nem vagyok külön, értékesebb a szomszédomnál, de nem vagyok alábbvaló sem. Bármit teszek, szolgálom vele a másik embernek. Önmagam értékét rombolom, ha a munkatársamat, honfitársaimat, a szomszéd országok polgárait nem becsülöm, ha nem adok nekik a magaméból, és nem tanulom el tőlük azt a jót, amivel őket áldotta meg Isten. Ha a másikat el akarom nyomni, háttérbe akarom szorítani, ha lebecsülöm, vétek a megbízatásom ellen.

Ez nemcsak emberi önbecsülésünk része, hanem keresztyénségünk megélésének is az egyik alapja. A globális evangéliumot lokálisan kell hirdetni, az egyetemes üzenetet magyar anyanyelven. Isten üzenetét magyarul, magyar kulturális kontextusban, magyarul gondolkodó embereknek kell elmondanom magyar emberként. Itt születtem, itt tanultam beszélni, a magyar kultúra lett az emberségem része és itt ismertem meg Istent, itt hallottam Jézus hívó szavát a szolgálatra. **Nem hagyhatom el küldetésem helyét felelőtlenül, egyéni érdekből, a nagyobb darab kenyérért, a több sikerért.** Az „általában ember” nem ember, alkalmatlan Isten országára, hiszen már itt a földön, az

edzőpályán meg kell élnem a különbözőségek harmóniáját. Isten mindenkit egyénileg szólít meg abban a kulturális közegben, amelyben él. Ehhez el kell sajátítanom azokat a szellemi kincseket, amelyeket ez a nép Istentől kapott.

Aki a másik kultúráját nem becsüli, nem keresztyén, hanem pogány. Nem a nagyobb ország a mennyország, és nem a másik – a másféle nyelvű vagy másként gondolkodó, érző ember – a Sátán. Az van az Ős-gonosz befolyása alatt, aki a másik embert vagy a másik nemzetet tartja annak. A sovinizmusnak több formája van. Ez korunknak az egyik hamis vallása, mely a nemzetének uralmát avatja vallásszerű hitté a világ felett. Aki zsidózik, cigányozik, románozik, nem lehet Krisztus követője. **A faji előítéletek kizárnak bennünket Krisztus követői közül, akik között nincs zsidó, sem görög, szolgál vagy szabad, se afrikai vagy arab.**

Sok másról is beszélgettünk még, de a barátom hajthatatlan maradt. Elment. Egy hónap múlva hazajött. Csak annyit mondott: igazad volt. Itt tanulok örülni a kevesebbnek is, mert itt vagyok boldog.

SZIGETI JENŐ

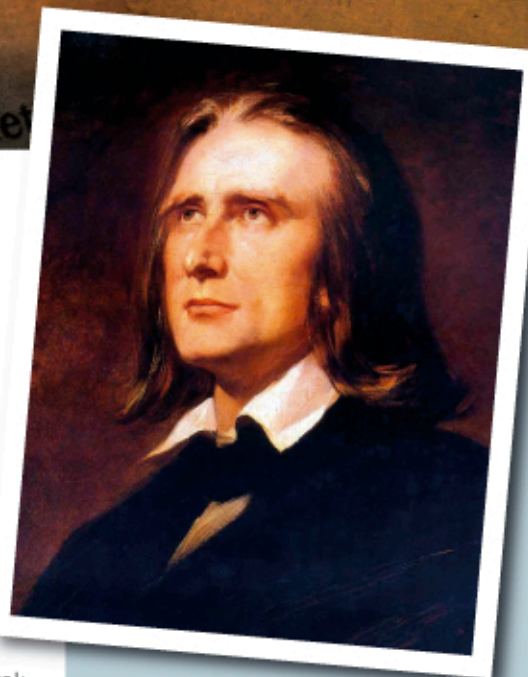
Nemzet és nyelv

Ember és nyelv, következésképpen nemzet és nyelv is egymást feltételező kapcsolatban van. Nem abban az értelemben azonban, hogy minden nemzetnek külön nyelve volna, vagy hogy a nemzeti identitásnak mindig és mindenhol az adott közösség nyelve volna a legfontosabb alkotó tényezője.

A magyarok körében jól ismert szólás szerint a nyelvében él a nemzet. (A szólást általában Széchenyinek tulajdonítják. Grétsy László azonban azt mutatta ki, hogy Kövály László *Székelyhonról* című munkájában olvasható először: 1842, Kolozsvár.) A szólás alapján esetleg azt lehetnének, kivétel nélküli szabályról van szó. Tehát aki magyarul beszél, az ma-

gyar, aki pedig nem beszél magyarul, nem az. Pedig nem így van! Gondoljunk például Liszt Ferencre, akinek a német anyanyelve, legjobban birtokolt nyelve pedig a francia volt, s mégis magyarnak vallotta magát (ezt saját kezűleg írásba is adta – mégpedig francia nyelven). Ezzel szemben számosan vannak Magyarországon polgártársaink, akik valamely kisebbséghez tartoznak (s ennek megfelelően németnek, szlováknak, horvátnak stb. vallják magukat), s akik a magyar nyelvet anyanyelvi szinten beszélik. S vannak olyan Kárpát-medencei emberek, akik már asszimilálódtak a környező másnyelvű többséghez (például a románhoz Erdélyben vagy a szlovákhhoz Szlovákiában), így bár magyarul tudnak, nem magyar identitásúak. Ez a magyarázata annak, miért van az, hogy a Kárpát-medencében a 2001–2002-es népszámlálás szerint

Liszt Ferenc
magyarnak vallotta
magát

*Ha stabil nemzeti
identitás jellemzi
a közösséget, akkor
az anyanyelvhez való
ragaszkodás is erős*

háromszázezerrel több magyar anyanyelvű él, mint magyar nemzetiségű. Györffy István, a neves néprajzkutató jól látta, hogy a nyelv önmagában a magyarok körében sem elegendő megtartó erő: erre a megállapításra a Trianon után kisebbségi helyzetbe került magyar középosztály tagjai egy részének a gyors asszimilációját ismerve jutott. Említhetjük az ismertebb példák közül az írek és a skótok esetét: identitásuk megtartását nem nyelvüknek köszönhetik, hiszen nyelvet váltottak. S hogy milyen következményei lehetnek a nyelvváltás nélküli nemzeti identitásváltásnak, arra említessék példaként, hogy a Kassa környéki reformátusok szlovák nemzetiségűvé válása révén jött létre a szlovák reformátusság, az erdélyi és moldvai magyarok egy részének románná válásával pedig a román reformátusság és a román római katolikusság. Az összkép tehát nagyon is tarka, amiképpen az élet maga is.

A helyzet tehát jóval összetettebb és bonyolultabb, mint amit az idézett XIX. századi szólás mutat. Mert **a nyelv mellett vannak más tényezők is, amelyek identitásjelölő szerepet töltenek be.** Fontosabb lehet az állampolgárság, a kulturális kötődés, a család, a közös történelem – hogy néhány példát említsünk. Az eredeti nyelvüket elvesztettek egy része tovább őrzi eredeti identitástudatát, így a Magyarországon kívül élő, eredeti nyelvüket nyelvcserevel elhagyó magyar kisebbségek egy része a magyarságtudatát. De például Amerikában többen vallják magukat magyarnak, mint ahányan beszélik a magyart. Szögezzük azonban le: a nyelv a magyar közösség tagjai elsőprő többségének a körében valóban a fontosabb identitásképző tényezők közé tartozik, illetőleg leggyakrabban a legfontosabb identitásképző elem. Vajon miért? Ennek is jól magyarázható okai vannak.

A XVIII. század végén született meg a Magyar Királyságban az új közösség-fogalom, a kulturális nemzet. S a nyelvnek ebben a folyamatban kiemelten fontos szerepe volt: a magyar nyelv ekkor vált a magyar nyelvűek körében a közösségi kohézió megteremtésének, az összetartozás megélésének és kifejezésének első számú eszközévé. A magyar nyelv a szóban forgó évtizedekben „a nemzeti szabadság biztosítója és a hiányzó magyar állam pótléka”, s mint ilyen „a nemzeteszmé legfontosabb eleme” volt. Tehát nem önmagában a magyar nyelvnek a jelentősége növekedett meg, hanem annak a kapcsolatnak, ami a nyelv és a nyelvközösség, a formálódó nemzet között állt fenn (Bíró Ferenc szavaival). Kazinczy 1808-ban írott soránál aligha lehetne jobban érzékeltetni a mondottakat: „bennünk hazaszeretet lobog, mellynek része a nyelv szeretete”. Ez a kapcsolat – ha korántsem az akkori hőfokon, s a mai körülményekhez igazítva – fellelhető ma is.

Az elmúlt több mint kétszáz év óta persze sokat változott a világ, és sok változás volt a magyarság helyzetében is. Ma ez a népesség Európának állami- és vallásfelekezeti legmegosztottabb államalkotó népe (jelenleg őshonos népességeként nyolc különböző államban él a Kárpát-medencében, s a nyugati kereszténység legkeletibb ágát alkotja (Csángóföldön és Erdélyben). A nyelv ilyen körülmények között, hogy úgy mondjam, „kézzel foghatóan” a legáltalánosabb közösségegyesítő té-

nyező, amelyet a magukat magyarnak vallók az összes számba jöhető identitáskötő tényező közül minden fenntartás nélkül közös tulajdonuként, örökségüként tekinthetnek, s összetartozásuk legnyilvánvalóbb kifejezőjének tarthatnak. Ebből következik, hogy a magyar nyelv a magyar nemzethez tartozásnak többnyire a legfőbb kritériuma, a magyarság legnyilvánvalóbb, leginkább azonosító szerepű jegye, egyszersmind a magyar nemzeti lét folytonosságának az egyértelmű jele. **A magyarok tehát fenntartások nélkül legjobban nyelvükben lelhetnek egymásra.** A többi identitásképző elem szerepe a magukat magyarnak vallók esetében és helyzetüktől függően lehet nagyobb vagy kisebb.

A vonatkozó kutatások igazolták az összefüggést az anyanyelv és nemzeti identitás között. Ha stabil nemzeti identitás jellemzi a közösséget, akkor az anyanyelvhez való ragaszkodás is erős (példaként említem a székelységet). És fordítva: az anyanyelv megtartása a nemzeti identitás továbbélésének fontos feltétele (kisebbségi körülmények között). A felekezeteknek azért van jelentős szerepe a mindenkori kisebbségi nyelvmegtartásban, mert az anyanyelv szakrális használata az utolsó mentsvár szokott lenni az identitás megőrzésében is.

KISS JENŐ
A szerző nyelvész

Az én országom

Az én országom Magyarország! Nemcsak engem ölel (és én őt), hanem lángoktól is ölelt, sőt egyedüli országgént a világon saját magától is! Az én kis országomat a lángok nemcsak ölelik, de mardossák, felperzselni készülnek, mert még most is, még mindig, csonkoltan is életerős, még csonkoltan is meg tudja mutatni kerecsensólyom karmait, ha arra kényszerül. Harcba áll a megmaradásért, és ha kell, Európa (a normális Európa) megvédéséért – miként már tette azt a történelem folyamán.

Szeretem az országot, ezt a 2215,3 km hosszúságú határral körbevont hazát, de az ezen területen kívül lévő magyarlakta területeket is, vagy akár a lakott Föld bármely zugában élő magyart, aki magában Magyarországot hordozza, hisz az ország legalább annyira az ember, mint a terület maga. Mi, magyarok, elkényeztetettek vagyunk a nekünk rendelt földdel, ami mindenképp éltető és megvédendő forrása megmaradásunknak, hisz élnek népek, és túlélnek ország nélkül is – cigány, kurd, katalán, baszk stb. –, becsüljük hát meg! **Tehát épp ezért és így az én Magyarországom bennem van.** Ami csak az enyém, amit Bakay Péter-esen csak én élhetek meg, és csak ezt tudom továbbadni is annak, akivel épp együtt vagyok: gyermekeimnek, diákjaimnak, cigány bibliaköröseimnek, barátaimnak, ellenségeimnek,

külföldieknek, reggel, délben, este, itthon és idegenben... Az én országom egyrészt a mások által megfogalmazott országértelmezésből, magyarság-megélésből, érzelmekből, tudásból, kétkezi munkájukból, harcaikból épült föl: Kölcsény *Parainesis*-éből, Kodály *Psalmus Hungaricus*-ából, Gárdonyi *Az én falum-jából*, Faludy *Óda a magyar nyelvhez*-éből, piarista tanárain bátorságos hazafiságra neveléséből a kommunista időszak kellős közepén, a csángó pásztorok foggal-körömmel magyarságukhoz ragaszkodásából ott, a távoli gyimesi havasokban, az '56-os pesti srácok skacos vagányságából, Kós Várjúvárából, Sárszentlőrinc egykor ép, mára repedezett járdáiból... Az én Magyarországom épült és szépült bennem a felmenőimtől hallott és látott magyarságtudatból: nagyapám történeteiből, aki oly érzékletesen tudta elmesélni, hogy tizenkét éves kisfiúként miként ment dédapámmal (aki történetesen és nem mellesleg egy felvidéki tót falu, Nagyócsa tisztelt és szeretett magyar lelkésze volt) a népviseletbe öltözött, font hajú tót férfiakkal beült szekereken a millenniumi ünneplésre a székesfővárosba, Pestre; miként szenvedett az '56-os megtorlások elől nyugatra menekült nagynéném a haza elvesztésétől és próbált a tengerentúlról tenni valamit az óhazáért. Miközben Magyarország állandóan bennem van, újra és újra rátalálok, rácsodálkozom, és jövőt remélve, együttlélegezve véle, biztatón rákacsintok.

Az általam megélt Magyarország az érzelmek tág világába visz, könnyekre fakaszt és büszkévé tesz. Egyben nagyon megértem, ha hasonló büszkeség buzog

más nemzet fiaiban is; az pedig főképp jólesik, ha hasonlóan megértőek a magyarok büszkesége iránt. Annál inkább állok értetlenül a jelenség előtt, ha valaki közömbös a hazája iránt, vagy még inkább, ha gyűlölője, netán elárulója annak, fejlődésének gáncsvetője, megmaradásának aláásója. Hálás vagyok Istennek, hogy magyar lehetek, és hogy Magyarországon lehetek magyar, hogy az én országom Magyarország...

Ugyanakkor ismerek Valakit, aki élete csúcspontján (halála előtt néhány órával), az országa szívében, azon belül a „politikacsinálás” helyi központjában, a történelem igazi fordulópontjának küszöbén azt mondta: „Az én országom nem e világból való”. Én pedig ennek a Valakinek a nyomdokait szeretném járni. Ez a Valaki az őt követőket így tanította imádkozni: Jöjjön el a te országod (azaz Istené, a mi Atyánké)! És ha román, ha szerb, ha orosz, ha etióp a követője, akkor ő is ezt imádkozza naponta...

Ez esetben más minőség jelenik meg bennünk, követőiben. A történelem folyamán esetleg, a történelem végén bizonyosan elmúló földi országunk – bármennyire is kedves az számunkra – másodlagossá válik. A köztünk, bennünk lévő Isten országa mérhetetlen gazdagságával és örökbe nyúlt távlatával emel a földi haza fölé, és mutatja meg a „gép”-nél is magasabbról igazi helyünk, hovatartozásunk, küldetésünk.

Hát, ennek a két országnak vagyok én megelégedett polgára...

BAKAY PÉTER

Hit és nemzettudat

Nem valamiféle hitből jövő nemzettudatról, hanem két különböző témáról van szó, melyek közös nevezővel rendelkeznek. A hit a Szentlélek ihlete, belelegzése, az imádság pedig ebből a levegő-vételből születő sóhajtás. Ami a nemzettudatot illeti, igaza van *József Attilának*, amikor azt mondja róla, hogy „közös ihlet”. Belelegezzük, magunkba szívjuk mindazt, ami magyar, nemzeti, hogy közös nyelvünkben, népdalokban, táncokban, és még sok minden másban juttassuk kifejezésre iránta érzett szeretetünket. A hit a Krisztusra tekint, Krisztus szeretetéből meríti erejét. A nemzettudat a Hazára tekint, és a Hazától kapott szeretetből jut el a közös ihletig.

A HIT

Mind az élet, mind az új élet Isten leheletének, Szentlélekének a műve. A hitet nem az egyház lélegeztető készüléke kelti életre, tartja életben! „Élet leheletét lehelte orrába” – olvassuk Mózesnél. „Rájuk lehelt, és így folytatta: Vegyetek Szentlelket!” – olvassuk János evangéliumában. A hit az élet, amely Isten szájából származik. Szentlélek nélkül nem lehet sem imádkozni, sem bizonyosságot tenni.

A hit legdöntőbb „kilélegzése” a halál, amikor az ember kileheli a lelkét. Nincs feltámadás meghalás nélkül. E halálos újjászületésben Isten teremő szeretete munkálkodik. Mit képes tenni, aki meghal? Semmit! És mit képes tenni, aki megszületik? Mindkét esemény magával az emberrel történik, bár nem nélküle, de közreműködése nélkül.

A NEMZETTUDAT

A nemzettudat, a „közös ihlet” nem születhetik meg másból, csak a hazaszeregetből. Ahol az ember megszületik, ott a hazája. Mindaz, amit élete első időszakában megtanul, amit az anyatejjel szív magába a testi táplálék mellett lelki és szellemi táplálékot is beleértve. Sok mindent megcsodálhatunk a világban, de még a világ legszebb tájait sem fogjuk soha úgy szeretni, mint a szülőhazát, ahol világra jöttünk, ahol élünk. **A nemzettudat közös ihlet – de nem uniformisban!** „Ne kifogásoljuk a nemzetek közötti különbségeket mindaddig, míg nem vezetnek ellenségeskedésre. Ugyanez vonatkozik egy országon belül a vallások közötti különbségekre. A jellem és a kultúra uniformizálása egyaránt káros” (Russell).

Olyan ez, mint a fénytörés. A fény a szivárvány minden színében pompázik, bár

egyetlen forrásból fakad: a haza szeretetéből! A haza szeretete alatt itt azt a szeretetet értem, amellyel a haza minket, magyarokat szeret! A párhuzam ezek után pedig már könnyen belátható: a hit Isten Lelke által kiáradó szeretetéből, a nemzettudat a haza irányunkba megnyilvánuló szeretetéből támad. Magyar vagyok, magyarul beszélek, szeret engem az én hazám, és szeretem a hazámat!

Minden nép szent joga, hogy fellázadjon, ha becsületébe gázoltak, ha le akarják igázni. A forradalom a nemzettudat életjele! Lázadásokat lehet szítani, forradalmat soha. A forradalmak kiöb-bannak! **Ha nincsenek forradalmak, nincsenek mártírok. Ha nincsenek mártírok, a kereszt nem ülhet diadalt.** A hit és a nemzettudat ezen a ponton is találkoznak. Mindkettő akkor élő, amikor meghal. Az egyik esetben vele halunk meg, Krisztussal, a másikban érte, a Hazáért!

HIT ÉS NEMZETTUDAT

A hit a feltétlen függés érzése, tartozás ahhoz, aki fogva tart, aki megtart, mivel csak ebben a „halálos” függésben lehet a hívó ember igazán szabad. Ezzel szemben a nemzettudat a feltétel nélküli függetlenség érzése, mivel csak szabadságban lehetek szabad emberként hűséges szolgálja a hazámnak.

Sehol nem volna fontosabb a két birodalom határozott megkülönböztetése, mint ennél a pontnál. Számomra nincs felháborítóbb, mint a „szolgáló egyház” és a „szabad világ” kitétel. Ott próbálnak keretek közé szorítani, ahol szabadnak kell lenni, és ott engedik elszabadulni az emberek önös akaratát, ahol azt kordában kellene tartani.

Fotó: Révészné Bellai Csilla

A két birodalom félreértése, összekeverése zajlik az egyházban és a világban. S mivel az emberek jobban szeretnek szabadságban élni, mint szolgálatok terhére hordozni, nagy többségük elszabadultan rohángál ide-oda a világban, miközben az egyház kereteit megkötöttségnek gondolva nagy ívben elkerüli. Holott éppen így fosztja meg magát attól a helytől, ahol szabad lehetne, és ott próbálja meg kicsikarni magának a szabadságot, ahol szolgálnia kellene hűséggel végzett munkával otthonát és családot, népet és hazát! Az embereknek be kell érniük a munka bérével, megfosztván magukat a szolgálat örömetől és a hön öhajtott szabadságtól, a Pál által hirdetett „mindent szabad” boldogságtól.

A tanítvány higgye Istenét, az Urat, az állampolgár szolgálja nemzetét, a magyart!

WELTLER SÁNDOR

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) 2006. október 12-i összejövetelén elhangzott előadás szerkesztett változata.

A magyar alkat három oszlopa

I. HIT

1. Népünk valamelyest még keresztény, de szelleme hitehagyásával együtt hanyatlik. Már némelyik papunk is a hitélet anyagi alapját igyekszik megteremteni, akár egy marxista. Holott Sztehlo Gábor vagy Bójte Csaba példája tanúsítja, hogy a derűs, szolgáló szeretet a bőség forrása: a Gondviselés gondoskodik gondjainkról (Mt 6,25–34).

2. Korunk égető kérdése: képesek vagyunk-e magunkba fogadni és életünk zsinórmértékévé tenni Krisztust? El tudjuk-e háritani a sajtóból meg a közvéleményből áradó, és az ördögnek nyalizó liberálinihilista, genderista és mindenféle egyéb-ista okoskodásokat? Egyszerűen azért, mert nem Igazak, nem Szépek, nem Jóak, nem Szeretettből fakadók.

Sőt! Végig merjük-e gondolni, hogy aljasok, képmutatók, ördögtől való? Számolunk-e a világban ólálkodóval, aki minduntalan fölbukkan ott, ahol sikervágyat szimatol, irigységet, önzést, szőrszálhasogató ostobaságot?

*Mert mi ropjuk egyedül, párban, körben,
külön a legények, külön a lányok,
meg a házaspárok – és így tovább.*

3. Szent István utódaiként nyíltan kell beszélünk a kárhozat veszélyéről, mert az újpogányság és a magánkereszténység Isten és ember elleni vétetek! Hitünk minősége nyilvános: ha akarjuk, ha nem, valamennyi eszménk, cselekedetünk és mulasztásunk fenn hirdeti. Ha tagadni próbálnánk, a bőrünkől kellene kibújnunk!

4. Olvassuk a Szentírást minden nap, hogy áldottak legyünk mind! Mégpedig úgy olvassuk, hogy önmagunkra vonatkoztatjuk, mintha Megváltónk éppen személy szerint hozzánk szólna.

Vajon a szűk kaput szoktam-e választani, vagy a tágasat, ami, ha, nem is a pusztu-

lásba vitt tegnap, hanem előléptetéshez! És miért ne adjak a fiamnak hal helyett kigyót, hisz rámenne ingem-gatyám, ha minden megfogant gyerekm világra jönne!

5. Uram, Uram! Mennyi jót tettem! Támogatom az egyházat, az árvaházat, a kárpátaljai templomjavítást. K.-ék az én kedvemért kezdtek misére járni, Szerenellát miattam keresztelték meg! Igenis jó vagyok, és büszke vagyok, mert van mire!

6. Állítólag szentek seregében élünk. Ki látta őket? Jaj, hiányzik életemből az őszinte zokogás, hogy hallhatnám a kérdést: „Miért sírsz? Engem keresel? Veled vagyok!”

II. NYELV

1. Nemzeti kultúránk emlékezete beláthatatlan messzeségbe nyúlik. A mai napig emlékszük az ókori népek mitológiájában, vallásában megőrződött világszemléletre, az óskori bölcsélet és hitélet számos elemére, a minőségi számtudományra. Aminek-akinek van száma, az számítt, azzal számoltunk, akinek nincs, az számfölötti, az száműzött, az nem számítt, arra nem számítottunk stb.

Egy: a mindeneget egyesítő, egységesítő legnagyobb szám. Erről az értelmező szótárban ötszáz szó tanúskodik: egység, együtt, egybevag stb. A kettő a meg hasonlítás, a viszály, a kétség száma: kétely, másodlagos stb. A három a tökéletesség száma: az igazságé, a próbatételé, a fősvilági esztendőé. A négy a teljesség: ennyi az alapszám, az égtáj, az őselem stb. A többi szám az ezekkel végzett műveletek eredménye. Az említett jelentésekre bárki egy perc alatt összegyűjthet tucatnyi, s ha ráér, több száz példát!

2. A magyar nem külső fénnel világítja meg a homályost, miként a világ beszélőinek túlnyomó többsége, hanem nyelvét bocsátja rá, midőn magyarázza!

A teret és az időt egyben látjuk ősidők óta. Az égitestek (látszólagos) mozgással mutatják az idő múlását: a Nap és a többi járnak, szállnak, kelnek, nyugszanak. A Nap este leesik. Az akkor időt jelent, akkora teret, a jövő a jön ige származéka, a határozóragok ugyancsak egyszerre jelölnek teret és időt – a szópéldák több százra rúgnak!

3. Nyelvünk alapja a gyökrendszer. A reformkori magyar értelmiség gyűjtése nyomán a Czuczor-Fogarasi-szótár tudományosan, szinte teljes analízissel igazolta, hogy 2305 szemléletes, 1-3 hangból álló, a szó alapjelentését hordozó gyökünk és a toldalékok beláthatatlan tömegű, minden magyar számára érthető szót alkotnak. Kedves olvasóm, Pogány István 14 760, azaz tizennégyezer-hétszázhatvan helyváltoztatást jelentő magyar igét szedett össze!

A gyökök képük által érzékletesek. Nézzük, hallgassuk: *kör-ker/ek, es/ő, per/eg, pör/ög, p>f után for/og, fúr*. Beszédünk tömör.

4. A gyök+kép egység szócsaládokat képez: villan – virrad: *vil/ág, vir/ít, vir/ág; tör, tűr, 'darabol': dar/ab, dér* stb. A gyök és a kép összefogóva tartja a nyelv szilárd vázát, s fékezi a nyelvjárási tagolódás sebességét, mert a kettőnek egyszerre kellene változnia! Julianus és a volgai magyarok kiválóan értették egymást, noha őseik ötszáz éve vagy még régebben elszakadtak, ráadásul náluk ismeretlen fo-

galmakról – kereszténység, királyság – társalogtak! Ugor nyelvrokonaink rég nem értik egymást, mi sem őket. Az angol diák szótárral olvassa *Shakespeare* műveit...

5. Szavaink egyszerre fogalmak és képek. Jobb agyféltekénk az érzelmek, a képek mestere, a bal a fogalmaké, számoké. Észjárásunk így két agyféltekés, képi és fogalmi. Innen is, onnan is a dolgok mélyére látva a lényegből tekint a mellékesre: mindig a fontos, a meghatározó felől halad a részlet felé. Ezért hangsúlyozzuk a szó elejét: ott a gyök, az alapjelentés – I. Fogarasi-törvény. Az utóbbi száz évben odatapadó igeirányító csak megerősíti. Mondathangsúly: mindig az állítmány elé helyezzük a legfontosabb szót – II. Fogarasi-törvény.

Magyarul úgyszólván bármilyen versforma előállítható az ógorógtól a japánig.

III. KULTÚRA

1. Szókincsünk fölmérhetetlen bőségéhez fogható népdalaink elképesztő sokasága. Közel 240 ezret éneklünk a változatokkal együtt. Csupán összehasonlításként: a német népdalkincs mintegy 8-9000 darabra tehető. A környékbeli népek általában egy-két körtáncot járnak, meg ugyanannyi párost. A mi táncainknak csak a fő dialektusai vannak hármán, melyek újabb nyolc fiadialektust szültek...

És így tovább, a táncosok száma és a műfajok szerint! Mert mi ropjuk egyedül, párban, körben, külön a legények, külön a lányok, meg a házaspárok – és így tovább. A híres decsi Fülöp Feri bácsit megkérdezték, hogy miért nem ugyanúgy járja a legényt, mint az előző esti filmfőlvételen, így felelt: mert tegnap fehér bort ittam, ma meg pirosat!

Az osztrák hadvezetés tudta, hogy a magyar legényekkel toborzót kell táncoltatni, és jó bort kell itatni velük!

2. A magyar kultúra oly beláthatatlan méretű és annyira változatos, hogy a belémerülő teljesen szabadnak érzi magát. A javak kimeríthetetlen bősége ugyanakkor egységes értelmi rend szerint áll ismerői szolgálatára.

Ennélfogva beszédünkkel egy rugóra jár népzenénk és táncunk mellett mesénk, számolásunk. Ugyanebben a szellemben alakult ki az újabb keletű névadás, keltezés, címzés stb.

3. Közszereplőink zöme – köztük hívatásos sajtósok is – tőri a magyart, mert nyelvünk szellemét egyszerűen ki-tiltották az iskolából az elemítől az egyetemig. Helyette holmi nemzetközi silóval étetik az ifjúságot. A diákság borzadva utasítja el a nyelvtani moslékot.

Tapasztalat és fölmérések évek óta egyöntetűen bizonyítják, hogy iskoláinkban a legutáltabb tantárgy a magyar nyelv, mert nem találkozik a tanulók anyanyelvi élményével. Ezért történhetett, hogy az áruk keltezését tudatlan politikusaink pár éve az EU-szabvány értelmetlenségéhez igazították.

4. Nyelvédesanyánk nem először került ilyen cudar helyzetbe az évezredek során. Mégis él, lélegzik – és süg. Ki ezt hall meg belőle, ki azt. Ennélfogva minden lelke-sebb magyar ember „filozófus”. A kocs-mákban világmagyarázó szénlehortók vitáznak, ami mókás és példátlan. Innen ered számos bajunk is: fellelkesedésünk, viszálykodásunk, nagyjaink elvetése.

5. Csontváry, Krúdy, Weöres, Teller, Balczó, Szentágothai, Kodály és a többiek műve mind a magyar észjárásban gyökerezik. Menekültjeink sikere és elveszelő-dése is.

6. Meg kell ismerni nyelvünket és helyére kell tenni szemétre vetett kultúránkat, hogy Istenadta tudásunkat használhassuk!

A hivatásos kishitűek pedig keseregjenek és majmolják tovább az idegenséget, előbb-utóbb megéri őket is a tények ereje, az igazság.

CSAKÓ GÁBOR

Uram, Istenem,
te engem nem érdemeim,
hanem egyedül irgalmasságod
kegye alapján alkottál képedre a földön;
alakíts engem törvényeid szerint szentségben,
igazságosságban és irgalmasságban,
hogy elvégezzem művedet ezen a napon
a tökéletességnek azon a fokán,
amit kívánsz tőlem.

Add meg nekem, Uram, a bölcsességet,
trónusod trónállóját,
hogy kormányozhassam azokat,
akiket álám vetettél
Urunk Jézus Krisztus szeretetében.

Ó, fejedelmek igaz példaképe,
Jézus Krisztus!
Segíts engem kegyelmeddel,
hogy szívemet el ne fordítsam Tőled,
Hozzád kell és Hozzád
akarok hasonlóvá válni!

Ó, élők és holtak bírása és királya!
Add, hogy életed példáin tanuljam meg
kormányozni és ítélni azokat,
akiket kormányzásra és ítéletre nekem adtál.
Ámen.

II. Rákóczi Ferenc

Ország, nemzetség, nemzet, nép

Sok ország van a világon, de közülük egyik sem Isten országa, mert az Isten országa közöttetek van. Sok nemzetség élt már a földön, de közülük egyik sem választott nemzetség, mert sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak. Sok nemzet jött létre a világon, de közülük egyik sem volt szent nemzet, mert minden test olyan, mint a fű, és minden dicsősége, mint a mező virága, csak az Úr beszéde marad meg örökké. És sok népet teremtett már Isten ezen a bolygón, de közülük egyik sem bizonyult Isten népének, mert az Isten népe csakis olyanokból állhat, akik az ő irgalmasságából születtek.

Isten országa nem készülöben van, hanem már elkészült. Isten országának a gyermekei vannak készülöben, de nem ők építik az Isten országát. Isten országának a polgárai ugyanis a jót önzetlenül cselekszik, nem érdemért és jutalomért, mivel őket egyedül Isten akarata és dicsősége érdekli. Isten ígéje a Mt 25,34-ben így hangzik: „Jöjjetek,

Atyám áldottai, örököljétek a világ kezdete óta számotokra elkészített országot”. Hogyan építhető, ami már készen van? Hogyan érdemelhető ki, ami már a miénk? Helyesebb tehát azt mondani, hogy Isten országa érdemli meg a gyermekeit, és nem a gyermekek az Isten országát!

Választott nemzetség – mindazok, akik a Lélek szolgálata által hívatnak el, mivel Isten országába közönséges ember nem teheti be a lábát. Hogy miért nem? Azért, mert nem „egy nép fog szolgálni neki”, hanem „az utód”. Ezért Ábrahám és valamennyi test szerinti leszármazottja dicsekedésének örökre el kell némulnia, mivel Isten új utódot teremtett: új ősatyát, új utódot és új országot is, mégpedig olyat, amelyet a világ eddig még nem ismert. Ahogyan Ézs 53,10 vallja: „De ha fel is áldozta magát jóvátételül, mégis meglátja utódait, sokáig él.” Igen, az ő nemzetsége test szerinti utódok nélkül is jelen van, „sokáig él”!

Szent nemzet – az Ő igazságának (a hit és nem a törvény cselekedete igazsá-

gának) hirdetői. Ebből születtek, és ez a szolgálatuk: „Ti azonban választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet vagytok, Isten tulajdonba vett népe, hogy hirdessétek nagy tetteit annak, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket” (1Pt 2,9). Honnan jönnek és hová tartanak? Az Úr

Isten mai népe soha ne felejtse, hogy egykor nem az ő népe volt!

színe elől jönnek, és a világba tartanak. Tagjai arról ismerhetők fel, hogy hegyeken szökellve jönnek, és békességet hirdetve prédikálnak. Hallod a hangjukat, de valójában nem tudod, honnan jönnek és hová mennek (vö. Ef 6,15; Ézs 52,7; Jn 3,8).

Isten népe – akik Istentől születtek. Igaz, minden nép tőle származik, de más népek világi és vallási törvények, erkölcsök és szokások leszármazottai. Ezért ők soha nem érhetnek az igazság közelébe, mivel az említettek csupán az igazság költészete és színjátéka! Még Mózes törvénye is csak képmutatókat

tudott faragni a kiválasztott népéből! Isten igaz népe víztől és Lélektől születik. (Vö.: Jn 3,5; 2Kor 5,17; Gal 6,15!) Eljött az idő, hogy Isten mostantól már ne a törvény hangján szóljon, hanem „hatalma pálcáját kinyújtsa (Zsolt 110,2), és „mennydörögjön hangja” (Zsolt 68,34).

„Egykor nem az ő népe voltatok, most pedig Isten népe vagytok” – hangzik Péter apostol emlékeztetője (1Pt 2,10). Akinek van füle, hallja, mit mond a Lélek a gyülekezetnek. Ebben az igében ugyanis mindenki benne van. Azok is, akik egykor az ő népe voltak, de ma már nem az ő népe, akiknek tehát semmi okuk az elbizakodottságra! És azok is, akik egykor nem az ő népe voltak, de most már ők az Isten népe, akiknek ezért minden okuk megvan az alázatosságra! Akik azok voltak, de már nem azok, gondoljanak arra, hogy egykor az ő népe voltak! Isten mai népe pedig soha ne felejtse, hogy egykor nem az ő népe volt!

Milyen jól foglalja össze Krisztus titkát a 22. zsoltár! Benne van Krisztus embersége és istensége, halála és feltámadása, országa és népe, evangéliuma és igazsága! Nem találtam a Szentírásban hozzá fogható igehelyet! Mert ez olyan ige, melynek – Jakab 1,18; 21 szerint – elég erős a hangja, hogy új teremtménnyé, teremtményének a zsengejévé „szüljön” minket, és megtartsa lelkünket. Először a törvényét adta, de azt senki nem tartotta meg. Most evangéliumát adja, amit viszont már ő tartott és tart meg. Országa, nemzetsége, nemzete, népe ott van, ahol az ő evangéliuma! Az evangéliuma pedig ott, ahol egyedül ő cselekszik!

WELTLER SÁNDOR

Az írás Luther 1521-ben a 22. zsoltár 31–32. verséről tartott magyarázata alapján készült.

„Rád hoz majd az Úr messziről, a föld széléről egy nemzetet...” (5Mózes 28,49–69)

Messziről nemzetek jönnek és megnyomorítják életünket. Isten jogos büntetésének eszközei ők, mert gyalázatosan istentelenné lettünk. Nem számolunk az Úrral, még a számadás szót is töröltük a szótárunkból, ezért átlépünk minden létező határt, és megtébolyodik a világ.

Isten reánk enged egy másik kultúrát, amelynek képviselőiről azt írja igeszakaszunk, annyira mások, hogy nem érthetjük meg egymást (49), de ezek mellett vadak, kegyetlenek, kíméletlenek öregekhez, nőkhez és gyerekekhez; sőt ellenségei Jézus Krisztus irgalomról és megváltásról szóló ügyének, mert saját erejükre büszkék (50). Nem én mondom, hanem az Ige, hogy ez az idegen nemzet nem dolgozik, hanem elveszi, letarolja azt, amiért a másik meg-

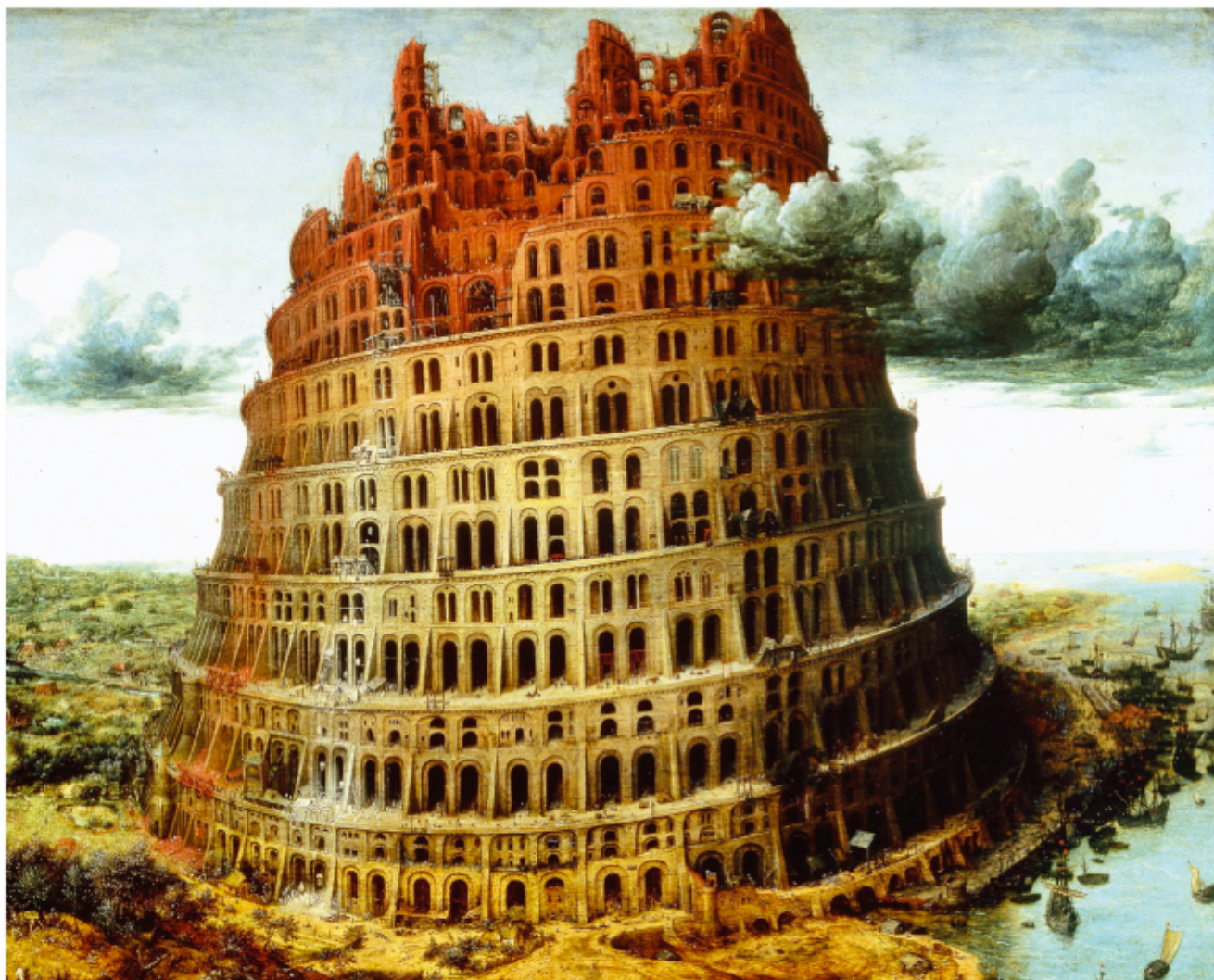
dolgozott (51), amíg tönkre nem tesz, ki nem pusztít téged (51).

Itt nem egyesek nyomorúságáról van most szó, mert velük együttérzünk, bármelyik nép fiai legyenek is, értük könyörgünk, és lehetőségeinkhez mérten teszünk is értük. Ám itt, nagyobb távlatból tekintve, másról van szó. Emberi értelemben itt nagyhatalmak gyarló játszmáiról beszélhetünk. Teológiai értelemben pedig minden emberi gonoszság ellenére az Úr cselekszik, aki megbünteti, és e büntetésben felrázza, hitre segíti népét, mint ahogy a szív megállásakor árammal csapják életre a halál peremén „táncolót”.

*Steinbach József református püspök
2016. május 3-i igemagyarázata*

Forrás: <http://igemellet.blog.hu/>

A Biblia Istene és a népek hazája

Az egyik legegységesebb emberi érzés a hazaszeretet. De a Biblia látószögéből nézve, mint minden, ez is rettenetesen kicsorult. Valaha alapvető erkölcsi kategória volt a honvédelem. Egy minden tekintetben felhígult világban elborzadva láthatjuk, csak a határtalanul anyagiakra koncentráló, jólétre számító élet a cél. Minden más háttérbe szorult. Már nem számít a szülőföld, csak az, hol lehet jobban élni minél kevesebb munkából.

Istennek volt a szándéka a többféle nemzet megteremtése, mert a különböző képességű nemzetek léte tehetné

sokszínűvé, lelkiekben, szellemiekben gazdaggá az emberiség egészét. Milyen érdekes lenne egyszer körültekintően felmérni, hogy melyik – kisebb és nagyobb – nemzet mivel járult hozzá az emberi kultúra teljességéhez, például ha csak a művészetek felől közelítenénk meg a valóságot, akkor hatalmas kaleidoszkóp bontakozna ki előttünk. Ám egy hatalmas törés – a bűneset, lásd 1Móz 3 – szétzúzza a szépséget. A művészeteken innen és túl.

Az Isten különös kegyelme volt, hogy választott egy népet, amelynek az volt (lett volna) a feladata, hogy áldást közvetítsen

„a föld minden nemzetsége felé” (1Móz 12,3). Ebben a tekintetben nem lehet az Ószövetséget sikertörténetnek nevezni a lassan kialakuló bezárkózás miatt, úgyhogy ne is keressünk bibliai tanítást a nemzetek sokfélesége ügyében. Még Pál apostol a Lélek indítására kijelentette, hogy „Isten az egész emberi nemzetséget egy vérből teremtette”, ami magában foglalja a testvériség eszméjét, és ehhez hozátette, hogy Isten szándéka az volt, hogy „meghatározta elrendelt idejüket és lakóhelyük határait” (ApCsel 17,26). **Ám ennek ellenére minden szétesett, különösen a mi korunkban látható ez.**

Még a nyelv egysége is szétesett az Isten elleni lázadás miatt, amikor az a gögös hit keletkezett, hogy egy nevet-segés méretű tornyocskával segítségével le lehet győzni az Istent, vagyis el lehet tőle rabolni a hatalmát. Ez az elképzelés annyira botor, hogy még csak elemzésre sem méltó, de a tragédia az, hogy az emberiség a mai napig nem hajlandó ezt a batorságot átlátni. Egy bizonyos pénz-ügyi réteg a tőke (das Kapital) Babelének

**„Menjetek el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet”...
akármelyik földi tájat tartja
a hazájának!**

segítségével minimum a geológiai-politikai hatalom örült lázalmát kergeti, hogy ha a kozmoszból (végtelensége miatt) nem is lehet kiszorítani Istent, legalább a nemzetek lakóinak a szívéből kioperálja Őt. S még mindig az a helyzet, hogy ha istentelen vagy Isten nélküli emberek vannak is, ilyen nemzetek – ahol mindenki ezt vallaná – nincsenek.

Nemzetek, országok egymás ellenségei lettek, olykor aljas, hátsó szándékkal szított gyűlölet miatt, holott a Teremtő Istennek nem ez volt a szándéka. Az Isten óhajtotta bibliai rend és korunk nemzetközi politikai, társadalmi valósága nagyon messze szakadtak egymástól. S nemcsak a nemzetek gyűlölködő ellenségeskedései véreztetik be a szomorú valóságot, hanem itt állnak egymással szemben a különféle indulatú, szellemiségű kultúrák, és ami még nehezebbé teszi a helyzetet, a mindig gyilkolni kész – tisztelet a kivételnek! – vallások.

A nemzetek, országok, népek alaposan leszerepeltek a történelem színpadán, amelyet vágóhíddá változtattak az egyre modernebb fegyverekkel, mert nem a haza számít, csak a profit, a csempészet nyeresége és a pillanatnyi hatalom, amelynek mulandósága már-már nevetésszerű lenne, ha lenne kedvünk ahhoz, hogy nevéssünk. Elértünk egy olyan korba, amikor már nem a haza, nem a nemzet, nem az egyén, nem az emberiség számít, csak a pénz és a hatalom, és ez rettenetesen messze került a Szentírás tanításától, amelynek Szent Szellem az azt diktálná, hogy egymást gazdagítva építsük fel az emberiség egészségesnek mondható, értelmes világát.

A Biblia szava szerint még mindig csak egyetlen halvány remény áll a rendel-

kezésünkre. **Az Úr Jézus, aki se személy-, se nemzetválogató nem volt**, azonos szándékkal, egy lélekkel fordult oda mindenki felé (a főnőcsei asszony, samaritánusok, görögök, arabok), és gyógyító kegyelmét, megváltó szeretetét senkitől sem vonta meg. Sőt, miután elvégezte minden ember megváltását és Feltámadottként megállt a még éretlen (Szentlélek nélküli) tanítványai előtt, ezt mondta nekik: „Menjetek el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet”, akármilyen nemzeti-ségű, akármelyik országban lakik, akármelyik földi tájat tartja a hazájának (Mt 28,19).

Ezzel együtt nem elégséges csak annyit mondani, hogy ország, nemzet, nép. Talán szívünkbe villanhat, hogy szülőföld vagy anyaföld. A bibliai

hátterű szeretet jelenhet meg e kifejezések mögött, és csak szomorúsággal gondolhatunk az olyan honfitársainkra, akik sok-sok évtizeddel ezelőtt életüket mentendő lépték át az elaknásított határt, és kerestek maguknak új hazát.

Nem idézzük fel a híres Szózatot, mert nincs jogunk ítélkezni senki felett, de újra és újra olvasásra ajánlott lenne, s akár el is énekelhetnénk olykor. S csak megemlítsük a szívünkben a honvágyat ápoló *Himnusz*-t, amely egészen különlegesen más-ként cseng a távoli, messzi, új hazákban, mint itthon.

Különös: minél messzebb került (okát ismerjük) *Márai Sándor* a magyar hazájától, annál nagyobb volt a lelke honvágya, és – ő maga írja – belemenekült magyar anyanyelvébe, hogy otthonára leljen, pedig sok nyelven tudott, ahogy mondani szokás, perfekt módon.

Miért lehet a Biblia szerint annyi nemzet, nép, ország? **Feladatunk lenne tudatosítani, hogy Isten kijelölte a határainkat.** S minden ember Isten gyermeke, minden nemzet, nép Isten nemzete, népe, egy óriási család lehetnénk, ahol nem kellene senkinek éheznie, szenvednie, rabolnia, ölnie. Tehetünk-e ezért valamit?

Remény nélkül nem lehet élni! Rendíthetetlenül hiszek abban, hogy ez a világ az ember okozta minden baja, zűrje, rettenete, szörnyősége ellenére is a történelem Urának kezében van. Igéjének fényében igyekezzünk megérteni az Ő szent szándékát, mert biztos, hogy tetteivel nevelni, megtéríteni, ébresztetni akar bennünket. Tanításai közé tartozik, hogy minden ember szeresse a saját hazáját.

RIBÁR JÁNOS

Rejtvény

1. Ádám és Éva melyik fiától származik Izrael népe?

- A Káin
- B Ábel
- C Sét

2. Noé fiai közül ki a héberek, ki a kánaániak és ki a szigetlakók őse? (Csak az egyik párosítás helyes.)

- A Sém – kánaániak
- B Hám – héberek
- C Jáfet – szigetlakók

3. Hágár, Sára szolgálója melyik népből származott?

- A egyiptomi
- B kánaáni
- C héber

4. Mely népek származnak Lót leányaitól?

- A hettita és arám
- B móábiták és ammóniták
- C midjániak és amálékiai

5. Kinek mondta az Úr: „két nép van a méhedben ... a nagyobbik szolgál a kisebbnek”?

- A Támárnak
- B Sárának
- C Rebekának

6. Edóm népének ki az ősatya?

- A József
- B Ézsau
- C Júda

7. Melyik néphez tartozott Delila, akit Sámson feleségül vett?

- A filiszteus
- B babiloni
- C asszír

8. Ruth melyik néphez tartozott?

- A móábita
- B emóri
- C hettita

Az előző számban megjelent rejtvény megfejtése: Jakab levele.

A helyes megfejtéseket a szerkesztőség címére várjuk: Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

A. L.

Könyvajánló

Miroslav Volf: Emlékeink gyógyulása
Harmat Kiadó, Budapest, 2016

A múlt szörnyűségeit – népirtásokat, terrortámadásokat, nyilvánvaló igazságtalanságokat – meg kell őriznünk emlékezetünkben. De vajon mit jelent helyesen emlékezni, és miként válhatnak emlékeink a gyógyulás forrásává az egyre erősödő fájdalom és gyűlölet helyett?

Wolfgang Huber: Az egyház korszakváltás idején – Társadalmi átalakulás és az egyház megújulása
Kálvin Kiadó, Budapest, 2002

Nyugat-Európában a vallás morális követelményei váltak az elsőrendűvé, a Szenttel való találkozás megtapasztalása háttérbe szorult. Az egyháznak arra az önkritikus belátásra kell ráébredniük, hogy mondanivalójuknak erre a morális követelményrendszerre összpontosítása annak az igazságnak a leszűkítését jelenti, amellyel csak az egyház járulhat hozzá az újfajta szemléletmód kereséséhez.

A könyvek megvásárolhatók a kiadók könyvesboltjaiban, illetve interneten:
www.harmat.hu, www.kalvinkiado.hu

Imádkozzunk!

„A szívnek Istennel folytatott csendes párbeszédében csiszolódnak azok az élő kövek, amelyekből Isten országa épül.” (Edith Stein)

Valljuk meg...

– a globalizáció, a „világpolgárság” eszméje bennünket is megérintett! A kommunizmus évtizedeinek bezártsága után a szabadság érzése, a lehetőségek sokfélesége elfordította sokunk szívét a Hazától, elődeinktől, akik az életüket adták érte.
– Fiatalfaink könnyedén hátat fordítanak szülőföldjüknek a jobb élet reményében. Sokan már a Szózat szövegét sem ismerik, gyermekeik talán már magyar nyelvünket sem fogják beszélni.

Könyörögjünk...

– Mennyei Atyánkhoz, hogy ne engedje elveszni évezredek értékeinket, identitásunkat, nyelvünket, mindazt, amit Tőle kaptunk, hogy „valahol otthon legyünk” a világban!
– Ő az élet, a világ, a népek és a történelem Ura. Megtartott, amikor idegen népek, politikai irányzatok, ideológiák pusztították a magyart. Könyörögjünk tiszta szívért, hitért, igaz bűnbánatért, megtérésért, hogy a mai kihívások és dilemmák között is hiteles magyar keresztyének maradhassunk!

Adjunk hálát...

– Istennek, aki „megsebez, de be is kötöz”, aki a „kísértéssel együtt a szabadulás útját is elkészíti”! Aki megenged életünkben kríziseket, de nem akarja a bűnös halálát. Ő mindig meghallgatja övéit, és gondoskodik a „megtérő maradékról”.

A. L.

Ima az ország keresztyén megújulásáért

A Te kezeden van szívünk, Uram,
Gyűjtsd fel a lomhakat,
Vezéld vissza az eltévelyedetteket,
Világítsd meg a vakokat,
Lágyítsd meg a hajthatatlanokat,
Bátorítsd meg a habozókat,
Tanítsd meg a tudatlanokat,
Gyarapítsd bennünk a hitet!
Gyűjtsd fel a kölcsönös szeretet lángját,
S újra és újra kérlek,
Add, hogy szereteted gyarapodjék,
Hogy ez az isteni láng
Eméssze föl viszálykodásainkat!
Ámen.

II. Rákóczi Ferenc

Haza az őszben

Nincs túlzás abban, amikor azt írom, ha a hazámról, nemzetemről faggatnak, gyomorfájdalmam lesz. Az élet arra tanított meg, hallgatni kell, s ha mégsem marad meg bennem a szó, minden kimondott, leírt szónak a helyén kell lennie. Csakhogy ilyen beszédre – hitem szerint – ember nem képes. Legalábbis én magam azok között vagyok, akinek a „hazabeszéde” hibádzik. Íme, egyetlen példa a miéltre. 2007-ben részt vettem a tízéves érettségi találkozón Csíkszeredában. Az *Erdélyi Riport* című hetilap éppen akkor megjelent száma interjút közölt velem, s a tárgyban folytatott beszélgetésben azt találtam mondani: ott van a hazám, ahol én vagyok. Az osztályfőnöki órára a líceum egyik tanára is benézett, rövidre méretezett üdvözlő szavai után zakója zsebéből előrántotta a Riportot, az osztály előtt felmutatta a címlapot, *Iancu!* – kiáltotta, majd összehajtogatta és a katedrára vágta az újságot mondván: *Csalódtam benned!* Az osztálytársaim a sajtóból, a közbeszédből hallott hírek alapján dobták össze tíz esztendőm általuk szóra érdemesnek tartott történeteit. A sírógörcstől nem tudtam megszólalni. Megvetettséggel kerestek.

A kín valamelyest elrendeződött arcomon, de a szívem nem leli régi helyét, inkább vergődik, mint ver, és erre a bajra itt, a Földön nincsen orvosság. A vádak frissülnek, és újult erővel dönggetnek újra és újra sárba, szakadékba. *Aki elhagyta szülőföldjét, annak a szava nem hiteles a haza dolgába!*...

Talán igazuk van... Talán. Lám, amíg odakint az illetékes testvérek megvívják egymással és egymás ellenében a túlságosan is emberi fogalmakban rejlő ellentmondásosságok szülte csatá(i)kat, újradefiniálják a hazát, a nemzetet, én idebenn, a kétségektől dideregtető őszi éjszakáimban szerelmesen szemlélhetem tovább hazámat, nemzetemet, és húsomból tépett szavakkal megköszönöm Istennek, hogy van.

IANCU LAURA

A szerző a moldvai
Magyarfaluban született

Angéla – Angyal

Komoly műtétre várok – tam a kórház gerincsebészeti osztályán. Habár biztos kézen tudom az életemet, mégis volt bennem némi szorongás a reám váró ismeretlen beavatkozással kapcsolatban.

Egy nővérke lépett hozzám és arra kért, töltsen ki a szokásos kérdőívet, melyet az operáció előtt kell a páciensnek beleegyezően aláírnia. Néhány rutinkérdést tett fel, majd mosolyogva annyit mondott csak: „Nem kell aggodnia, biztosan minden a legnagyobb rendben lesz”.

Jóleső érzéssel töltöttek el szavai, gesztusai. Fehér köpenyén akkor pillantottam meg a kitűzött, melyen a neve szerepelt: ANGÉLA. Elmosolyodtam, és hálát adtam Uramnak, amiért érezhetően nem hagyott magamra ezúttal sem. Gyengéd szeretetét éreztem megjelenni a nővérke személyn és nevének keresztül.

Angélával – az én kórházi őrangyalommal – még egyszer találkoztam: közvetlenül a műtét előtt.

A folyosón, ahol már órák óta vártam, hogy sorra kerüljek, nagy volt a sürgés-forgás. Egyszer csak beküldtek egy kórterembe, hogy gyorsan öltözzem át, és máris jött értem a beteghordó, hogy a műtőbe szállítson. Az elkészítő nővér felszólított, hogy igyekezzem, és adjam oda gyorsan a fáslit, amivel a lábaimat kellett volna betekernie. Mivel erre nem voltam felkészülve, ijedten kérdeztem: „Mi lesz most, hogy nincs fáslim?” „Hát így jár!” – hangzott a cinikus válasz, és máris intett a beteghordónak, hogy vihet.

Ebben a pillanatban hirtelen feltűnt az ajtóban Angéla. Türelmemre intette a fiatal embert, aki már éppen a hordágyra akart fektetni, gyorsan elkérte a pénztárcámat és leszaladt a kórházi patikába, ahol megvette számomra az esetleges trombóztól megóvó kötszert. Sebes mozdulatokkal feltakarta azt a lábaimra, megsimította a homlokomat és mosolyogva ennyit mondott: „Most már nem kell félnie semmitől, minden rendben lesz!”

Hála az Úrnak, valóban rendben is ment minden. Az Ő őrző, védő, gondoskodó szeretetét éreztem végig ott, a kórházi körülmények közepette is. Bár csak sok rászoruló beteg megtapasztalhatná az „Angélákon” keresztül, hogy menedék Ő a nyomorúság idején!

GÖRÖG ZOLTÁNNÉ

Menni, maradni? Menni, hazajönni?

'56-os menekültek újra itthon

1956 őszén több mint 200 ezer magyar indult meg a nyugati és a déli határok felé. A távozókat más-más készítés hajtotta: közvetlen életveszély, emberibb, szabadabb élet reménye, kalandvágy. A tömeges

emigráció ténye súlyosan érintette a pártvezetésen belüli ellentétekkel, de a hazai és nemzetközi legitimációjáért is épp keményen küzdő Kádár-rendszert. A távozókkal egy többségében egészséges, életerős, munkaképes, gazdasági és szellemi-intellektuális erőt egyaránt képviselő fiatal generáció távozott az országból. A hatalom számára mindez ideológiai csapást is jelentett, mert az állampolgárok nagy tömege a lábával „szavazott” a diktatúra ellen. Az állam válaszul az emigránsokat disszidensként kezelte, külföldre távozásukat pedig jogellenes lépésnek minősítette. A „disszidens” a pártállami idő-

szakban – akárcsak a „reakciós” – mindig az egyik legsúlyosabban megbélyegző kategória volt.

A pártvezetés emigrációs politikájában kettős célt jelölt meg: az emigráció megosztására, bomlasztására kell törekedni, de vonzóvá és lehetővé kell tenni a visszatérést is. Ez utóbbit szolgálta az 1957-es kormányrendelet vagy a Politikai Bizottság 1958. júliusi határozata. Rendeleti úton tömeges hazatérést nem sikerült indukálni, később mégis mintegy harmincezen visszajöttek Magyarországra. **A hazatérési kérelmek elbírálása sok esetben kétes kimenetelű volt.** Egy várhatóan sikeres repatriálást dokumentál a Belügyminisztérium Hazahozatali Bizottsága II/2. Osztály K-alosztályán, Budapest, 1958. június 18-i keltezéssel írt rendőrnöveztető jelentés G. B.-ről és családjáról:

„Disszidálásuknak oka kalandvágy volt. A telepről sokan elmentek, hittek a nyugati propagandának, azt hitték, kint milyen jó

Gyurkáék... Joli néni... Szabóék az utcából... Ha jól meggondoljuk, mindannyiunknak van legalább egy rokona, barátja, munkatársa, szomszédja vagy ismerőse, aki '56-ban „kiment”. Akinek a nevét még magunk között is csak sutogva, félve mertük említeni.

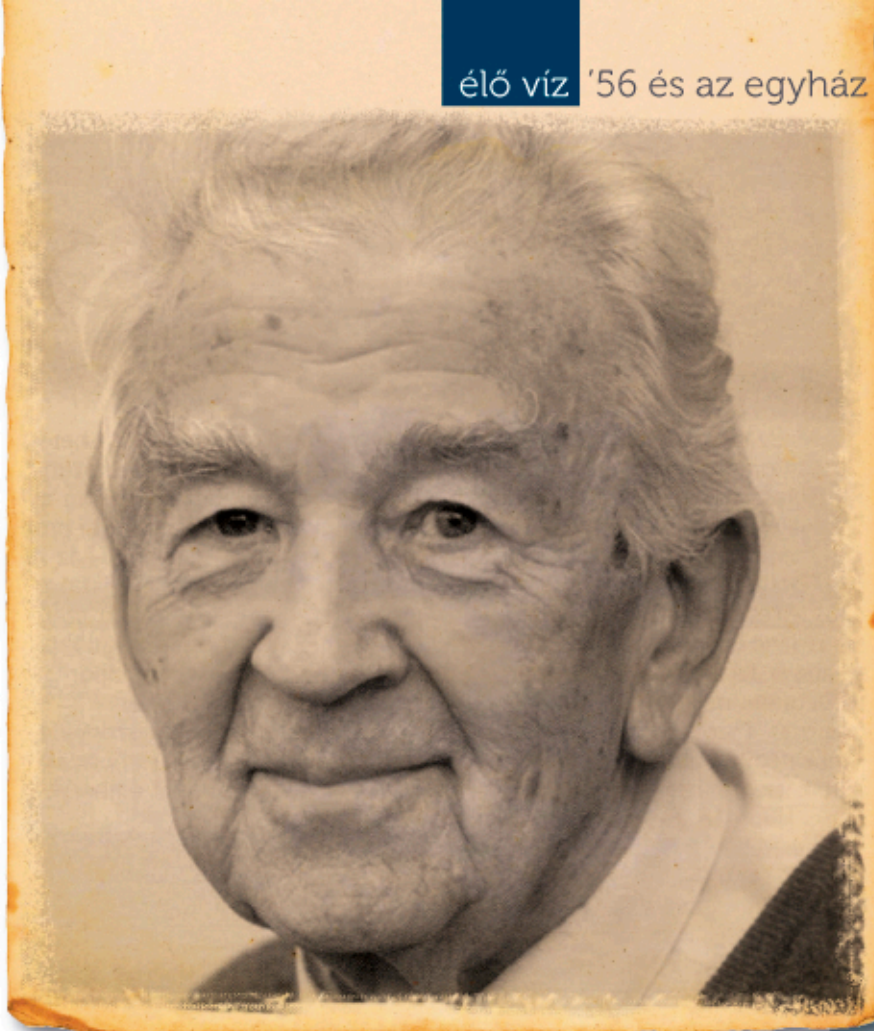
lesz. Nevezettet visszaveszik a vállalathoz, lakása biztosítva van, [belügyi] nyilvántartásban nem szerepel. Javasolom a hazahozatalát, nem vett részt az ellenforradalomban.”

A hatalom a disszidenskérdésben a jobb szemét behunyta, a ballal azonban éberén figyelt: akiről bebizonyosodott, hogy „ellenforradalmi cselekményben nem vett részt”, azt „megtévedt, de becsületes embernek” minősítette, másokat pedig az államrendet külföldről potenciálisan fenyegetők köréként definiált. E „külső ellenség” részéről várható veszély elhárítása a Belügyminisztérium III. Főcsoportfőnöksége elsőrendű feladatai közé tartozott. A világ szinte minden táján fellelhető magyar emigráns körök ellenőrzését, a velük kapcsolatos információszerzést a magyar állambiztonság a nagykövetségeken „fedésben” működő hírszerző tisztek és az ügynökhálózat révén a szocializmus évtizedeiben folyamatosan és intenzíven végezte. E megkülönböztetett figyelmet jelzi például az a Belügyminisztériumban készült hatkötetes névmutató, amelyik „tartalmazza mindazon nagykorú személyek adatait, akik az 1956. októberi ellenforradalom ideje alatt és utána nyugatra szöktek vagy »K« útlevéllel kivándoroltak, és legális úton vagy illegálisan az országba visszatértek.”

A belügyi koncepció szerint a hazatérők között állambiztonsági kockázatot jelentő személyek is lehetnek. Ezek veszélyeztetik a „fennálló demokratikus államrendet”, mert mint az ellenséges nyugati titkosszolgálatok beszervezett ügynökei akarnak Magyarországra jönni. A számonkérés módjáról sokat elárulnak a külföldről amnesztiával hazatértek kihallgatásán készült jegyzőkönyvek, például hogy mire voltak kíváncsiak a rendőrségen:

„Kérem, mondja el, hogy milyen körülmények között hagyta el az országot! Az ellenforradalom idején hol tartózkodott, részt vett-e ellenforradalmi tevékenységben? Miért disszidált nyugatra és kik segítették? Ismertesse, külföldön mettől meddig, milyen légerekben volt! Részletesen írja le a légert és ismertesse, hogy hol, milyen kérdésekkel hallgatták ki! Kik voltak a tolmácsok? Ismertesse a léger funkcionáriusainak személyleírásait! Ismert-e külföldön olyan személyeket, akik disszidálásuk előtt vagy után Magyarország-ellenes tevékenységet fejtek ki?”

K. L. például érzékletes képet adott az ausztriai befogadótáborok körülményeiről:

A vallomásokban rendre felbukkan egy számunkra ismerős, evangélikus név, Terray Lászlóé.

„Jegyzőkönyv. BM. Szabolcs–Szatmár megyei Rendőrfőkapitányság, Politikai Nyomozó Osztály II. alosztálya. Nyiregyháza, 1959. szeptember 25.:

Megérkezés után minket, nőtlenekeket, a léger udvarán lévő fabarakkban helyeztek el, majd megkezdtek a személyadatok felvételét. Rám csak 3 nap múlva került sor, a kihallgatásom kb. 2 óra hosszáig tartott. Hogy milyen szerv részére végezték a kihallgatásokat, azt nem tudom. A barakkban nagyon hideg volt, saját magunk készítettünk kályhát. Egy alkalommal két társammal elmentem az erdőbe fát lopni. A rendőr járőr elfogott – két társam elszaladt –, és bekísértek a községben lévő őrsre, ahol egy éjjel fogdában tartottak, másnap szabadon engedtek.”

Azokról a külföldi tisztviselőkről is említést tettek, akik sorra járták a táborokat, és a magyar menekülteket – minél gyorsabb és sikeresebb integrációjuk érdekében – Európa különböző országaiba toborozták, nyelvtanulási, lakhatási és munkalehetőséget kínáltak nekik. A vallomásokban

rendre felbukkan egy számunkra ismerős – evangélikus – név, Terray Lászlóé. Felsejlik a „magyar származású protestáns pap” alakja, aki egyházi segélyszervezetek munkatársa, aki a táborokban tolmácsolt, toborzott, közvetített. Minden hazatérő azt mesélte el, amit közvetlenül vagy hallomásból megtudott róla. Így egy helytálló és hamis adatokat egyaránt tartalmazó információhalmaz állt össze a lelkészről, amelyet a magyar elhárítás szükség esetén később is elővehetett, felhasználhatott és összevethetett a '70-es, '80-as években gyűjtött újabb adathalmazzal. De ez már egy újabb, térben–időben messzebbre vezető történet.

MIRÁK KATALIN

Az említett adatok forrása:
Kecskés D. Gusztáv: Az 1956-os magyar menekültek svájci befogadása. *Történelmi Szemle*, 2016/1.
Tabajdi Gábor: Kiegészítés Kádárral. „Szövetségi politika”, 1956–1963. Jaffa Kiadó, Budapest, 2013

Lelkeket menteni

Ács Gyula életére, szolgálatára emlékezünk

„Áldott az a férfi, aki az Úrban bíz” (Jer 17,7)

Ha az embert felkérjük, hogy emlékezzen meg valakiről, akkor két eshetőség adódik: tárgy-szerű beszámoló az illető életének kiemelkedő vagy rá jellemző állomásairól, sorsfordulatairól, vagy magával ragadja az embert a személyes emlékek sodra, sőt az illető személyiségének, lényének szeretetteljes kisugárzása.

A tényyszerűséget és az emlékeimet szeretném ötvözni, amikor nagyon sokak által szeretett Gyula bácsinkról emlékezem valahogy úgy, mintha ma is közöttünk lenne azzal a krisztusi lelkel, ami jellemezte, és oly nagyon kedvessé tette lényét. 1919 augusztusában született Budapest Mária Valéria munkásnegyedében, és már kicsi korában sokat kapott evangélikus szüleitől, bibliaolvasó édesapjától, a cserkészvezetőitől, majd később a Keresztény Ifjúsági Szövetségben (KIE) készítette elő az Úr, hogy az elvetett mag kikeljen, és szárbá szökkenjen az új élet benne is.

A tanítóképzőt Kőszegen végezte, Isten mindig adott mellé olyan társakat, akik egyre közelebb segítették Krisztus-

hoz. 1939-ben végzett, nehezen kapott tanítói állást, és éppen a KIE-n keresztül került Dunaalmásra egy protestáns javítóintézetbe tanítónak. Gyakran viccelődött, hogy az Úr őt javítóintézetbe tette, mert itt történt meg – részben hívő munkatársai és a neszmiényi református lelkész házaspár szolgálata révén –, hogy **az Úr Lelke mély bűnbánatra, megtérésre és új életre teremtette.** A katonai behívás miatt megszűnt az állása, és mivel mégsem kellett bevonulnia ekkor, néhány hónapig a KIE titkára mellett dolgozott, és ez hite erősítésére volt. 1941 októberében behívták katonának, és csak 1946-ban szabadult a fogságból. A katonaság alatt is mindig alkalmuk volt Pór Jánossal, hívő társával arra, hogy bibliaórákat és lelki alkalmakat szervezzenek.

A világháború alatt zászlós volt, és rá jellemző módon nem csupán azért volt hálás, hogy a sebesülésen és a francia fogságot túlélve hazaérkezett, hanem, hogy soha nem kellett fegyvert használnia. Ám én mindig úgy láttam, hogy az Úr Jézus életmentő harcainak bátor, megalkuvás nélküli katonája volt, igazi zászlóvivője az Igének, az evangéliumnak. **Ebben a harcban viszont mindig használta „fegyverét”, az Ige kardját.**

Zánka

1946-ban a zánkai állami iskolában kapott tanítói állást, ’49-ben Kővágóórsra helyezték, és az iskola úttörőinek vezetését is rábízta, amiről egy hónap után lemondott, mert látta, hogy a gyermekek ateista nevelése a cél. Ezért „átnevelés” céljából Monostorapátiba helyezték. Hiába kérte Zánkára való visszahelyezését, azzal tagadták meg, hogy „akkor fel-lángolnak a hitbuzgalmi mozgalmak”. Jól ismerték – ahol ő elkezdett az Urért buzgólkodni, ott mindig felpeszdlött körülötte a lelki élet. Végül betelt a pohár, és 1953-ban kitették tanítói állásából azzal az indoklással, hogy „pedagógus nem élhet példamutató vallásos életet”. Azzal is nő-

velte bűnei számát az illetékes hatóságok szemében, hogy kántori szolgálatokat végzett, lelkészek engedélyével Zánkán és Révfülöpön bibliaórákat tartott. Gyenesdiáson ifjúsági konferenciákon, Répcelakon Tekus Ottó hívására gyereketeken szolgált a nyári szünidőkben.

Természetesen anyagilag is nehéz idők következtek. Csak alkalmi munkákat kapott, és gyakran hónapokig munkanélküli volt, míg 1956-tól a földhivatalnál alkalmazták, földmérői tanfolyam elvégzése után.

1954-ben édesapámmal elmentem Zánkára egy gyülekezeti napra. Akkor mint gyermek, először találkoztam Gyula bácsival, akit olyannak láttam, mint a *Zarándok útja* keresztyénét. Kis zánkai házuk missziói szeretetközpont volt, ahova gyakran és sokan jöttek, **egy-egy gyülekezeti napon akár hatvanan is körülültük az asztalukat.** Franciska néni igazán hozzáillő segítőtársa volt Gyula bácsinak. Nem volt gyermekük, de az Úr Jézusban nagyon sok testvér és lelki gyermek fordult meg kedves otthonukban.

A missziói láng a határokon is átcsapott. Nádosy doktor, egy hívő orvos, német külmissziói leveleket fordított, amit Gyula bácsival az országban sokfelé szétküldtek. Ennek megvolt a lelki hatása: hívő emberek pénzt küldtek a külmisszió támogatására. Természetesen a kommunista hatóságok ezt nem nézték tétlenül, és 1962 nyarán egy hajnalban az ország ötven pontján csaptak le egyszerre, és házkutatásokat, letartóztatásokat, kihallgatásokat rendeltek el. **Összeesküvés szervezésével vádolták meg Dr. Nádosy és Gyula bácsit is,** ami abban az időben igen kemény vád volt. Egy hónapra át tartó ismételt kihallgatások után néhány irat kivételével visszakapták mindazt, amit lefoglaltak, és az ügy azzal zárult – Isten csodálatos közbelépése folytán –, ahogy végül a rendőrryomozó összefoglalta: „Szerencsénk van, hogy

Ahol ő elkezdett az Úrért buzgólkodni, ott mindig felpezsdült a lelki élet.

nem kerültek ügyességre a május elsejére megjelent amnesztiarendelelet miatt, és így az ítéletüket két évre felfüggesztették. A megfigyelés azonban folytatódott.

1976 októberének utolsó napjaiban este érkeztem Gyula bácsiékhoz, nyitottam volna a kiskaput, de a hátam mögött egy hang megszólalt: „A másik bejárat van nyitva!”. Megfordultam és láttam, hogy az ott álló rendőrautóból szólt a rendőr. Belépve megjegyeztem Gyula bácsinak, hogy milyen fontos ember lett, hogy ennyire vigyáznak rá. Nevetett, és ekkor mutatta meg a végzést, amellyel házi őrizetbe rendelték el ellene a szocialista ifjúság veszélyeztetése miatt. Ami legjobban felháborított, az utolsó mondat volt: „a bűnözés lehetősége sem kizárt”. **Ezen az alapon az egész országot házi őrizetbe lehetne venni – talán így is voltunk?** Az eljárást azért indították, mert kiderült, hogy hívő lelkészek és ter-

mészetesen Gyula bácsi 1970-től nyaranta ifjúsági és férfi csendesheketek szerveztek több helyen is az országban, így Zánkán is. Az eljárást akkor zárták le, amikor Gyula bácsi az 1975-ös, Helsinkiben elfogadott, Magyarország által is aláírt emberjogi kartára hivatkozva fellebbezett.

Az ezt követő években lett egyre szorosabb Gyula bácsival a testvéri kapcsolatunk. Ekkor láthattam, hogy a fél ország hívő népét ismerik, és mindenkit név szerint hordoznak imádságaikban. A lelkészekért különösen is felelős szeretettel könyörögtek.

1985-ben Franciska néni hazament a mennyei hazába, és ez Gyula bácsi számára nagy veszteség volt. Ettől kezdve még többet járta az országot, és ahol csak kérték, nagy örömmel szolgált igehirdetéssel is. Év végén szólt nekem, hogy menjek el vele '86 márciusában Biatorbágyra férhítre. Először elutasítottam, végül Isten a szívemre beszélt, és mégis elmentem. Azon a héten az Úr megújította hívő életemet, amelynek a következménye az lett, hogy elindultam a teológiára és lelkész lettem. **Emberi ér-**

telemben bizony Gyula bácsinak nagy szerepe volt ebben. Ahogy annak idején több fiatal is hitre jutva elindult az Ige szolgálatára Gyula bácsiék imádságos támogatásának köszönhetően.

Teltek az évek, és túl a nyolcvanon kezdett fogyni az ereje. 2001-ben a szombathelyi Túróczy Zoltán evangélikus szeretetotthon lakója lett. Ott sem tétlenkedett, hiszen jelszavává lett a 90. *Hallelujah*-ének egyik sora: „Lelkeket vezetni Hozzá, égő vágyam ez nekem”. Nem sokkal halála előtt látogattam meg Szombathelyen, és ekkor már nem nagyon tudott felkelni, de tele volt a szíve a hazaköltözés szent reménységével, ami 2006. november 16-án be is következett.

Búcsúzóul, rá emlékezve írta Pecznik Pál *Nincs már közöttünk* című versét, amelyből néhány sort idézek:

Nincs már közöttünk: Ott van,
Hová régtől vágyott,
Csodálni azt a szebb,
Ragyogó világot. ...
Bár kicsi ember volt,
Ám nagy volt a lelke,
Csak ő tudta: mennyi
Barát fér el benne.
Lelki alkalmakon
Együtt láttak minket,
Ikertestvéreknek
Neveztek bennünket.

ITTZÉS ISTVÁN

Hogyan
tovább,
egyház?

Ünnepelni dicsőítéssel és hálaadással

Egyházi körökben, különösen nálunk, „evangélikuséknál”, manapság minden az 500-ról szól. A reformáció fél évezredes évfordulójáról, melyet 2017-ben ünnepelünk. Annyi lehetőséget kínál ez a kerek jubileum, hogy számba sem lehet venni. Rengeteg programra – előadásokra, kiállításokra, kulturális eseményekre, felekezetek közötti párbeszédre és még ki tudná felsorolni mi mindenre – nyílik alkalom. És ez így van jól! Csak remélni lehet – mert az ellenkezőjére nem ez lenne az első eset –, hogy a programok között és programokban nem vész el a lényeg: kit, mit ünnepelünk, és hogyan?

Valami megmozdult
Ahogy ötszáz évvel ezelőtt, úgy ma is megmozdult valami az egyházban és a világban. Persze a két mozgás nem hasonlítható össze, hiszen akkor régen lelki földcsuszamlás következett be, ma pedig az emlékezés mozgásai láthatók. Világ és egyház, kormányzat és felekezetek fogtak össze, hogy ünnepeljenek és arra a valamikori földrengésre emlékezzenek. Így azután lett Emlékbizottság, megemlékezéseket koordináló személyeket neveztek ki, az állam anyagi források juttatásával is kifejezte, hogy a protestantizmus nemcsak

egyházi örökség és a protestáns állampolgárok ünnepe, hanem az ő ünnepe is.

Szóval a világ egy része és az egyház egy része is az 1517–2017 jubileumra figyel. Mindenhol egy része csak, hiszen ki merne egészről beszélni a közöny tengerében. E tenger pedig ott hullámozik nemcsak az egyház körül, hanem az egyház kissé megsüllyedt hajójában is. Természetesen itt nem a világegyházra gondolok, hanem az európai és hazai lelki kereteket adókra.

Valami valóban megmozdult, és ebben a mozgásban az az izgalmas, hogy mire fut ki.

Kit, mit ünnepelünk?

„Micsoda kérdés?” – mondhatja az olvasó. Látna a nagy előkészületeket, a programok folyamán már megindult hőmpolygését, bennem mégis ott motoszkál a kérdés: Kit ünnepelünk, mit ünnepelünk?

Ünnepelünk egy középkor végén élt szerzetest, aki felismerte az egyház nyomorult állapotát, tévútjait, és ezért szót emelt és cselekedett is? Szerintem nem őt ünnepeljük, mert annyira már ismerjük, hogy legjobban maga tiltakozna ünnepelése ellen. Az ő akarata és szándéka ellenében pedig ki tenne ilyet?

Ünnepelünk egy ötszáz éves új egyházi utat? A mába vezető fél évezredes múltat? Nem hiszem, hogy erről lenne szó, erre emlékeznénk, figyelni. Ez az út, ez a múlt figyelemreméltó ugyan, de több benne a vargabetű, a zsákutca, a kisiklás, mint a jézusi nyomkövetés. Egy ilyen múlt ünnepelésre oly nagyon nem méltó!

Ünnepeljük a ma egyházait, melyek valamilyen formában lelki, teológiai, eszméletörténeti és szervezeti jogutódjai az öt évszázaddal ezelőtti spontán, de kényszerből kialakultnak? Ez sem valószínű, hiszen a töredezettséget nem szokás ünnepelni.

Ugyanis lelki, teológiai, eszmetörténeti és szervezeti összetöröttségünk inkább szomorú, mint felemelő.

Kit, mit ünneplünk tehát?

Pünkösöd és reformáció

Keresztyén ünnepeink közül egyik sincs olyan közel a másikhoz, mint a pünkösöd és a reformáció ünnepe. Közel vannak, mert a lényeg közös bennük. Isten Lelke és munkálkodása a közös.

Két évezreddel ezelőtt Jeruzsálemben fújni kezdett a lelki szél, lángok lobbantak fel, sodró erők ragadtak magukkal embereket, és megalakult, megteremtett az Egyház. Ez pedig a Szentlélek Úristen akaratára és műve volt!

Öt évszázaddal ezelőtt ismét fújni kezdett a lelki szél, lángok lobbantak fel, sodró erők ragadtak magukkal embereket, és megújult, pontosabban visszaújult az Egyház. Ez pedig a Szentlélek Úristen akaratára és műve volt! (Megjegyzés: vállalom a kényszer szülte visszaújult szót, mert a reformáció egyszerre visszatérés volt a gyökerekhez, és ugyanakkor megújulás is.)

A reformáció 500. évfordulóján tehát a Szentlélek Istent és az Ő munkáját ünnepeljük. Ő pedig munkájához, mint minden mesterember, munkaeszközöket használt és használ. Ilyen eszközei voltak a reformátorok, a fejedelmek, a történelmi kor, a könyvnyomtatás, a nemzeti nyelvek feléledései, és így tovább.

Ugye ebben a nagy ünnepi nyüzsgésben nem felejtődött el, nem felejtettük el, kit és mit ünneplünk?

Nem természetes a természetes

Egy kis felekezethez tartozó ismerősöm beszélt megtéréséről. Hangsúlyozta döntését az Úr Jézus mellett, és annak dátumát. Örvendeztem bizonyágtételén, de kértem, hogy lássa be, nem ő döntött Jézus mellett, hanem Jézus önmellette, és kimondott döntését, megtérését is a Szentlélek Isten munkálta. Válasza az volt, hogy „ez természetes”. Én meg éreztem, hogy a hangsúlyok nála inkább a saját teljesítményén vannak, és ezzel a megjegyzéssel a kötelező kört akarja letudni.

A jubileumi ünnepségekkel kapcsolatban hasonlót tapasztalok. A legtöbb megszólalás részletkérdésekről, másodlagos dolgokról szól. Pályázatokról, rajzversenyekről, filmkészítésről, bizottsági ülésekről, a pápa 2017-ben esedékes megszólalásáról, teológiai diskurzusokról,

kulturális eseményekről, finanszírozásról és még ki tudja, miről. Természetesen nem ezekkel van baj. Hanem inkább azzal, hogy nem, vagy alig hallható ki a nyüzsgés nagy zajából a Szentlélek Isten dicsérete és magasztalása, a hála szava.

„De ez természetes! Ha nem is mondjuk úton-útfélen, szívünkben Istent dicsérjük, és hálásak vagyunk Neki a reformációért”

A reformáció 500. évfordulóján tehát a Szentlélek Istent és az Ő munkáját ünnepeljük.

– hallom kimondatlanul is a kötelező választ.

Eszembe jut egy anekdota egy több évtizede együtt élő házaspárról. A feleség, hiányolva férjétől, hogy érzelmeit nem mutatja ki iránta, egy alkalommal keseredesen megszólalt: „Miért nem mondd nekem soha, hogy szeretlek?” A férj fel sem pillantva az újságból, melybe beletemetkezett, megszólal: „Már mondtam neked”. „Mikor? Nem emlékszem rá!” – mondja a feleség. „Harminc évvel ezelőtt az oltárnál, és azóta ebben nem történt változás.”

Persze minden hasonlat sántít, ez is. Istennek nincs szüksége a mi dicséretünkre és hálaadásunkra. Azt azonban lássuk be, hogy nekünk viszont nagy szükségünk van arra, hogy Istent dicsérjük, magasztaljuk az Ő nagy nevét és hálaadásra nyíljon a szánk az Egyházért, annak megújulásáért, a reformációért, az elmúlt kétezer éves és ötszáz éves megtartatásért.

A Luther Márton által eredeti héber és görög nyelvből fordított német nyelvű Biblia

Ezt ne csak ne felejsük el, hanem az ünnep legyen ok és alkalom arra, hogy erről – ha kell, úton-útfélen – bizonytságot tegyünk. Mert erre hívtunk el: „**Dicsérjétek az Urat! ... Dicsérjétek hatalmas tet-teiért, dicsérjétek nagyságához méltóan!** Minden lélek dicsérje az Urat! Dicsérjétek az Urat!” (Zsolt 150,1–2.6); és „hálaadás-to-k legyen egyre bőségesebb” (Kol 2,7).

Kedves Olvasó! Csaknem tíz éve indult a „Hogyan tovább, egyház” rovat a Híd magazinban. Harmincnégy téma kapcsán próbáltunk imádkozva gondolkodni a (nem csak evangélikus) egyházról. Mivel egy ilyen sorozatot nem lehet befejezni, csak abbahagyni, most elérkezett ennek az ideje. Emögött senki ne feltételezzon semmi rendkívülit. Bár lenne még miről írni az egyház jelene és jövője kapcsán! Mégis csupán arról van szó, hogy nem kell megvárni azt, amikor már egy sorozat elveszti frissességét és túléri, mint a le nem hullott gyümölcs a fán. Egy kéréssel búcsúzom mint a sorozat cikkeinek szerzője: Kedves Olvasó! Imádkozz az egyházért, annak szolgálatáért! Imádkozásod megvalósulására a hűség és rendszeresség legyen jellemző! Isten áldja életedet és imaszolgálatodat! Testvéri szeretettel:

GARÁDI PÉTER

A missziói gyülekezet
teológiája és gyakorlata – 3.

A gyülekezet és a munkatársak – a gyülekezetben rejlő lehetőségek

Dr. Johannes Reimer a Dél-afrikai Egyetem és a németországi Ewersbach teológiai főiskolájának a missziológia professzora. Sorozatunkban a Révfülöpön, az Ordass Lajos Oktatási Központban, a 2015. június 22. és 26. között tartott ökumenikus lelkészi, munkatársi konferencián elhangzott előadásait adjuk közre. Ezekben a missziói gyülekezetéről alkotott képe bontakozik ki részleteiben.

A gyülekezetépítés olyan, mint egy építkezés. Mindig keletkezik törmelék, szemét a munka során. Ahol ébredés történik, ott mindig vannak konfliktusok. Ahol pedig konfliktusok vannak, ott lehetőségek is vannak.

Jézus azt tanította, hogy nem homokra, hanem szilárd talajra kell építeni. Azáltal, hogy rámutat az építkezés megfelelő helyére, egyben a gyülekezetépítés kontextusának fontosságára is rámutat.

Nyugat-Európában – elsősorban a szabadegyházak – ipari területeken kezdenek gyülekezetépítésbe, ahol nem laknak emberek. Az ilyen gyülekezetbe csak a kegyesek mennek el, akik szívesen utaznak. Át kell gondolnunk, hova, milyen helyre hozzuk létre a közösséget. Az emberek közé kell építkoznunk. Jézus azt is mondta, hogy aki építkezik, annak fel kell mérnie a költségeket.

Ezért van szükség a kontextus-analízisre, tehát a környezetre, a „terep” pontos felmérésére. Tudnunk kell, hogy hol élnek az emberek, milyen problémáik vannak, hányadán állnak a hittel. Jézus ezt tudta. Ő ismerte azoknak a teológiáját, akik között élt, az Írásokat is kívülről tudta. Sőt korának görög filozófiai rendszereit is ismerte. Ő, aki asztalos volt, a földművelésben is jól kiismerte magát. Jól felkészült a szolgálatra.

A második előadásban a világról beszélünk és négy kulturális szintet különböztettünk meg: 1. anyagi, 2. szociális, 3. intellektuális, 4. vallási kultúra. Mindegy, hogy melyik szintről van szó, életterünket három erő befolyásolja: Isten, ember és a sátán. Ha a világra tekintünk, mindig meg kell kérdeznünk: hol van benne Isten, hol van az ember és hol van a sátán? Ezt mind a négy kulturális szinten meg kell vizsgálnunk. A vallásos szinten is, mert a vallásos

Dr. Johannes Reimer

kultúrában is ott van az isteni, az emberi és valamelyest a sátni is.

Hol van Isten konkrétan Budapesten? Hol állnak az emberek hitben, mik a félelmek, mik a kérdéseik, a szükségük? Mik a képességeik? Hol találjuk ott a kisfiút

az öt kenyérével és a két halával? És hol van az ördög? Közöttünk is jelen van, és mint ordító oroszán keres minket, hogy elnyeljen. De hol van pontosan? Ha nem tudjuk, akkor lehet, hogy téves helyen küzdünk. Azok a keresztyének, akik nem ismerik az ellenséget, más keresztyénnel küzdenek. A mi küzdelmünk nem emberek ellen folyik, hanem hatalmak és erők ellen (Ef 6,12). A gyülekezetépítés szempontjából veszélyes, ha nem tudjuk, hogy hol vannak az ördög belépési pontjai a városunkban. Lelkészként felelős vagyok a gyülekezet stratégiájáért, hogy a ryáját a legelőre terelem. Lelkészként tudnom kell, hogy hogyan építsem a gyülekezetet azon a helyen, ahol él. **Az ördög mindent megtesz azért, hogy homokra építsünk.** Amikor pedig az üldözés jön, vagy más nehéz idők, akkor amit felépítettünk, kártyavárként fog összedőlni.

A kontextus-analízist, tehát a település fizikai, lelki, szellemi lehetőségeinek, szükségleteinek a feltérképezését a gyülekezet tagjainak kell elvégezni. Ezt nem a misszió osztálynak vagy egy külső csapatnak kell elvégeznie, annak semmi értelme nincs. A gyülekezetnek legalább 30–40%-a kell, hogy aktívan támogassa a munkát. Ha nem akarják, akkor hiábavaló a fáradság. Fel kell lelkesíteni az aktív tagokat, hogy akarjanak tenni a gyülekezet építéséért.

Az első a munkára való készség. A jó gyülekezet jellemzője az, hogy szorgalmas tagjai vannak és nem az, hogy van egy szorgalmas lelkesze.

Négy csoportra osztom a résztvevőket:

1. A „specialisták”: Ők analizálják a helyzetet. Lehetnek tanárok, szociális területen jártos emberek. Valószínűleg készült helytörténeti írás a településről, talán szakdolgozat is rendelkezésre áll róla. Ezek az emberek végigolvassák a meglévő iratokat, és ezek alapján állapítják meg az emberek szükségkeit. Tudni akarjuk, mire szorul rá a település, hol van sötétség, mert ott kell világítanunk. Ahol már világosság van, ott nem kell világítani. A sötét szobában viszont a kis lámpácska is áldás. A szakemberek tehát értékelik a települést és megállapítják

Jézus azt tanította, hogy nem homokra, hanem szilárd talajra kell építeni.

sokat tesznek: például nagy a munkanélküliség, a romák jelenléte is meghatározóbb. Ha vannak muszlimok, akkor feljegyzik, hogy például a lakosság 5%-a muszlim – ez a vallásos kultúrához tartozik. A specialisták más szakemberekkel is beszélhetnek erről: polgármesterekkel, tanárokkal, szociális munkásokkal, gyárigazgatókkal.

2. A „résztvevő megfigyelők” csoportja. Ők imádsággal, gyalog mennek végig a városban, és figyelnek. Benéznek a szórakozóhelyre, vendéglőbe, mecszetbe. A legkülönbözőbb helyeket kell meglátogatni és minden megfigyelést leírni. Egy ilyen kontextus-analízis a gyülekezetben általában két hónapig tart. Mindenkitől legalább két szabad szombatot kérek, hogy ezen dolgozzanak. Felmérik, hogy kik azok, akik változást akarnak. Ők a partnerek. Ott kell lenni a településen, ahol a partnerek vannak. Felmérik azt is, hogy kik a településen a „béke emberei”, akik nem keresztyének, de szociálisan érzékenyek, szenvednek attól, amit látnak környezetükben, és készek segíteni nekik.

3. A „próféták” csoportja. Ők a felismerés ajándékával, a bölcsesség igéjével, a lelkek megkülönböztetésének ajándékával bírnak. Ők két hónapon át ezzel a kérdéssel járják a várost: mit mutat Isten nekünk? Egy példa: Németországban az egyik nagyvárosban volt egy református gyülekezet (nem karizmatikus). A csoport tagjai a városban járva észrevettek a gyógyszer-cég falán egy furcsa arcot. Isten azt mondta nekik, hogy ennek a cégnek a vezetői uralják a városrészt. A gyülekezet lelkesen nem tulajdonított jelentőséget ennek, de kitarítottak emellett, hogy utánajárjanak a dolognak. Megtudták, hogy a gyár vezetői

szabadkőművesek, akiknek az volt a céljuk, hogy a keresztyéneket elűzzék a területükről. Isten megcselekedte azt, hogy a vezetőséget eltávolította, azóta ott nyugodtabb légkör uralkodik.

A 4. csoport az imádkozóké, akik két hónapon át állandóan imádkoznak.

Mire lezárjuk a felmérés folyamatát, kb. 10-20 000 kártya gyűlik össze a szükségletekről. Csoportosítjuk, osztályozzuk a kártyákat. A végén a 10 000 kártyából 100 csoportot hozunk létre, és ezek közül csak az első három csoporttal foglalkozunk, azokkal a helyzetekkel, amelyekben a szükség olyan nagy, hogy az emberek már csak Istenben bízhatnak. A gyülekezetnek oda kell menni, hogy világítson.

Ugyanígy teszünk a partnerekkel és a béke embereivel is. Azokat őrizzük meg, akik munkatárssá tudnak válni. Amikor mindezeket megállapítottuk, elkezdünk a gyülekezeti programon dolgozni. Most már a valódi feladatokra tudunk összpontosítani, hogy világítani tudjunk. Ahogyan a kő, ha vízbe dobják, körkörös hullámokat hoz létre, úgy a gyülekezet tagjai is a sötét helyekre pontszerűen behelyezik magukat, hogy ilyen hullámozó köröket hozzanak létre. Ez a növekedés, a gyülekezet sokszorozódása.

Nigériában harminc éve kezdtek el dolgozni ezzel a módszerrel. Azóta több mint 40 millió ember jutott hitre. Ez most történik.

Aki ismeri a kontextusát, az nem fog homokra építeni.

A sorozat következő részében a gyülekezet szolgálatáról és az egyház feladatairól olvashatnak.

„Ott szolgállok, ahová az Isten állít”

Ifj. Zászkaliczky Pál jelenleg gyülekezeti felügyelő a Rákoskeresztúri Evangélikus Egyház-községben, de az egyházban gyerekkora óta otthonosan mozog lelkészi család sarjaként. Négygyermekes édesapa, a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (MEVISZ) egyik alapítója.

Milyen gyermekkorra tekintesz vissza? Egy második generációs lelkészcsaládban nőttél fel három lánytestvéreddel.

Magyarbólyon, egy kis baranyai, határ-széli faluban volt lelkész édesapám, ami

jó szintér volt a felhőtlen gyerekkor megéléséhez. Nekünk az teljesen természetes volt, hogy például szenteste édesapa késő este ér haza. Ugyanakkor egy kis faluban lelkészgyerekek lenni nem volt egyszerű dolog. A traktorosok gyerekei gyakran csúfolódtak: „A te apád nem dolgozik!” Arra gondoltam akkor, hogy én nem akarok lelkész lenni, mert nem akarom, hogy a gyerekeimmel így bánjanak. Persze aztán egészen más dolgok határozták meg az életem későbbi döntéseit.

Az ilyen családi háttér szinte predesztinálja az embert, hogy lelkész legyen? Vagy inkább elrugaszkodik a családi hagyományoktól?

Úgy éreztem fiatalként és most is, hogy lelkésznek az menjen, aki tényleg érzi erre az egyértelmű elhivatottságot. Én

ezt sosem éreztem. Az egyháznak szerintem nagyon nagy szüksége van odaszánt életű világiakra is, akik a megszerzett szaktudásukat becsülettel használják, és azt az egyházban is tudják kamatoztatni.

Az én életemben az első ilyen terület a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (MEVISZ) megalapítása volt, amelynek az egyik vezetője voltam. Közben Varga Gyurka bácsiék kezdeményezésére kéthavonta jártam a Veszprém megyei ifjúsági csendesnapokra, nyári táborokat is vezettem. Úgy éltem meg ezt az időszakot, hogy engem oda állított az Úristen.

Eközben milyen pályát választottál magadnak, hol tanultál?

Hamar kiderült, hogy a matematika és a fizika az a két tantárgy, ami nekem jól megy. Az ELTE-re jártam programozó matematikus szakra, emellett levelezőn a teológiát is elvégeztem.

Honnan indult a MEVISZ megalapításának ötlete?

1988-ban volt először olyan ifjúsági konferencia egyházunkban, ami egyetemistáknak, fiatal dolgozóknak szólt. Már az előkészítés során arról beszélgettünk Kovács Imrével, Csepregi Andrásval és másokkal, hogy jó lenne ezzel a korosztállyal állandó keretek között foglalkozni.

Ennek az évnek a telén a Deák téri templomban aztán meg is alakult a MEVISZ, amelynek a végleges vezetőségválasztáskor a titkára lettem. Hat évig töltöttem be ezt a tisztséget. Összesen hét év volt az életemben a MEVISZ-munka, ami nagyon intenzíven zajlott.

Óriási öröm és az Úristen csodálatos munkája az, hogy a mai napig is működik ez a szövetség. Mi akkor azt gondoltuk, hogy mindent akarunk: külmisziót, belmisziót, sajtót. Aztán lassan kiderült, hogy azok a dolgok működnek, amelyekre van odaszánt ember. A Bárkát sokan ismerik, ami a legfontosabb szakcsoport lett. De említhetjük az egyháztörténeti szakcsoportot és a MEVISZ Hírmondó című értesítőnk is.

Tömegmozgalommá nem tudott válni a MEVISZ, ugyanakkor nélkülözhetetlen és nagyon fontos feladatot töltött be. Az *Új ének* füzetek kiadása akkor hiánypótló munka volt, tízezres példányszámban adtuk ki.

Kiadatok két különálló kötetet 1995-ben és 1999-ben *Nem voltam egyedül* címmel. Interjúban szóaltattatok meg a maguk korában mellőzést és üldözést megélt lelkészlelőket. Itt már a feleséged, Mirák Katalin neve is olvasható a kötetben dolgozó munkatársak között. Vele mikor ismerkedtél meg?

Az 1990-es évek elején Angyalföldön szerveztünk egy ifjúsági kört, ami intenzív, komoly közösséggé vált. Ez a mai napig igazi baráti kör. Egyszer az egyik tag elhívta Katit is a körünkbe. Ő – ahogy ő elmondja –, belépett a terembe, körbenézett, majd rám tekintve azt érezte: „Ez az ember lesz a férjem!” Aztán így is lett. Egy jó év múlva összeházasodtunk. Nem volt kérdés, hogy közös életünk van.

Ez furcsán hangzik a mai világban, amikor hosszú évekkel a kapcsolat kezdete után gondolkodnak el, hogy talán össze kellene házasodni. Mi tette számotokra annyira biztossá ezt a döntést?

Ezt csak az érti, aki átélte; hogy ő az, és pont. Ezt az ember elfogadja, mert meggyőződése, hogy kapja, és nem magának választja.

Gyerekkoromban ez úgy fogalmazódott meg bennem, hogy én nem csak önmagamnak keresek feleséget, hanem a gyermekeimnek anyát. Ez egybeesik a mi kapcsolatunkban, és csak hálaadással tudom elfogadni és megélni.

Te hogyan élted meg az Isten megszólítását?

Édesanyám kézen fogott vasárnaponként és mentünk a templomba. Nem tudom napra, órára pontosan megmondani, hogy mikor fordított meg az Úristen, ez egy lassú folyamat volt nálam, nem is egy egyenes út. Igazán sosem kérdőjeleződött meg bennem az, hogy nekem az Istenhez közöm van, de meg kellett harcolnom önmagammal, aztán egyszer csak „kisimult a tenger”. Attól kezdve egyértelművé vált, hogy hová tartok, ki irányít. Az embernek aztán időnként vannak gondolatai, kérdései, de végül újra megtapasztalja Isten jelenlétét és vezetését.

Most a Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközség felügyelője vagy. Ez egy nagy, négytemplomos közösség. Hogyan érett meg a döntés, hogy téged választottak?

Amikor a felügyelőléldöm benyújtotta a lemondását, már régóta presbiter voltam és felém fordult a gyülekezet bizalma, én pedig most is úgy gondolom, hogy a helyi gyülekezet az a szint, ahol minden feladatot el kell vállalni.

A felügyelői feladatot kétirányúnak látom. Egyrészt vannak a materiális ügyek. Másrészt a gyülekezet lelki közösség, ahol elsőrendben a lelkész felel a lelki munkáért. Mint felügyelőnek arra is kell figyelni, hogy ezt minél jobban tudja tenni. Amikor pedig úgy adódik, vállalom igazságszolgálatot is. Sokszor vagyok bizonytalan, hogy ezt szabad-e, kell-e csinálnom, de a visszajelzések alapján merek mégis mindig igent mondani a következő kérésre.

Feleséged történész, talán ez és a családi gyökereid is motiváltak, hogy közösen próbáljátok feltárni a múltat, amiről ma már lehet beszélni. Kiknek szól ez a munka? Miben látjátok a feladatokat?

A szakmai munkát a feleségem végzi. A MEVISZ indulásakor többünkben felmerült, hogy vannak egyházunkban olyan személyek, akik korábban az egyházi sajtóban nem kaptak teret. Megfogalmazódott a gondolat, hogy őket meg kellene keresnünk. Az egyház igazi üzenetének átmentésében ők óriási dolgokat tettek.

Huszonhárom interjú készült. Megdöbbentő életsorsokkal találkoztunk, gondolok például Buchalla Ödön bácsira, aki háromszor volt börtönben, vagy Böröcz Sanyi bácsira, aki Vorkután, az északi sarkkör fölött bányában dolgozott hosszú éveken keresztül. Sztálin halála után, 1955-ben hazajött, és akkor még a magyar hatóságok is bebörtönözték, mondván, hogy aki a Szovjetunióban a Gulagot megjárta, az nem véletlenül volt ott. Ezeket az embereket muszáj volt megszólaltatnunk.

Aztán született a MEVISZ kiadásában Türoczy Zoltánról egy kétkötetes nagy mű, és ide lehet sorolni azt a könyvet is, amit a nagyapámról állítottam össze.

Elérik ezek a történetek az egyszerű gyülekezeti tagokat? Mit tanulhatunk ezekből a történetekből?

Ha másért nem, az Isten megtartó munkájának tanúságtételeként ezeket az életpályákat egy evangélikusnak Magyarországon ismernie kell. Van egy mondás, miszerint, „aki nem ismeri meg a múltat, az arra ítélte, hogy megismételje azt”.

Ezekből az életsorsokból olyan korszak ábrázolódik ki, amit semmiképpen nem lenne szabad megismételni. Ezek a sorsok arról beszélnek, hogy a felszín, amit általában látni engedtek, és a valóság milyen nagyon eltért egymástól. Az Úristent kell tisztelnünk, aki ezeken az életeken keresztül megtartotta az egyházat, aki adott erőt egy óriási pofon után tovább vállalni a szolgálatot.

Ma mi segítene, hogy az egyházban a világ hatásainak ellenére átmentődjön a „lényeg”?

A legnagyobb veszélyt az elkényelmesedésben látom. Nincs rákényszerítve az egyház, hogy hitvalló módon küzdjön egy ellenséges közegben. De meggyőződésem, hogy csak akkor fog tudni továbbélni, ha újra meg újra visszatér ahhoz az evangéliumi gyökérhez, amit Jézus Krisztusban ajándékként megkapott.

Akkor tud az egyház élő közösség maradni, ha Krisztus evangéliuma az egyetlen, amit a legfontosabbnak tart, és minden egyéb ezt a célt szolgálja. Nem az a lényeg, hogy az egyházat elismerjék, hogy a vezetők díszletként ott legyenek mindenféle világi rendezvényeken, hanem hogy az az üzenet, amit megszólaltatnak, minden körülmények között megkérdőjelezhetetlenül krisztusi legyen.

ERDÉSZNÉ KÁRPÁTI JUDIT

Nyilvánvaló, hogy semmiképp sem lenne szabad engednünk, hogy egy gyermek ilyen állapotba kerüljön. Sehol a Földön, senki nem engedhetné ezt. Felmerül bennem a kérdés, vajon teszek-e eleget ahhoz, hogy ne körözhessenek ilyen gyermekfotók az interneten? Itt nem az információáramlásra gondolok, hanem a kiváltó okokra.

A képen látható gyermek tekintetében a végtelen univerzum értetlensége fedezhető fel. Hogyan történhet mindez? Mi ez a barbár kegyetlenség, ahol gyerekeket gyilkolnak? Hogyan lehetséges, hogy fiatal lények azt érzékelik valóságként, hogy lebombázzák az otthonukat, és rokonaik, ismerőseik szakadnak darabokra a szemük láttára? Felfogjuk egyáltalán a nyugati kényelmünkben, hogy ezektől a fiatal lényektől elvételük a gyerekkoruk? Nem rossz vagy jó gyerekkorra fognak visszagondolni, ha lesz esélyük egyáltalán felnőni, hanem csak a menekülésre, a bombák zajára, a vér szagára és a fájdalomra, ijedtségre. Hogy lehet ebből stabil felnőtt létformát növesztetni? Felfogjuk, mekkora a különbség a képen látható gyermek és a mi gyerekkorunk közt? A van lehet rossz, lehet fájdalmas és utálatos, de mégiscsak valami, amire rossz szájjal ugyan, de emlékezni lehet. *A nincstre*

nem lehet emlékezni. **Nem azért, mert túl fájdalmas, hanem azért, mert egyszerűen NINCS.**

Ettől a gyermektől elvették a gyerekkorát. És ez még a legkisebb ártalom, amit elszenvedett.

A cikkek szerint a sokk után, ahogy ránézett a vérző kezére, elkezdett sírni. Mint ahogy minden normális gyerek tenné. De előtte egy percre megfagyott benne az univerzum. A szeretetből szeretetre való teremtettség arckifejezése ez, ahogy szembesül a teljesen oktalan és céltalan kegyetlenséggel, ami jelen van ebben a világban. Amikor az embert eláradja az, akit őszintén szeretett. Júdás csókját láthatjuk a kisfiú arcán.

A fotó kiváló emlékeztető arra, hogy mi is a célunk a világban, ebben a létezés-komplexumban, amit jelenleg tapasztalunk. A képre nézve, ha nem is tudjuk megfogalmazni, de érezzük, mi az, ami rossz. És ha a rosszat érzékeljük, akkor ismernünk kell annak ellentétét is.

Hiszem, hogy írásom minden egyes olvasója szeretne tenni azért, hogy kevesebb ilyen arckifejezést lássunk a világ gyermekein. Amit tehetünk, lehet, hogy semmiségnek tűnik az összképhez viszonyítva, de a legnagyobb felbontású kép is pixelekből tevődik össze. Ha egy pixel a helyére kerül, akkor már helyes irányba formálódik a kép.

SZEVERÉNYI MÁTÉ

Terray László lelkeszi és missziós szolgálata nagyrészt Norvégiában folyt, mégis szoros kapcsolatban maradt hazájával. Rádiómissziós tevékenysége átívelt határokon még akkor is, amikor nem volt lehetősége Magyarországra hazajönni. Hallgatói ismeretlen ismerősként tekintettek a lelkeszre. A Magyar Evangélikus Rádiómisszió munkáját is figyelemmel kísérte élete végéig. Egy őt közelről is jól ismerő norvég barátját, munkatársát kértük fel a rá való visszaemlékezésre.

Terray Lászlóval norvégiai otthonában

Határtalan szolgálat

Terray László Géza (1924–2015)

Egy különösen aktív szolgálat fejeződött be, amikor 2015. augusztus 8-án éjjel Laci bátyánk álomra hajtotta fejét. Terray László 1924-ben, evangélikus családban látta meg a napvilágot. Lelkesznek készült, Norvégiába ösztöndíj révén került 1949-ben. Hazatérni már nem tudott a politikai változások miatt, így ott rekedt. Egy ideig a Lutheránus Világszövetség ösztöndíjasaként élte életét, majd menekültstátuszt kapott. 1956-ban egy bizottság gyorsított eljárásban a parlament elé tárta állampolgársági kérelmét, amit azonnal meg is kapott.

Egyházi szolgálatát a norvég Lappmisszió utazó titkáráként kezdte. Megtanulta a lapp nyelvet és szeretettel gondozta a rábízottakat. Mély teológiai tudása, hatalmas munkabírása és jó együttműködési készsége miatt a norvég evangélikus egyházban egy sor állást kínáltak fel neki, ahol szervezőképességét is jól kamatoztathatta. Vezetője lett például a norvég egyházi segélyprogramnak, amely Ausztriában segítette az '56-os menekülteket.

1961 és 1967 között nagyra becsült lelkipásztor volt egy nyugat-norvégiai kisvárosban. Gyülekezete vezetőségével összeházasították az anyagi hátteret, hogy létrejöhessen egy magyar nyelvű rádióadás, melyet a Monte Carló-i Trans World Radióval együttműködve sugároztak. Az adást huszonhárom éven át vezette. Ez a szolgálata egyre jobban kiszélesedett és a Norea Radio, illetve a Norvég Zsidómisszió (ma Norvég Egyházi Szolgálat Izraelért) is bekapcsolódott a tevékenységbe.

Néhány évvel ezelőtt a budapesti zsinagógában jártam. Az előttem ülő férfi később egy kis beszélgetés után eltűnt, majd megjelent egy lapocskával a kezében,

melyen ez állt: „Grensen 19.” Azonnal fölismertem az oslói címet, ahol Laci bácsi rádióadásainak postai levelezőcíme volt. Ide küldhették kérdéseiket, kéréseiket a magyarországi rádióhallgatók. Innen küldte Terray László lelkipásztori, vigasztaló, bátorító leveleit. A zsidó férfi a rádióadás buzgó hallgatója és levelezőpartnere volt. Laci bácsi szeretettel válaszolt kérdéseire, ennek következtében ez az ember elfogadta Jézust Megváltójának és Szabadítójának. Továbbra is a zsinagógába járt, de szíve az Úr Krisztusé lett.

Az egyre mélyebb kapcsolat a Norvég Zsidómisszióval odáig vezetett, hogy 1967-ben Terray László elfogadta a főtítkári állást, melyet tizennégy éven át töltött be. Ez idő alatt kiszélesítette a zsidómisszió nemzetközi ismeretségét. Az ő vezetésével ideje alatt Izraelben, Haifában felépülhetett egy olyan idősök otthona, ahol európai holokauszt túlélők találhattak otthonra. Ebben az időszakban alapította a zsidómisszió a jeruzsálemi Caspai Centert, ahol tudományos szinten tanulmányozhatták a zsidóság képviselői mind az Ó-, mind az Újszövetséget. Komoly kapcsolatokat épített ki Magyarországgal és Romániával is, melynek következtében újra lendületet vehetett a Norvég Zsidómisszió II. világháború előtti munkássága.

1978-ban Laci bácsit elfogták és letartóztatták Ferihegyen. Közölték vele, hogy ő Magyarországon nemkívánatos személy, és hosszú időn keresztül nem kaphatott hazautazásra vízumot. Ez alól egyszer tettek csupán kivételt, amikor a Lutheránus Világszövetség 1984-es nagygyűlésére a norvég egyházi delegáció tagjaként érkezett néhány napra.

Ebben a küldöttségben igen fontos, jogalkotói tisztségben munkálkodott.

A kommunista idők alatt komoly teológiai és kutatómunkát végzett. Rengeteg cikket írt, sok előadást tartott, könyvet is írt. A '90-es évek elején munkásságának és hazaszeretetének elismeréseként a köztársasági elnök a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjét adományozta neki.

Többekkel együtt kezdeményezője volt az Ordass Lajos Alapítvány nemzetközi megalapításának, mely összegyűjtője és kezelője lett a püspök úrtól származó dokumentumoknak. A gyűjtőmunka eredményét 2002-ben Magyarországon helyezték el.

1992-ben Terray Lászlót a kolozsvári egyetem díszdoktorrá avatta, elismerve a Romániában is végzett munkásságát. Ugyanebben az esztendőben norvég királyi arany fokozatú elismerésben is részesült.

Norvég feleségében legkedvesebb barátját és támogatóját tisztelhetette, igen kedves és bensőséges kapcsolatban éltek. Öt gyermekük, két unokájuk és egy déd-unokájuk van. Feleségét, Unnit 1999-ben szőlította haza Ura.

Az utolsó aktív tíz év gyülekezeti lelkeszi munkában telt el Laci bácsi számára, majd csendesesen nyugdíjba vonult.

Emlékezete legyen áldás és inspiráció sokak számára!

ROLF G. HEITMANN

A Norvég Egyházi Szolgálat Izraelért főtájtára

Fordította: Endreffy Géza, a Norvég Egyházi Szolgálat Izraelért magyarországi munkatársa

Köszöntünk, Szentlélek?

Csodaváró világban élünk. Nem csapda ma, ha a Szentlélek jelei és csodái felé fordulunk ahelyett, hogy a hívek teológiai megalapozottságára helyeznénk a hangsúlyt?

Természetesen ingoványos terület, ha a „pneumatikus jelenségekről”: gyógyulásról, csodákról, vagy akár a nyelveken való szólásról beszélünk. Vannak erők és csodák a gonosztól is. És látnunk kell a csodaváró emberiség megtévesztésére irányuló törekvéseket is.

Észre kell vennünk azonban, hogy sohasem a csodák nagysága igazolja a Lélek munkáját, hanem a Jézusról való bizonyágtétel. A Szentlélek munkája Jézushoz kapcsolt valóság. Ott tapasztalható, ahol annak a Jézusnak a képviselőjében szólnak vagy cselekszenek, aki megváltást, szabadítást és új életet hozott minden embernek: „Azok

pedig elmentek, hirdették az igét mindenütt, az Úr pedig együtt munkálkodott velük, megerősítette az igehirdetést a nyomában járó jelekkel” (Mk 16,20).

Sokan már a Biblia csodatételeit is kétkedéssel fogadják. Beszélhetünk erről ma úgy az evangélikus egyházban, hogy ne veszítsük el ezáltal komolyságunkat és hitelességünket?

A kérdés az, hogy beszélhetünk-e ma úgy hitelesen a Bibliáról, hogy a csodák jelenségét a mai egyházból kizárjuk? Jézus azt mondja: „Bizony, bizony, mondom néktek: aki hisz én bennem, azokat a cselekedeteket, amelyeket én teszek, szintén megteszi, sőt ezeknél nagyobbakat is tesz” (Jn 14,12).

Többen a karizmatikus jelenségeket eleve az eretnekség kategóriájába sorolják.

Ezekhez az ígérekhez nem fűz a Szentírás idői lejáratot, mint ahhoz sem, amit a mai világban szintén meg tapasztalunk: „Ha engem üldöztek, ti- teket is üldözni fognak” (Jn 15,20).

Ha a Szentlélek jelenségeiről, azaz az úgynevezett pneumatikus jelenségekről beszélünk, akkor minden esetben látványos jelenségekről van szó?

Már az is kérdés, hogy mi az, amit itt látványosnak vagy éppen megszokott- nak nevezhetünk. Az az édesapa, aki

a Lélek is úgy gondolja-e, nem alárendelve magunkat, de rá hivatkozva?

A Lélek közvetlen munkája nélkül az egyházban a Lélek csak szimbólumok formájában, ráutalásszerűen kap (és nem vesz) szerepet, és az igehirdetés is elméleti okfejtéssé, legjobb esetben is csupán lelkes, kreatív szórakoztatássá válhat. Az egyházi szolgálatra való kiválasztás pneumatikus jelenségek nélkül szintén csak emberi mechanizmusok vak válogatása, amely által csak remélhetjük, hogy mechanizmusaink mélyén a Lélek dorombol.

Nehéz lenne egy olyan egyházban szolgálni, amely egyházban lemondta a Lélek általi pneumatikus jelenségekről. Az egyház visszasságainak gyökere nem kis mértékben a Szentlélek ajándékainak megvetésében található.

Ha pedig felekezetünkre, az evangélikus egyházra tekintünk, a lutheránus teológia sehol sem tiltja azt, hogy elfogadjuk ezeket az ajándékokat, és éljünk velük egyéni hitéletünkben, közösségeinkben, istentiszteleteinkben. Még csak a liturgia emberi hagyományait sem érinti szükségszerűen.

eddig tehetetlen volt az alkohollal szemben, és most harcol ellene, vagy az, aki eddig visszaeső bűnöző volt, és most becsületes életet él. Ez szerintem egyáltalán nem megszokott.

Egyébként, ha a pneumatikus jelenségekről beszélünk, akkor szerintem a Krisztusban való hit is ide tartozik, de a bűnbánat és az újjászületés maga is, természetesen.

Nem szakad el az egyház az igei úttól, ha elkezd a Szentlélek jelenségei után kutakodni?

Megfordítanám a kérdést: Miért van az, hogy egyházunkban, ahol teológiánkra oly büszkék vagyunk, átugráljuk a pneumatikus jelenségekről szóló igéket? Vagy ha meg is jelenik némely szertartásunkban, akkor csakis egy-egy liturgikus elemként koreografálva és programba iktatva, nem kérdezve, hogy

Ezek szerint a karizmatikus, azaz pneumatikus jelenségeknek teljes és szabad utat kellene adnunk az egyházi teológiában és gyakorlatban?

Nem gondolom tehát, hogy a karizmatikus jelenségekről degradálóan, lenézően vagy előítéletesen kellene nyilatkoznunk. Viszont azt sem gondolom, hogy mindent úgy, ahogy úgynevezett karizmatikus jellegű felekezetektől látunk, kritika nélkül át kellene

vennünk, vagy szentesítenünk kellene. Természetesen áll a következő ige: „Szeretteim, ne higgyetek minden léleknek, hanem vizsgáljátok meg a lelkeket, hogy azok az Istentől valók-e, mert sok hamis próféta jött el a világba” (1Jn 4,1). Azonban ha olyan dolgokkal találkozunk, amiket nem ismerünk, szabad megkérdeznünk olyanokat, akiknek már volt ezekkel kapcsolatban tapasztalata.

Néha komoly emberek nyilatkoznak ebben a témában tájékoztatlanul, sok esetben környezetükből kiragadott vagy mások által felkínált fél igazságok alapján. Sok az általánosítás, a félelem, és többen, mivel ezekben a dolgokban nincsen tapasztalatuk, a karizmatikus jelenségeket eleve az eretnokség kategóriájába sorolják.

A karizmatikus megnyilvánulásoknak és ezek vizsgálatának komoly irodalma van. Tudnunk kell, hogy a karizmatikus jelenségek nem néhány évtizedesek, hanem már például a finn ébredés bizonyos területeinek is kísérőjelenségei voltak.

VERESS ISTVÁN

A szerző önminterjúja

Ellenkultúra vagy ellenzéki kultúra?

Gyakran hallom azt a véleményyt, hogy a valódi keresztényiség szükségszerűen ellenzéki alapállást jelent. Szerintem ez félreértés. Bár én is sokszor leírtam már,

hogy Jézus hitelen követése ellenkultúra, szeretnék most különbséget tenni az *ellenzéki* és az *ellenkultúra* fogalma között. A céloom ezzel a különbségtétellel nem az, hogy a hívők jelenlegi politikai orientációját bármilyen irányba befolyásoljam, sőt, még csak a kereszténynek politikai állásfoglalásának elvi alapjaival sem akarok most foglalkozni. Két hozzáállásról lesz szó, amelyek a látszat ellenére nagyon különböznek egymástól.

Az ellenzéki alapállás lényege az, hogy önmagamot a fennálló hatalommal (legyen az politikai, munkahelyi, egyházi vagy szülői) szemben határozom meg, és arra törekszem, hogy a hatalom hibái lelepleződjenek, hiteltelensége nyilvánvalóvá váljon, törekvései megghiúsuljanak. **Az ellenzéki alapállás nem tiszteli a hatalmat, hanem támadja, megkérdőjelezi, és ahol tud, betart neki.** Van persze konstruktív ellenzéki is (legalábbis hallottam már ilyenről), amely úgy számoltatja el a hatalmat, hogy közben minden jó ügyet, amelyért küzd, támogat, de ez a szerepértelmezés is a hatalommal való viszony által határozza meg magát.

Az ellenzéki alapállás szükséges lehet olyan közegben, ahol a bizalmatlanság elve és az ellensúlyok a bűn jelenléte miatt és a hatalom ellenőrzése céljából elengedhetetlenek. *Francis Fukuyama* rengeteget írt arról, hogy az együttműködésre és bizalomra alapozó rendszerek jóval sikeresebbek, mint azok, amelyek a bizalmatlanságra épülnek; de készséggel elismerem, hogy ahol az emberek közötti bizalom megtört, és nincs belső erkölcsi erő, amely külső kényszer nélkül is hatna, szükség van a hatalom valamiféle ellenzéki kontrolljára.

Az ellenkultúra egészen más. Az ellenkultúra nem a hatalommal szemben – a hatalom ellenpólusaként – határozza meg magát, hanem éppen a hatalomtól független önazonossága emeli őt a hatalom által integrálható valóságon kívüli térbe. Az ellenkultúra a hatalom felett áll, de nem lehet belehelyezni a hatalmi stukturák világába, melytől mindenestül idegen. Nem akarja a hatalmat ellenőrizni, kiiktatni, nem nézi le és nem célja, hogy a helyébe lépjen. Az ellenkultúra ugyanany-

nyira szabad a hatalomtól, mint amennyire szabad a hatalom szolgálatára is. Azért ellenkultúra, mert nem része a fennálló rendnek, és mivel nem része, el is különülhet tőle, be is lakhatja egy időre, bírálhatja is, de akár segítheti és virágzóbbá is teheti. Az ellenkultúra a hatalom számára jóval kevésbé megfogható, mint az ellenzékiesség, hiszen míg az ellenzéki identitást a hatalomhoz való viszony határozza meg, az ellenkultúra önazonossága a hatalomtól független forrásból ered. Az ellenkultúra gyökeresebb elkülönülés a fennálló rendtől, mint az ellenzéki alapállás. Ez még akkor is így van, ha az ellenzéki éppen a hatalom eltávolításán dolgozik, az ellenkultúra viszont – belső parancsra – a hatalom engedelmes szolgájaként mutatkozik.

A keresztyénség ellenkultúra, nem ellenzéki kultúra. Önazonossága nem a mindenkori hatalomhoz igazodik, hanem Jézus Krisztushoz, aki tegnap, ma és mindörökké ugyanaz. A keresztyének nem azt a feladatot kapták a Mestertől, hogy bírálják és gáncsolják a fennálló rendet, hanem azt, hogy éljenek hiteles követőkként, és semmilyen igazodási pontot ne fogadjanak el rajta kívül. Jézus követői tudják tisztelni a hatalmat, mert Isten ügynökének tekintik (Róm 13,1–7), engedelmeskednek is neki, mert Jézus erre kéri őket, de létükkel aláássák és tagadják a jelenlegi világrend alapjait, mert minden reménységüket az eljövendő világba, az Isten uralmába helyezik.

Hogy milyen is Jézus követőinek ellenkultúrája, azt egy korai keresztyén irat így fogalmazza meg: „A keresztyéneket sem területi, sem nyelvi szempontból, és faji szempontból sem lehet megkülönböztetni a többi embertől. Sehol nincsenek olyan városok, melyekben mint sajátjukban lagnának, nincs külön nyelvük sem, melyet beszélnének, nincs sajátos, rájuk jellemző életmódjuk... Görög és barbár városokban egyformán lagnak, kinek mi jutott osztályrészül, étkezés és öltözködés tekintetében alkalmazkodnak azon vidék szokásaihoz, s az élet egyéb területén mutatkozik a közösségi életük alkotmánya különösnek és elismerten meglepőnek. **Saját hazájukban laknak, de mégis jövevényekként;** mindenben részt vesznek polgárokként, de mindent elviselnek mint idegenek; bárhol,

idegenben is otthon vannak, de minden haza idegen számukra. Mint mindenki más, házasodnak, gyermeket nemznek, de a magzatot nem hajtják el. Közös az asztal, melyhez letelepednek, de nem közös az ágy. Testben vannak ugyan, de nem a test szerint élnek.

A földön időznek, de a mennyben van polgárságuk. Engedelmeskednek a meghatározott törvényeknek, de életükkel felülmúlják a törvényeket. Mindenkit szeretnek, mindenki üldözi őket. Félreismerik őket, elítélik őket; halálra adják őket, de életre támadnak. Szegények, és sokakat gazdagítanak; mindenben szűkölködnek, és mindenben bővülködnek. Gyalázzák őket, és a gyalázatban megdicsőülnek; káro-

molják őket, és megigazulnak. Szidják őket, és ők áldást mondanak. Megalázzák őket, és ők tisztetletet tanúsítanak. Jötevők, akiket gonosztevőkként büntetnek; amikor megkínózzák őket, örvendenek, mint akik életre támadtak. A zsidók küzdenek ellenük, mint idegenek ellen, a görögök üldözik őket; de akik gyűlölik őket, nem tudják megmondani gyűlöletük okát. Egészen egyszerűen: ami a testben a lélek, azok a keresztyének a világban.” (Levél Diogenétoszhoz)

Ez nem ellenzéki kultúra. Ez ellenkultúra.

SZABADOS ÁDÁM

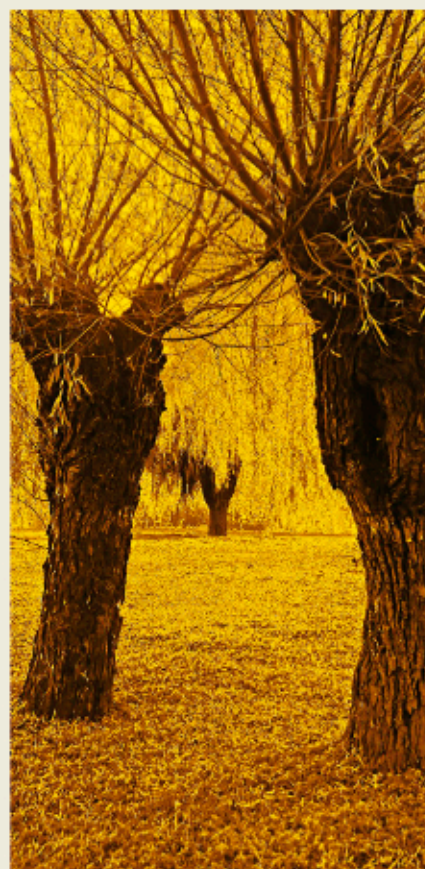
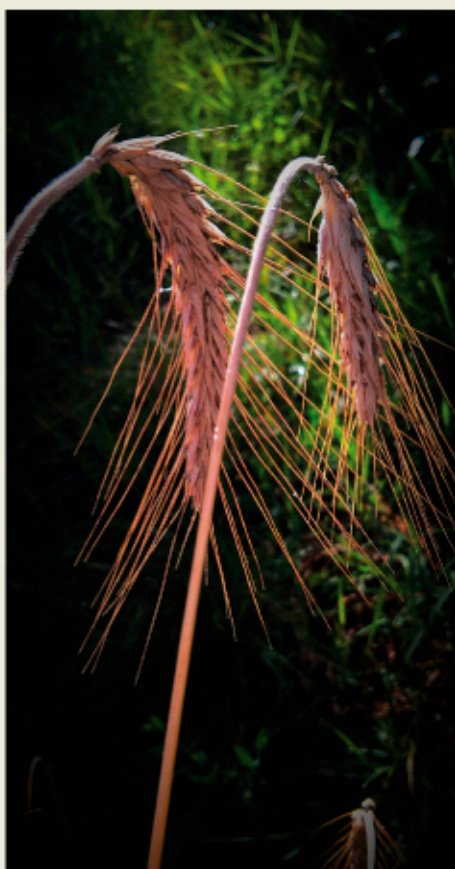
<http://divinity.szabadosadam.hu>

Beszélő képek

Fotók: Szeverényi

Egy perc ima a békéért

Az ima a Mária rádió ökumenikus, békéért való imasorozatában hangzott el. Az evangélikusok imádságainak felvételei az Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió közreműködésével készültek.

Drága Úr Jézus Krisztus!

Hálát adunk, Urunk, azért, mert teljes bizalommal fordulhatunk hozzád, mert minden gondunkat Rád vethetjük. **Hálát adunk azért, mert Te a békességet munkálod az életünkben.** Hozzád fordulunk most is, mikor a világ békességeért könyörgünk. Urunk, tekints ránk kegyelemmel és áldd meg a világunkat!

Áldd meg Földünk politikai, gazdasági és vallási vezetőinek munkáját! Adj nekik bölcsességet, hogy helyes döntéseket hozhassanak, melyekkel csendesítik az ellentéteket.

Könyörgünk hozzád, Urunk, hogy a világ jelenlegi konfliktusait Te rendezd el! **Urunk, ahol véget ér a mi erőnk, ott mutatkozik meg igazán a Tied.**

Könyörgünk a nehéz helyzetben élőkért. Tekints kegyelemmel azokra, akik a konfliktuszónákban élnek, és kiszolgáltatottak! Építsd újjá a romokat, adj megnyugvást a kétségbeesetteknek, és adj békességet a gyászolóknak!

Könyörgünk, Urunk, keresztyén testvéreinkért, akiket a világban a hitük miatt üldöznek. Add, hogy kitartsanak Melletted a legnagyobb kihívások közepette is! Add, hogy az erejük elég legyen a nehézségeiket elhordozni!

Áldd meg, Urunk, Magyarország vezetőit is, hogy ők is a Te akaratodat keressék, és a Te bölcsességedre támaszkodjanak mindenkor!

És kérünk, Urunk, áldd meg a mi életünket is! Add, hogy mi is a békességre törekedjünk a környezetünkben! **Ne engeddd, hogy Téged vádoljunk a saját bűneink miatt, ha békétlenség van az életünkben!**

Hallgass meg minket, Urunk, és maradj velünk kegyelmeddel és jóságoddal, szent igédvel és Lelked minden áldásával! Ámen.

KULCSÁR MÁRTON

A Híd magazin korábban megjelent számai megrendelhetők példányonként 200 Ft-ért a kiadónál, a következő fókusz témákban:

HUMOR
ÁLLATOK
SZENVEDÉS
NŐ
FÉRFI

SZENVEDÉLY
STRESSZ
ÚJRAKEZDÉS
SZERELEM
ZENE
PÉNZ
VILÁGVÉGE
IFJÚSÁG
TELEVÍZIÓ
MEGBOCSÁTÁS
SZEXUALITÁS
GYERMEK
FÉLELEM
JÉZUS KRISZTUS
KÉTELKEDÉS
EZOTÉRIA
CSALÁD
BIBLIA
HALÁL
MISSZIÓ
HÁZASSÁG

KÖZÉLET
IDŐSEK
SZENTLÉLEK
KORSZELLEMEK
SZABADSÁG
BŰN
VÁLSÁG
ZSIDÓSÁG
REMÉNY
ISTEN
MEGVÁLTÁS
TEST
TÜRELEM
KEGYESSÉGI IRÁNYZATOK
SZÉPSÉG
IRGALOM
IDŐ
HÁBORÚ
GYÓGYULÁS
BEFOGADÁS
LUTHER MÁRTON
SZÜLETÉS
HARAG
CSODA
KÍSÉRTÉS

Megrendelhető a kiadónál:

e-mail: evmis@lutheran.hu; telefon/fax: 06 1 400 30 57

Kitekintés

Saint-Étienne-du-Rouvray, Franciaország. Terroristák ölték meg templomában a római katolikus papot, Jacques Hamelt. A roueni érsek, Dominique Labran véleménye szerint „hithűsége a halállal szemben” megérdemelné ugyanazt, amiben a meggyilkolt lengyel pap, Jerzy Popiełuszko részesült, akit 2010-ben avatott boldoggá az egyház.

Ankara, Törökország. Világszerte felháborodást és tiltakozást váltott ki az alkotmánybírók döntése, amellyel hatályon kívül helyezte a tizenöt éven aluli gyermekek nemi kizsákmányolását tiltó törvényt. A török nőszövetség felháborodott elnöke szerint ezzel „szinte biztatják a férfiakat, hogy gyermekeket raboljanak el, erőszakoljanak meg és házasságra kényszerítsék őket”. (A szerző megjegyzése: ez az állam akar az EU tagja lenni?!)

Witten, Németország. A Szabadegyházak Szövetsége 2006–2015 között száz új gyülekezettel szeretett volna gyarapodni. A célt nem érte el, de hetvenkét új közösséggel büszkélkedhet. Az elnök szerint minden egészséges gyülekezetnek létre kellene hoznia egy újat.

Vatikánváros. Az egyház tanítóhivatala újjal kénytelen foglalkozni a homoszexualitással és a hozzá kapcsolódó kérdésekkel, főképpen a sok feljelentés

miatt. Elutasítja a mássággal élők hátrányos megkülönböztetését, ugyanakkor megtagadja tőlük a szexuális önmeghatározás jogát. Az igen társas, jelenlegi pápa uralkodása alatt is megmarad a kettősség: egyrészt védik a homoszexuálisok méltóságát, szexuális életvitelüket azonban elítélik.

Berlin, Németország. A statisztikai hivatal szerint a menekültekkel 1475 gyermekházasság jött be az országba. Közülük háromszázhatvanegy tizenéves év alatti, s legtöbbjük Szíriából, Afganisztánból, illetve Irakból jött. A német

jog – mint a többi európai országé is – tiltja a kiskorúak házasságkötését. Kíváncsiak lehetünk, hogy az uralkodó erkölcsi liberalizmus milyen megoldást talál a kérdés megoldására?!

Jeruzsálem, Izrael. Négyszázharminc-ezer tanulója van az ortodox zsidó iskolának, amelyekben többnyire vallásos oktatás folyik. Ötven szülő most beperelte őket, mert gyermekeik-

nek „hiányos képzést” nyújtottak. Az országgyűlés elrendelte, hogy csökkentett állami támogatást kapnak, ha nem tanítanak legalább angolt és matematikát, heti tíz órában.

Lübeck, Németország. Az Északi Evangélikus Egyház tagjainak 29%-a nem igényli egyháza lelkészi szolgálatát temetéseknél. Hamburgban és Schleswig-Holsteinben a 2010-ben elhunyt 28 350 egyháztag közül csak 20 207-et kísért el utolsó útjára lelkész.

Örményország. Háromnapos útján a római pápa meglátogatta az örmény testvéregyházat. Szinte teljes útján elkísérte őt II. Karekin katolikus, az örmény egyház feje. A vendég nem csak népi táncnak nevezte az 1915-ös örménymészárlást (a török elnök azonnal hevesen tiltakozott!), de az államvezetést is arra biztatta, hogy igyekezzen békében élni minden szomszédjával.

Szentpétervár, Oroszország. A Német Katolikus Püspöki Konferencia képviselői itt jöttek össze az Orosz Ortodox Egyház képviselőivel. Egybehangzóan erősítették meg azonos tanításukat a házasságról, amely kizárólag „egy férfi és egy nő közössége Isten előtt”.

Augsburg, Németország. Hatalmas tüntetést tartottak a világszerte elhárapódzott keresztyénüldözés ellen. A német országgyűlés alelnöke, Johannes Singhammer beszédében követelte, hogy egy keresztyénüldöző vagy

-bántalmazó se kapjon az országban menedékjogot.

Bukarest, Románia. Kezdeményezés indult annak elérésére, hogy az alkotmányba vegyék föl, hogy a „házasság egy férfi és egy nő közössége”. Ott eddig ugyanis csak az áll, hogy „a házasság két partner kapcsolata”. A kezdeményezést az ortodox egyház is támogatja. Daniel pátriárka hangsúlyozta, hogy a híveknek mindenképpen támogatni kell „a hagyományos házasság és család védelmét”.

Kairó, Egyiptom. Az ország lakosságának 10%-a keresztyén. Most fellélegezhetnek, mert a kormánnyal kötött megállapodás szerint lehetőségük lesz templomaik felújítására, sőt új templomok építésére is. Az egyezmény azután jött létre, hogy a kopt püspökök hevesen tiltakoztak az 1934 óta érvényes, őket hátrányosan megkülönböztető vallási törvény ellen.

Liebenzell, Németország. Négyezer résztvevővel zárult a Liebenzelli Misszió őszi konferenciája. Az egyik dél-afrikai teológiai főiskola rektora – akinek intézményét a misszió anyagilag támogatja – volt a vendégelőadó. Szerinte az elernyedt európai keresztyének megtanulhatnak az afrikaiaktól, hogy a hit az élet szerves része és egyáltalán nem

magánügy. A Liebenzelli Misszió két-száznegyven munkása huszonöt országban dolgozik.

Kijev, Ukrajna. Alexij Spakov, voznenezszi püspök élesen bírálta az „egyenlőség menete” címszó alatt megrendezett felvonulást. „Mialatt házámban háború tombol, ahelyett hogy bűnbánatot tartanánk, ilyen szégyenteljes felvonulást rendezünk.” A zorzai érsek pedig a tüntetést „a másság propagandájának” nevezte.

München, Németország. A Német Katolikus Püspöki Konferencia 2015-ről kiadott statisztikája érdekes bepillantást nyújt a római katolicizmus országos helyzetébe. Míg egy évvel ezelőtt hetvenöt, most csak ötvennyolc új pap lépett szolgálatba, és a szeminaristák száma is százal csökkent. Ugyanakkor a diakónusok száma emelkedett. Nőtt a keresztelesek száma, és az esketések száma ötvenezzerrel több volt. Aggodalomra ad okot a vasárnapi miselátogatók számának csökkenése: 10,9%-ról 10,4%-ra. Az év folyamán 181 925 tag fordított hátat egyházának.

Mor Gabriel, Törökország. Timotheos Aktas, a IV. században épült keresztyén kolostor metropolitája bepanaszolta, hogy a török állam egyre agresszívebben törekszik intézete államosítására, és beavatkozik a kolostor belső életébe. Szír ortodox papjai még ma is az arámot, Jézus nyelvét beszélik, de az isko-

lai oktatásban tilos ennek a nyelvnek a használata. A törökök halálra ítélik Jézus nyelvét, nacionalista körök pedig kivándorlásra kényszerítik a keresztyéneket.

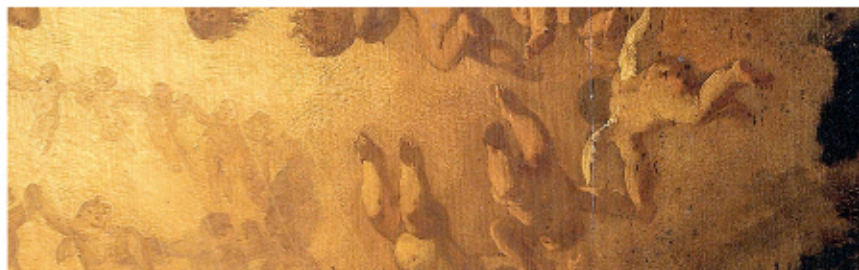
Neuzelle, Németország. Wolfgang Ipolt görbltzi római katolikus püspök meghívására szerzetesek érkeztek az ausztriai Heiligenkreuzból, hogy tárgyalják egy kolostor újjáélesztését.

A cisztercita rend 1268-ban épített kolostort, amelyet a porosz állam 1817-ben államosított. Mivel pedig a heiligenkreuzi szerzetesközösségnek jelenleg kilencven tagja van – ami egyedülálló ritkaságszámba megy –, őket bízná meg a püspök a kolostor újbóli „benépesítésével”. A görbltzi püspökség huszonötezer hívője imádsága meghallgatásának tekintené, ha a püspök terve sikerülne.

Összállította: Gémes István

Karácsony – pogány ünnep?

A karácsony évről évre vegyes érzelmeket vált ki az emberekből. Egyesekben a családi együttlét öröme, a pihenés jelenti a „kellemes karácsonyt”. Mások az egészben csak a vásárlási lázat, az öngyilkos magányt vagy a fenyőirtást látják. A hívők az ünnep eredeti jelentőségét igyekeznek szem előtt tartani: számukra Jézusban Isten Fia lett

emberré, így mind megajándékozott emberek vagyunk. Egyes vallási szervezetek arról igyekeznek meggyőzni, hogy a karácsony pogány eredetű, igazi keresztény ember ilyesmiben nem vesz részt.

Egyesek szerint nincs szükség ünnepnapokra a szeretet kifejezéséhez. Szeretni valóban bármikor lehet, az ünnepnap azonban olyasmí, aminek a hétköznapiól eltérő, rendkívüli oka van. Eleve olyan világgyetembe lettünk beleteretmtve, amelyben **Isten szerint is természetes, hogy bizonyos napokat és éveket különlegesnek tartunk** (1Móz 1,14). A teremtés befejezésekor Isten megpihent a hetedik napon, és azt *parancsolta* a zsidóknak, hogy ugyanezt tegyék. Ráadásul egész *ünnepsorozatot* adott nekik (3Móz 23,4), amelyek mind az Istennel és az egymással való kapcsolatot ápták, méghozzá ünnepi lakomázás, örömműnnp keretében (5Móz 14,22–29; 2Krn 30,21–23)!

Az is elgondolkodtató, hogy *Isten* a minden nép számára tartogatott nagy áldást egy hatalmas ünnepi lakomához hasonlítja (Ézs 25,6), akárcsak *Krisztus* az övével való közösséget a visszatérésekor (Mt 26,29).

Jézus történelmi személy volt, létezését senki sem vitatja, születésének pontos dátuma azonban ismeretlen. A ma is használt Gergely-naptár összeállítói (582-ben) az időszámítás kezdetének Jézus Krisztus születési évét akarták megtenni, de néhány évet tévedtek. Így csak annyi biztos, hogy Jézus időszámításunk előtt néhány évvel született. Ami az évet illeti, Lukács evangéliumából (2,1–2) és a kortárs feljegyzésekből annyit tudhatunk, hogy Jézus születése valamikor i.e. 8 és 4 közé esett: Augustus császár i.e. 8-ban tartott biro-

dalmi népszámlálást, Nagy Heródes pedig i. e. 4-ig uralkodott; ő rendelte el a betlehemi gyermekgyilkosságot, amikor Jézus legfeljebb két éves volt.

Hogy melyik évszakban történt, azzal kapcsolatban csak az tűnik biztosnak, hogy nem télen. A Lk 2,8 szerint ugyanis a pásztrok „a szabad ég alatt tanyáztak”, ez pedig akkoriban tavasztól őszig volt szokás. Végül, ami a hónapot illeti, ismét Lukács adatai adhatnak némi támpontot. Jézus hat hónappal Keresztelő János után született (1,24–26). János apja, Zakariás lévita volt, Abijjá rendjéből (1,5), amelyikre Ijjár hónapban (április-május) és Hesván hónapban (október-november) esett a sor a templomi szolgálatnál. **Ha így van, Jézus a tavaszi (pészah) vagy őszi (szukkot) zarándokünnep idején születhetett.** A korabeli népszerű zsidó elképzelés szerint Isten prófétái ugyanazon a napon halnak meg, mint amelyen fogannak vagy születnek. Krisztus fogantatásának és halálának napját azonosnak véve, és a szükséges kilenc hónapot hozzáadva jutottak el a latin Nyugaton a december 25-höz, illetve a görög (és szír) Keleten a január 6-hoz.

A keresztyének karácsonykor sosem a történelmi dátumot ünnepelték, hanem azt, *ami történt*; nem Jézus születésnapját, hanem a *Krisztus megszületését, az inkarnációt*. Ezért nincs jelentősége a dátumnak, a formáknak és a kellékeknek, lényeg, hogy szimbolikájuk jól kifejezze azt, ami történt. A Biblia sehol sem tiltja Krisztus születésnapjának ünneplését, sőt, éppen azt állítja: amikor történt, *ember és angyal egyaránt ünnepelt* (Lk 2,13–14; 20). Az angyalok nagy örömet hirdettek, amely az egész nép öröme lesz, aztán megnyílt a menny, és a pásztorok látták, hogy az angyalok sokasága dicsőítette Istent (Lk 2,9–14). **Aki felfogja, miért örült annak idején ember és angyal, annak ma is van mit ünnepelnie.**

A felvilágosodással jelent meg a XVIII. század közepén a német liberális teológiában az a gondolat, hogy a karácsony az elpogányosodás részeként jelent meg olyan ünnepek átvételével, mint a római szaturnáliák és a szoláris kultusz, az iráni Mithrász-kultusz és a germán-kelta napforduló ünnepek.

A sötétség múlása és a világosság növekedése az európai éghajlaton meleget, tavaszt, termést, ennivalót, azaz az életet jelentette. Bár a keresztyén hit szerint

Jézus a világ világossága, az élet, a feltámadás, az egyház mégsem a germánok és a kelták napfordulóünnepét vette át, hiszen az Egyiptomból való kivonulás ünnepéből továbbszámolva jutott el a december 25-ös dátumhoz. Ami a keltákat illeti, ünnepeik eleve nem is a Nap mozgásához kötődtek, hanem a vegetációs ciklushoz. A nyári-téli napfordulót és a tavaszi-őszi napéjegyenlőséget azért nem is ünnepelték. Ami a germánokat illeti, ünnepeik ugyan szoláris rendszert követtek, de a téli napfordulót december 21-én ünnepelték, nem 25-én.

Az egyháznak a II–IV. században még nem volt kapcsolata a germánokkal és a keltákkal. A germánok megtérítése csak a IV. század legvégén kezdődött el, a keltáké pedig az V. században. Mindkettő lassan haladt, évszázadokon át tartott. Mire tehát a kelták által tisztelt fagyöngy és a germánok által tisztelt fenyő a XVII. században karácsonyi kellékként megjelent, a kelta fagyöngy- és a germán fenyőkultusz már rég eltűnt, így a karácsonyi ünneplés módjára sem hathatott.

Keresztyének számára a zord télen is örökzöld növény a köztünk megjelent örök életet, a meghalt, de feltámadt Urat, a halhatatlanságot szimbolizálja. A germánok, kelták hitvilága és Jézus születésének

egymásra. Az egyházon belül viszont az is megkönnyítette a december 25-ös dátum elfogadását, hogy a Mithrász-kultusz a IV. századra erejét veszítette, majd a légiókkal együtt eltűnt.

Ami az ősi római szaturnáliát illeti, ez sem nevezhető a karácsony elődjének. Saturnus elsősorban mezőgazdasági isten, az őszi vetés védnöke volt. Saturnus templomában közlakomát tartottak államilag költségen, ami az ünnepet időnként karneválszerűvé tette, és ez bizonyára sokaknak adott alkalmat a lerészegedésre. A keresztyének erkölcsi okokból nem vettek részt a szaturnálián.

Sok vallástalan ember is tudja, érzi, hogy a karácsony *valamiképpen* a szeretetről szól. Ezért karácsony különleges alkalom arra, hogy Isten szeretetéről Isten szeretetével bizonyosságot tegyünk. Kétezer éve jó híreink vannak: Isten egy lett közülünk, tudja, mit jelent embernek lenni, és velünk, azaz a mi oldalunkon van.

DR. SZALAI ANDRÁS
www.apologia.hu

Keresztyének számára a zord télen is örökzöld növény a köztünk megjelent örök életet, a meghalt, de feltámadt Urat, a halhatatlanságot szimbolizálja.

ünneplése között tehát nincs időpontbeli vagy tartalmi azonosság. Átvételről beszélni időbeli képtelenség, anakronizmus.

Ami a római vallásozosságot illeti, a téli napforduló csak i. e. 45 után a Julius-naptárban esett december 25-re, korábban nem. A nyugati egyházban mindenesetre egészen az V. század elejéig kellett prédikálni a makacsul fennmaradó szokás ellen, hogy egyesek vasárnap a templomba menet meghajoltak a Nap előtt, és december 25-én Krisztus születése mellett a Nap születését is ünnepelték.

Kérdés, hogy az egyháznak milyen oka vagy lehetősége lett volna átvenni az iráni Mithrász kultuszát? **A keresztyének inkább meghaltak, minthogy a pogány császári kultuszok bármelyikén részt vettek volna**, ehhez elég a korabeli vértanúaktakat olvasni. A keresztyénség és a Mithrász-kultusz pedig kölcsönösen ellenséggé tekintett

A Magyar Evangéliumi Rádió Alapítvány (MERA) egy felekezetközi evangéliumi rádió, amely interneten és középhullámon sugározza műsorait. Pecznyik Pál celldömölki evangélikus testvérünk évtizedeken át szolgált verseivel a MERA műsoraiban. Kuratóriumuk tagja a Magyar Evangélikus Rádiómisszió vezetője. Egyéb szálakon – műsorok átvétele, technikai segítség – is kötődik egymáshoz a két rádiós szolgálat munkája. A MERA két munkatársát kérdezte Erősné Kárpáti Judit.

Huszonöt esztendeje rádiómissziós szolgálatban

Kulcsár Anikó
műsorszerkesztő, rádiós munkatárs

Milyen típusú műsorok készülnek a MERA rádióban? Főként kik közül kerülnek ki a hallgatóik?

Rádióink, mint ahogy az a nevében is benne van, evangéliumi adásokat készít, a Biblia igazságaihoz ragaszkodva. Jézus Krisztus megváltó munkájáról teszünk bizonyosságot. Olyan emberek hallgatnak minket, akik nyitottak Isten felé, szeretnék jobban megérteni a Biblia történeteit, és a belőlük megtanulható igazságokat, felekezeti hovatartozástól függetlenül. Nagy örömünkre olyanok is akadnak hallga-

tóink között, akik az élet terhei alatt roskadozva keresgélnek mindenfelé, s csak úgy „véletlenül” bukkannak ránk, s szomjas lelkük issza az isteni vigasztalást.

Milyen módon kapnak visszajelzéseket és mi szűrhető le ezekből?

A huszonöt évvel ezelőtti indulástól kezdve lehetőségük volt hallgatóinknak arra, hogy kérdéseikkel, észrevételeikkel, megtapasztalásaikkal hozzánk forduljanak, s mi igyekszünk ezekre válaszolni. Egy „nemzetközi gyülekezetnek” tolmácsoljuk Isten üzenetét, ugyanis 17 országból kapunk visszajelzéseket hallgatóinktól.

Kezdetben a postai levelezés volt a döntő kapcsolattartási mód a személyes találkozások mellett, napjainkban ezen túlmenően a telefon, sms, e-mail is egyre nagyobb jelentőséggel bír. Az utóbbi tíz évben sokan írnak az *Antenna* újságunkban megjelenő pályázatokra is.

A visszajelzések alapján örömmel mondhatjuk, hogy a társadalom teljes spektrumához szólhatunk. Az idősebbek nagyobb mértékben képviseltetik magukat hallgatóink között, mint a fia-

talok, ami élethelyzetükből adódóan érthető is.

Mi ad leginkább bátorítást a szolgálat folytatásához?

Gyülekezeteket látogatva határon innen és túl sokan jönnek hozzánk, elmondva, mennyit jelent nekik a MERA szolgálata. Ezek a találkozások számunkra inspirálóak, hiszen ilyenkor láthatunk valamit abból a sok ezer tagot számláló láthatatlan gyülekezetből, melynek sok-sok tagja minden nap leül a rádiókészülék vagy a számítógép mellé Isten üzenetére várva. Számomra is sokszor megdöbbentő, hogy milyen sokan, és milyen sok helyen keresnek és szeretnek minket, legyen szó idősről, fiatalról, kismamáról, vagy ereje teljében levő férfiről.

Ez a felénk irányuló szeretet a nehézségek ellenére is bizalommal tölt el minket, s a munka folytatására ösztönöz, keresve az újabb lehetőségeket, hogy minél szélesebb körhöz eljuthasson az evangélium. Gondolok a helyi adókkal való együttműködésre, illetve az olyan alkalmazásokra, melyek segítségével az okostelefon-használók is könnyen megtalálhatnak minket.

Nemeshegyi Zoltán
technikus

Miben telik a legnagyobb öröme a MERA-s feladataiban?

A bizonyágtételek megosztásában. Nagyon szeretem az olyan történeteket, amelyekben egyértelművé válik, hogy Isten most is Úr minden felett. Akár egy lerobbant autó, egy súlyos betegség vagy egy nehéz pénzügyi helyzet kapcsán hívjuk segítségül Istent, ha jónak látja, akkor olyan szabadulásokat adhat, amikről nem is álmodhattunk. Örülök, ha ilyen történeteket oszthatunk meg a hallgatókkal, mert ezáltal a rideg vallásos dogmák mögött meglátható a szerető Atya Isten.

Technikusi munkájában mi módon van tere a hitét megélni?

A „felesleges” precizításban. Az internet mellett alapvetően középhullámon hallhatóak műsoraink. Ez magával hoz bizonyos technikai sajátosságokat is, amelyek befolyásolják a szavak hallhatóságát, érthetőségét. Többször előfordult már, hogy egy-egy 25 perces beszélgetést 8-10 órán keresztül, másodpercről másodpercre tisztítottam meg. Ezt azért tartom fontosnak, mert hiszem, hogy minden szónak jelentősége van, ami Jézus Krisztusról szól.

Miben tapasztalja meg leginkább Isten segítségét a rádiómissziós feladatai közben?

Egyfelől olyan emberekkel találkozom „véletlenül”, akikről kiderül, hogy nagyon értékes mondanivalójuk vagy példaértékű életük van. A másik az időzés. 2-3 héttel az adás előtt készülnek el a műsorok, sokszor hetekkel, évekkel vagy évtizedekkel korábban felvett anyagokkal. Mégis rendszeresen megtörténik, hogy az elhangzó műsor válasz egy aznap vagy előző nap történt országos vagy világi eseményre. Ezt egyértelműen a Szentlélek vezetésének tartom.

További információk
és műsorhallgatási lehetőség:
www.mera.hu

Olvasóink, hallgatóink visszajelzéseiből

Híd magazin

Ma megkaptam a magazint, első lapozásra már nagyon SZÍVET MELENGETŐEN jó! Köszönöm szépen!
Sz. Zsuzsanna

Fontos: gratulálok a Híd magazinhoz. Állítom, ez a legértelmesebb és legszínesebb evangélikus kiadványunk. Mindig van mit olvasni benne, és a régi számokat is haszonnal lehet elővenni.
Ribár János

Köszönetemet szeretném kifejezni a tartalmas, hasznos, építő írásokat megjelentető lapokért. A cikkek egyben olvasmányosak is. Úgy gondolom, hogy az olvasók több különböző táborra is megtalálja a maga olvasnivalóját.
Vincze István Zoltán

Nagyon jó volt a harag-összeállítás, minden betűt elolvastam, sajnos nem véletlenül és nem azért, mert nagyon sok a szabadidőm. Sokat kaptam, talán kicsit gyógyultam is. Köszönöm!
I. L.

Ugyan még nem érkezett meg hozzá az újság, de ma lent voltam Magyarakeresztúron, és ott azonnal mutatták a helyiek. Nagyon szép lett!
Büky Anna

Örömmel vettem kézbe az új Híd magazint tegnap. Átlapoztam, tartalmas és hasznos tagja lesz a gyűjteményemnek. Gratulálok, illetve hálásan köszönöm rengeteg munkátokat, mindnyájunk nevében, akik olvassuk a magazint.

A témaválasztás, a cikkek, a fotók újra és újra megadják a többletet, segítséget, erőt, ami méltán egészíti ki mindennapi történeteinket.
Végh Ildikó

Rádiómisszió, honlap

Jelzem, hogy örömmel részesülök értékes munkájuk gyümölcseiből. Köszönet érte!
Kapi Zoltán

Hú, ezt nagyon felüdítő volt meghallgatni!!!
Egy ismerős a Facebookról

Köszönöm ezt a beszélgetést! Legyen áldott az Úr a műsorban bizonyoságtevő, angyalföldi lányokért és azért, amit bennük végzett eddig. Isten igéje élő és ható... Bár sokan engedelmeskednének Nekik!
Göllner Pál

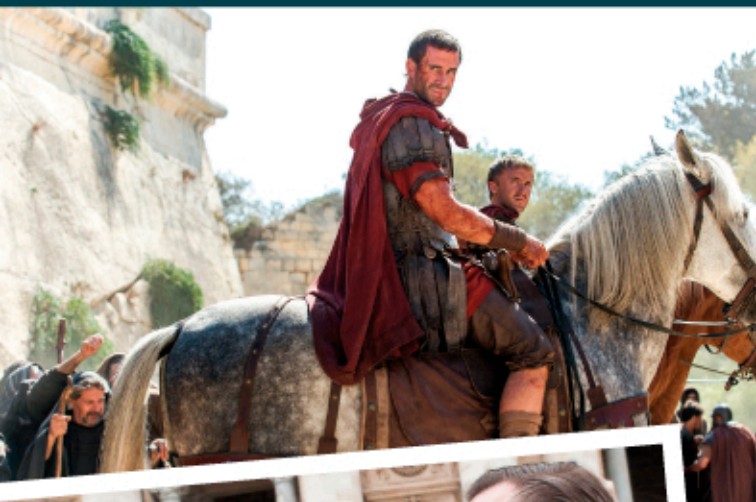
Tegnap találtam rá a honlapra és meghallgattam pár rádiós interjút. Nagy öröm és békesség szállt rám. Sajnos nagyon nehéz a mindennapi mókuserékben benne lenni és értelmesen helyt állni. Ebben segít nekem az éjszaka közepén, munka közben egy interjú meghallgatása. Köszönöm és kérek, folytassátok, Isten áldása van rajta!
Varvasovszky Péter

CD

Köszönöm szépen a Zsoltárok CD-t, nagyon igényes anyag.
Bálint Józsefné

Feltámadás (Risen) – filmajánló

Rizikós vállalkozás bibliai tárgyú filmet készíteni. Alig láttam eddig olyat, amelyen ne lenne valamilyen jó szándékú, kegyes máz. Ritkán találkozok a hit a profizmussal a mai amerikai filmkészítésben. Az evangéliumi háttérű filmgyártás szeretne evangelizálni, misszionálni, prédikálni. Hívó, belső körökben lehetnek ezek az alkotások hatásosak, de a „távolakat” nemhogy vonzanák, inkább taszítják. A Kevin Reynolds által rendezett és idén tavasszal bemutatott film más. Életszerű, életszagú, hiteles, őszinte és egyben biblikus, és ez a hatásának titka.

A film főszereplője Clavius hadvezér (Joseph Fiennes nagyszerűen alakítja), akit Pilátus azzal bíz meg, hogy Jézus halálát és temetését felügyelje, különös tekintettel a feltámadásra utaló ígéreteire. A feltámadásban természetesen nem hisz Pilátus és Clavius sem, de a tanítványokról feltételezik, hogy elrejtik a holttestet és elhíresztelik Jézus feltámadását. A globalista hatalom minden eszközt bevet nyomozás közben, hogy megtalálja a holttestet, de idővel a katonatiszt számára is bizonyossá lesz a feltámadás ténye és ereje. A film hatása profizmusában van – szöveggönyv, rendezés, alakítások –, és abban, hogy hitelesen ábrázolja a Krisztussal szemben álló ember hitre jutását.

SzJ

Látogatás Muravidéken

Akétféle Szlovénia keleti csücskében él közel tízezer magyar. A Muravidék is az ezeréves királysághoz tartozott a trianoni diktátumig. Dechertné Ferenczy Erzsébet lelkészével (aki jelenleg Felvidéken szolgál) meglátogattuk a domonkosfalvai gyülekezetet.

A falu háromszáz lakosából szinte mindenki magyar evangélikus. Anyanyelvükön beszélő lelkészüket régen nincs. Hiszem, hogy egyszer még lesz... Ezen a területen hivatalos nyelv a szlovén és olasz mellett a magyar is. Mivel párszáz méterre van a nyitott határ, néhány gyermek magyarországi területről ide jár magyar iskolába.

Gorica faluban találkoztunk Judit és Mitja Andrejekkel és két csodás gyermekükkel is. Mitja szlovén fiatalemberként Pesten végezte az evangélikus teológiát. Jól beszél magyarul, időnként prédikál is. Judit a Nyírséget hagyta ott Mitjáért, ő is lelkész. Megtanult szlovénul.

Isten óvja, áldja, őrizze ezeket a közösségeket!

SzJ

Állj a lábadra! – reformáció ma

Országos evangelizáció a Deák téren - 2016. október 8.

A csordulásig megtelt templomban hangzott az élő ige, az örömhír.

Jöttek az egész országból, határon túlról és más felekezetekből is érdeklődők, régiek és újak, kicsinyek, fiatalok, középkorúak és idősek.

Győri János Sámuel és Lupták György lelkészek hirdették az igét, zenei bizonyosságtétellel szolgált az 50 éves Hermons zenekar és tizenhét szekcióban gondolták végig az előadók – közöttük egyházunk három püspöke, lelkészek, előadóművészek, informatikus és más szakemberek – és a hallgatók a reformáció mai útjait, lehetőségeit.

A tartalmas programról olvashatunk és videókat nézhetünk egyházunk hivatalos honlapján és a Missziói Központ honlapján.

Fotók: Erdész Zoltán

Felemelhetem újra

Pintér Béla

Fel-e-mel-he-tem új-ra te-kin-te-tem, tu-dom, a he-gye-ken Te ott vársz rám.

Fel-e-mel-he-tem új-ra a ke-ze-i-met, tu-dom, a he-gye-ken Te ott vársz

rám. tu-dom, a he-gye-ken Te ott vársz rám. Me-gint

Refr: tá-gas té-ren ál-lok, új-ra tűz lob-ban-ben-nem. És csak

ál-dom, ál-dom, ál-dom azt, a ki le-ha-jolt ér-tem

Han-god ha hal-lom és ar-cod ha lá-tom, szí-vem tud-ja, Te itt vagy, rám

tud-ja, Te itt vagy, rám vársz. me-gint

Fel-e-mel-he-tem új-ra te-kin-te-tem,

tu-dom, a he-gye-ken Te ott vársz rám. tu-dom, a he-gye-ken Te ott vársz rám.

Új kiadványunk: *Hallelujah!*

Tizenöt evangéliumi ének Győri János Sámuel és a Pesterzsébeti Hallelujah Csoport előadásában, énekismertetővel. A zenés énekszolgálat felvétele az Evangélikus Missziói Központ nyári konferenciáján, 2016. július 5-én készült, az éneklésbe a jelenlévők is bekapcsolódtak.

**A CD megrendelhető
az Evangélikus Missziói Központnál:**
Telefon: 06 1 400 3057
e-mail: evmis@lutheran.hu

Előzetes a 2017. év programjaiból

A 2017-es év igéje:
„Új szívet adok nektek,
és új lelket adok belétek.”
(Ez 36,26a)

- január 8–15. Aliansz imahét
- január 15–22. Ökumenikus imahét
- február 21. Piliscsaba – Evangéliumi Aliansz Teológiai Műhely
- március 29. Piliscsaba – országos missziói konzultáció
- április 1. Bonyhád – Déli Evangélikus Egyházkerület missziói napja
- július 2–5. Piliscsaba – nyári konferencia (Evangélikus Missziói Központ)
- augusztus 16–20. Balatonszemes – BalatonNET
- október 6–7. Budapest – GLS (nemzetközi vezetőképző)
- október 14. Budapest Deák tér – országos evangelizáció
- október 31. Budapest – reformációi megemlékezés, Papp László Budapest Sportaréna

Derű

„A vidám szív a legjobb orvosság,
a bánatos lélek pedig a csontokat is kiszáritja.” (Péld 17,22)

HITTANÓRÁN

- Mózes minden embernél szelídebb volt...
- De durva!
- Jézus mondta, hogy tanuljuk meg tőle, hogy ő szelíd és alázatos...
- ... Brutális!

Pista bácsi gyónni megy a templomba. Súlyos vétket vall be a papnak, aki azt kérdezi tőle:

- Mondd, gyermekem, nem szólalt meg a lelkiismereted, amikor ezt a tettet elkövetted?
- Biztos megszólalt, atyám, de tudja, én majdnem süket vagyok.

Mindhalálíg (részlet)

Mi vagy Te nékem? Szomjamra ital,
Sebemre ír és bánatomra dal,
Tűzhely, amelyhez térni soh'se késem.
Márvány, amelybe álmaimat vésem.
Át egen, földön, folyón, tengeren,
Rögön, hanton, koporsófedelen:
Szeretlek mindhalálíg, nemzetem!

REMÉNYIK SÁNDOR

Végvári versek – 1920. január

A 2016-os év ígéje

*„Ahogyan az anya vigasztalja fiát,
úgy vigasztallak én titeket.” (Ézsaiás 66,13)*